

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2016-10-13
Stockholm

Mål nr
M 316-16

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, deldom 2015-12-16 i mål nr M 4170-13, se bilaga A

KLAGANDE

1. Höganäs AB, 556005-0121, 263 83 Höganäs
2. Höganäs Hamnbyggnads AB, 556000-8301, 263 86 Höganäs
3. Höganäs Sweden AB, 556204-9691, 263 83 Höganäs

Ombud för 1–3: Advokaterna [REDACTED]
[REDACTED]

MOTPART

1. Höganäs kommun 263 82 Höganäs
2. Länsstyrelsen i Skåne län, 205 15 Malmö

SAKEN

Villkor avseende transporter

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens dom endast på det sättet att villkor 16 ges följande lydelse.

Utleveransen av färdiga produkter via landsvägstransporter får inte överskrida 415 000 ton/år.

Dok.Id 1282039

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50 E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Höganäs AB, Höganäs Sweden AB och Höganäs Hamnbyggnads AB (bolagen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska justera villkor 16 så att utleveransen av färdiga produkter via landsvägstransporter inte får överskrida 415 000 ton/år.

Höganäs kommun och Miljötillsynsnämnden i Höganäs kommun har tillstyrkt ändring.

Länsstyrelsen i Skåne län (länsstyrelsen) har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolagen har uppgett i huvudsak följande till stöd för sin talan.

Mark- och miljödomstolen har genom villkor 16 i deldomen begränsat utleveransen av färdiga produkter via landsväg till 350 000 ton per år. Enligt domstolens egen bedömning motsvarar denna nivå vad som kan anses tekniskt möjligt med nu gällande tillstånd där det saknas reglering av transporterna. Att 350 000 ton färdiga produkter per år utgör produktionstaket för vad som är tekniskt möjligt med nu gällande tillstånd är emellertid en felbedömning. Av bolagens tekniska beskrivning och miljökonsekvensbeskrivning framgår att 350 000 ton färdiga produkter kommer via Pulververket. Mark- och miljödomstolen har emellertid inte i sin bedömning beaktat de färdiga produkter som framställs via flöden från Astaloyverket respektive tillsatsmaterialflödena – vilka medger en produktion om ytterligare 65 000 ton färdiga produkter. Det är alltså tekniskt möjligt att med nu installerad kapacitet och gällande tillstånd producera 415 000 ton färdiga produkter.

Bolagen uppfattar det som att mark- och miljödomstolen inte har haft för avsikt att begränsa utleveransen av färdiga produkter för den produktion som ryms inom det nu gällande tillståndet. Denna uppfattning överensstämmer även med det faktum att bolagen alltid kan fortsätta bedriva sin verksamhet under det befintliga tillståndet (utan reglering av transporterna) istället för att ta det nya tillståndet i anspråk. Konsekvensen härav är att nuvarande utformning av villkor 16 har fått en betydligt strängare innebörd än vad mark- och miljödomstolen avsett.

Länsstyrelsen har till stöd för sin talan uppgett i huvudsak följande.

Vad som utgör ramen för bolagens befintliga tillstånd ger rättskraft inom det befintliga tillståndet och bestämmer inte vad som kommer att bli tillåtligt inom det nya tillståndet. Nuvarande produktionsnivå måste anses vara nollnivå och det finns inga garantier för att ett nytt tillstånd inte skulle kunna föreskrivas strängare. Vad som blivit föremål för prövning är således hur många ton bolaget de facto i dag årligen uttransporterar på lastbil, kopplat till den ansökta produktionsökningen och vilka olägenheter som får anses vara acceptabla för närområdet.

När det gäller tillåtligheten av den utökade produktion som beviljats bolaget, är det en avgörande förutsättning att bolaget utför hamnutbyggnaden för att på så vis kunna skeppa ut produkter per båt och därmed undvika ytterligare störning för de som bor i Höganäs. Eftersom bolaget inte önskar förbinda sig att genomföra hamnutbyggnaden, anser länsstyrelsen att villkor 16 i nuvarande utformning utgör en lämplig begränsning av bolagets verksamhet, oaktat kopplingen till det befintliga tillståndet.

Om bolaget förbinder sig att genomföra hamnutbyggnaden samt åtar sig ett realistiskt stoppdatum för när hamnutbyggnaden ska vara klar, kan länsstyrelsen acceptera att uttransporterna kan uppgå till 415 000 ton per år om detta sker under en mycket begränsad tid. Stoppdatum för när hamnutbyggnaden ska vara klar bör då fastställas för att inte riskera att färdigställandet drar ut på tiden och att de ökande olägenheterna för boende i Höganäs permanentas.

Miljötillsynsnämnden i Höganäs kommun har anfört följande. Den ändring av tillståndsbeslutet som bolagen föreslår är rimlig. Tillåten utleverans av färdiga produkter bör ändras från 350 000 ton per år till 415 000 ton per år. Samtidigt vill nämnden betona vikten av att snarast möjligt se till att fler transporter kan ske sjövägen.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Frågan i målet är vilken mängd färdiga produkter som ska anges som maximalnivå för vad som får utlevereras via landsvägstransporter enligt det så kallade transportvillkoret, villkor 16, i det av mark- och miljödomstolen beslutade tillståndet.

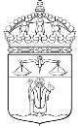
Mark- och miljööverdomstolen finner i likhet med mark- och miljödomstolen att det är lämpligt att i transportvillkoret föreskriva en sådan nivå på mängden levererad produkt som motsvarar vad som kan anses tekniskt möjligt med nu installerad kapacitet och inom gällande tillstånd. Mark- och miljööverdomstolen finner dock att en sådan nivå – i enlighet med bolagets uppgifter i målet som det saknas anledning att ifrågasätta – motsvaras av en mängd färdiga produkter om 415 000 ton per år. Mark- och miljödomstolens dom ska således ändras endast på så sätt att villkor 16 ska ges en sådan lydelse att utleveransen av färdiga produkter via landsvägstransporter inte får överskrida 415 000 ton/år. Vad länsstyrelsen har anfört föranleder ingen annan bedömning.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast 2016-11-10.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Claes-Göran Sundberg, tekniska rådet Anna-Lena Rosengardten samt hovrättsråden Johan Svensson, referent, och Ulf Wickström.

Föredragande har varit Erica Ehne

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DELDOM
2015-12-16
meddelad i
Växjö

Mål nr M 4170-13

SÖKANDE

1. Höganäs Aktiebolag, 556005-0121
263 83 Höganäs

2. Höganäs Hamnbyggnads AB, 556000-8301
263 86 Höganäs

3. Höganäs Sweden AB, 556204-9691
263 83 Höganäs

Ombud för 1-3: advokaterna [REDACTED]
Mannheimer Swartling Advokatbyrå AB
Box 4291
203 14 Malmö

SAKEN

Ansökan om tillstånd enligt 9 kap. och 11 kap. miljöbalken till fortsatt och utökad verksamhet vid anläggning för produktion av järnbaserade metallpulver, hamnverksamhet och deponiverksamhet m.m. i Höganäs, Skåne län

Avrinningsområde: 94/95 N: 6232124 E: 347719 SWEREF99 TM

Dok.Id 343306

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: mmd.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	Sid.
DOMSLUT	3
BAKGRUND	10
TIDIGARE BESLUT	10
ANSÖKAN	11
INKOMNA YTTRANDE	34
SÖKANDENS BEMÖTANDE	45
DOMSKÄL	72
HUR MAN ÖVERKLAGAR	80

DOMSLUT**Miljökonsekvensbeskrivningen**

Mark- och miljödomstolen godkänner den i målet ingivna miljökonsekvensbeskrivningen.

Lagligförklaring

Mark- och miljödomstolen lagligförklarar med stöd av 17 § lag (1998:811) om införande av miljöbalken befintliga vattenanläggningar (kajerna Metanolkajen, Sligkajen, Tvärkajen, Sjöräddningsbryggan och Malmbryggan) inom kv. Höganäs 35:1.

Tillstånd

Mark- och miljödomstolen lämnar Höganäs AB, Höganäs Sweden AB och Höganäs Hamnsbyggnads AB tillstånd enligt miljöbalken till befintlig och utökad miljöfarlig verksamhet vid sökandebolagens industriområde inom kvarteren Svampen 1, Röret, Höganäs 32:4 respektive Höganäs 35:1 i Höganäs kommun, Skåne län; innefattande

- en årlig produktion av högst 570 000 ton järnbaserat metallpulver (råpulver, baspulver, blandade pulver och ytbelagda pulver);
- en årlig produktion av högst 3 500 ton tillsatsmaterial i form av mangansulfid och ferrosfosfor, varav 1 500 ton utgör färdiga produkter och återstoden intermediärer;
- en årlig produktion av metallkomponenter och/eller elektriska artiklar om högst 20 000 ton färdiga produkter;
- årligen genom avskiljning tillverka högst 30 000 ton TU-kalk;
- genom kemiska reaktioner yrkesmässigt tillverka organiska eller oorganiska ämnen i försöks-, pilot-, eller laboratorieskala;

- vidta de om- och tillbyggnader som beskrivs i ansökningshandlingarna för den utökade verksamheten;
- bedriva fortsatt deponiverksamhet inom den s.k. ”Invallningen” om maximalt 500 000 m³ inert avfall från verksamheten ovan nivån +6,9 meter;
- bedriva fortsatt och utökad hamnverksamhet omfattande godshantering upp till 800 000 ton per år;

Mark- och miljödomstolen lämnar vidare sökandebolagen tillstånd enligt miljöbalken till vattenverksamhet inom enskilt vattenområde tillhörigt kv. Höganäs 35:1, i Höganäs kommun, att utföra nödvändiga arbeten i vatten avseende förstärkning och breddning av befintlig kaj, påbyggnad av pirhuvud, samt muddring utmed nya kajlinjen till 8,2 m ramfritt djup.

Villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten, inbegripet åtgärder för att minska luft- och vattenföroreningar samt andra störningar för omgivningen, utformas och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökandebolagen uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Det totala utsläppet av stoft från fasta utsläppspunkter för tillverkning av metallpulver får som begränsningsvärde inte överstiga 15 ton per år.
3. Halten stoft i renad processgas får inte överstiga följande värden.

Textila spärrfilter	5 mg/m ³ ntg
Elfilter	10 mg/m ³ ntg

Villkoret ska anses uppfyllt om angivna värden innehålls vid ordinarie mät- tillfälle eller vid en uppföljande mätning senast tre (3) månader efter det or-

dinarie mättillfället.

4. Utsläpp av kväveoxider - räknat som NO₂ - från bränsleuppvärmda processer såsom torkar, pannor, reformrar, bandugnar och andra termiska processer med en normal driftseffekt över 0,5 MW får inte överskrida 100 mg/MJ tillfört bränsle.
5. Utsläpp av kväveoxider - angivet som NO₂ - från tunnelugnarnas rökgaser i Svampverket får inte överstiga 100 ton per år.
6. Det totala utsläppet av svaveloxider - angett som SO₂ - från pyrometallurgisk tillverkning av mangansulfid får inte överstiga 6 kg/ton producerad mangansulfid.
7. Svavelkoncentrationerna i ingående reduktionsmedel vid reduktion av järnsliska ska vara mindre än 1,5 % av torr substans.
8. Utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) vid produktion av ytbelagda samt lösningsmedelsklistrade pulver får som begränsningsvärde uppgå till högst 2 ton per år för befintliga anläggningar.
9. Buller från verksamheten inom verksamhetsområdet, inkluderat hamn och deponiverksamheten, ska begränsas så att det utomhus vid bostäder inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än
  - 55 dB(A) vardagar (kl. 07.00 - 18.00)
  - 45 dB(A) nattetid (kl. 22.00 - 07.00), dock att ljudnivån efter utbyggnaden av hamnen under högst 7 nätter per år får överskrida 45 dB(A) men inte 50 dB(A).
  - 50 dB(A) övrig tid

Momentan ljudnivå nattetid får inte överskrida 55 dB(A).

Ekvivalentnivåerna ska beräknas för enhetliga driftsfall inom de tidsperioder som anges ovan.

Villkoret ska kontrolleras genom närfältsmätningar och beräkningar.

Beträffande den utökade hamnverksamheten ska mätningar, de första tre åren, göras vid två tillfällen varje år. Ett av dessa tillfällen ska vara när avlastning sker efter kl. 22.00. Från och med år fyra ska mätningar göras så snart det skett förändringar som kan medföra ökade bullernivåer vid närmaste bostäder, dock minst vart femte år.

Beträffande verksamheten i övrigt ska mätningar göras så snart det skett förändringar som kan medföra ökade bullernivåer vid närmaste bostäder, dock minst vart femte år.

10. Då tillverkning i pilotskala av en produkt (eller produkter som tillverkas i samma huvudsakliga tillverkningsutrustning) bedöms överstiga 500 ton per år ska sökandebolagen anmäla detta till tillsynsmyndigheten. En anmälan ska, vid behov, innehålla förslag till villkor jämte förslag till komplettering av bolagets mätprogram för kontroll av miljön. Tillsynsmyndigheten får meddela de ytterligare villkor och skäligen försiktighetsmått som kan behövas.
11. Sökandebolagen ska årligen i miljörapporten redovisa de åtgärder som vidtagits för att minska miljöpåverkan av transporter.
12. Vid pyrometallurgisk tillverkning av mangansulfid ska vid reaktionstemperaturer överstigande 120 gr C rökgaser tillfälligt ledas förbi textiltfiltret för att undvika filterhaveri i form av brand. Struken mening som bara är motiv saknar helt villkorsfunktion. Antalet med förbiledningar ska dokumenteras och

bifogas den årliga miljörapporten.

13. Vid haveri i Svampverkets ugnfilter ska energitillförseln omgående avbrytas. Kylningen av ugnen via rökgasfläktar får dock pågå till dess att risken för ugnshaveri inte längre föreligger.
14. Verksamheten ska styras av ett certifierat energiledningssystem enligt ISO 50001 eller standarder som kan komma att ersätta denna. Ledningssystemet ska innehålla rutiner för inköp och projektering av energikrävande utrustning baserat på livscykelkostnad, LCC, (Life Cycle Cost).
15. Verksamheten ska kontrolleras enligt ett kontrollprogram. I kontrollprogrammet ska anges hur kontrollen ska ske med avseende på parametrar, mätmetoder, mätpunkter, mätfrekvens och utvärderingsmetoder. Ett förslag till kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att detta tillstånd tagits i anspråk.
16. Utleveransen av färdiga produkter via landsvägstransporter får inte överskrida 350 000 ton/år.

Prövotidsförordnande

Mark- och miljödomstolen uppskjuter med stöd av 22 kap. 27 § miljöbalken under en prövotid frågan om slutliga villkor för utsläppen av flyktiga organiska ämnen (VOC) från nytillkommande anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Sökandebolagen ska under prövotiden utföra de utredningar som behövs för att fastställa slutliga begränsningsvärden. Slutlig redovisning med förslag till slutliga villkor ska inlämnas till mark- och miljödomstolen inom tre år från det att sökandebolagen anmäler drifttagande av ny anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Under provotiden och till dess annat bestäms ska följande provisoriska föreskrift gälla.

P1. Utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) vid produktion av ytbelagda samt lösningsmedelsklistrade pulver får inte överstiga 0,20 kg/ton producerat pulver i nyttillkommande anläggning.

Kontroll ska ske minst två gånger per år vid de utsläppspunkter som anges i kontrollprogrammet.

Delegerad fråga

Mark- och miljödomstolen överlåter med stöd av 22 kap. 25 § 3 stycket miljöbalken till tillsynsmyndigheten att meddela de ytterligare skäligen försiktighetsmått och villkor som kan behövas med anledning av sökandebolagens anmälan om pilotskaleproduktion som överstiger 500 ton enligt villkor 10 ovan samt skäligen försiktighetsmått och villkor i fråga om byggbuller vid anläggningsarbeten.

Säkerhet

Tillståndet till deponiverksamhet är för sin giltighet beroende av att sökanden ställer en ekonomisk säkerhet på 10 miljoner kronor för uppfyllandet av kraven i deponeringsförordningen. Säkerheten ska godkännas av mark- och miljödomstolen. Säkerheten ska förvaras hos Länsstyrelsen i Skåne län.

Verkställighetsförordnande

Mark- och miljödomstolen avslår sökandebolagens yrkande om verkställighetsförordnande.

Arbetstid och igångsättningstid

Mark- och miljödomstolen bestämmer med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken den tid inom vilken muddring och utbyggnad av kajanläggning ska vara utförd till sju (7) år från det att denna deldom vunnit laga kraft.

Den miljöfarliga verksamheten, med avseende på utökad produktion och utökad hamnverksamhet för vilken tillstånd meddelas i denna dom, ska ha satts igång inom tio (10) år från det att denna deldom vunnit laga kraft.

Oförutsedd skada

Anspråk enligt 24 kap. 13 § miljöbalken på grund av oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år från utgången av arbetstiden enligt ovan.

Ianspråktagande

När denna tillståndsdom tas i anspråk ska tillstånden i deldom 2000-05-11 (Mål M 405-99) och dom 2007-06-11 (mål nr M 405-99) avseende den bedrivna verksamheten inom kv. Röret och Svampen samt tillståndet i dom 2004-01-15 (Mål M 3005-03) avseende deponiverksamheten vid Invallningen, upphöra att gälla. Sökandebolagen ska i god tid dessförinnan skriftligen underrätta tillsynsmyndigheten och mark- och miljödomstolen vid vilken tidpunkt man avser att ta det nya tillståndet i anspråk samt när ny anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver tagits i drift.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen ändrar inte den i beslut den 6 november 2013 fastställda prövningsavgiften.

BAKGRUND

Höganäs AB har sitt ursprung i orten Höganäs och räknar sin historia från år 1797 då Höganäs Stenkolsverk bildades. Tillverkningen av järnsvamp vid anläggningen i Höganäs har pågått sedan 1910. Idag bedrivs verksamhet i Europa, Asien respektive Syd- och Nordamerika. Industrianläggningen i Höganäs drivs genom det helägda dotterbolaget Höganäs Sweden AB. Forsknings- och utvecklingsverksamheten är en del av Höganäs AB. Höganäs Hamnbyggnads AB är ett dotterbolag till Höganäs AB med uppgifta att sköta hamnverksamheten åt Höganäs Sweden AB.

Det nu gällande grundtillståndet för verksamheten, meddelat av dåvarande miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, deldom 2000-05-11 i mål nr M 405-99, är mer än tio år gammalt och meddelat med stöd av miljöskyddslagen. Denna ansökan syftar till att få till stånd en tillståndsprovning av den samlade miljöfarliga verksamheten enligt miljöbalkens bestämmelser. Den utökade efterfrågan på Höganäs produkter innebär att en väsentligt utökad produktion samt tillverkning av metallkomponenter och elektriska produkter planeras. Den verksamhet som idag bedrivs på anläggningen måste därför ändras och det blivande miljötillståndet anpassas i enlighet härmed.

TIDIGARE BESLUT

Växjö tingsrätt, dåvarande miljödomstolen, lämnade i deldom 2000-05-11 (Mål M 405-99), Höganäs AB tillstånd enligt miljöskyddslagen till utökad och ändrad verksamhet vid järnverk i Höganäs kommun. Tillståndet omfattar verksamheten vid bolagets industrianläggning i kvarteren Röret och Svampen, hamnverksamhet på fastigheten Höganäs 35:1 och till deponering av maximalt 250 000 ton avfall på fastigheten Stora Görslöv 25:1 i Rögla fram till den 30 juni 2005. I tillståndet föreskrevs en prøvotidsutredning avseende utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC).

Växjö tingsrätt, dåvarande miljödomstolen, lämnade i dom 2004-01-15 (Mål M 3005-031) Höganäs AB tillstånd att inom ramen för det tillstånd till bolagets verksamhet inom kvarteret Svampen i Höganäs som miljödomstolen har meddelat 2000-05-11 (ett s.k. påbyggnadstillstånd), bedriva fortsatt deponiverksamhet inom ”Invallningen”. Tillståndet avser fortsatt utfyllnad till nivån +6,9 m samt ytterligare tillförsel av totalt 500 000 m³ inert avfall ovan nivån + 6,9 m.

I dom 2007-06-11 (mål nr M 405-99) avslutade Växjö tingsrätt, dåvarande miljödomstolen, prøvotiden i 2000-års deldom, upphävde provisoriska föreskrifter som meddelats i tidigare dom och föreskrev ett ytterligare villkor om utsläpp av VOC.

Det senaste tillståndet meddelades av miljöprövningsdelegationen vid länsstyrelsen i Skåne län i beslut 2010-11-04 (dnr 551-52427-08) vari Höganäs Sweden AB fick tillstånd enligt 9 kap. miljöbalken till uppläggning av muddermassor inom fastigheten Svampen 1 i Höganäs kommun. Tillståndet avsåg uppförande av sedimente-

ringsbassäng med en effektiv volym om 14 000 m³ och uppläggning av muddermassor.

I dom 1974-06-17 (mål DVA 46/1974, VA 56/1973) lämnade Växjö tingsrätt, vattendomstolen, Höganäs AB tillstånd till underhållsmuddring i Höganäs hamn och inseglingsrännan till denna, samt medgivande till muddertippning inom allmänt vattenområde i Öresund.

ANSÖKAN

Yrkanden

Höganäs AB, Höganäs Sweden AB och Höganäs Hamnbyggnads AB (nedan gemensamt **sökandebolagen**) ansöker om tillstånd enligt miljöbalken att vid sökandebolagens industriområde inom kvarteren Svampen 1, Röret, Höganäs 32:4 respektive Höganäs 35:1 i Höganäs kommun, Skåne län; innefattande

- a) en årlig produktion av högst 570 000 ton järnbaserat metallpulver (råpulver, baspulver, blandade pulver och ytbelagda pulver);
  - b) en årlig produktion av högst 3 500 ton tillsatsmaterial i form av mangansulfid och ferrofosfor, varav 1 500 ton utgör färdiga produkter och återstoden intermediärer;
  - c) en årlig produktion av metallkomponenter och/eller elektriska artiklar om högst 20 000 ton färdiga produkter; samt
  - d) årligen genom avskiljning tillverka högst 30 000 ton TU-kalk.
- genom kemiska reaktioner yrkesmässigt tillverka organiska eller oorganiska ämnen i försöks-, pilot-, eller laboratorieskala;
  - vidta de om- och tillbyggnader som beskrivs i ansökningshandlingarna för den utökade verksamheten;
  - bedriva fortsatt deponiverksamhet inom den s.k. "Invallningen" om maximalt 500 000 m³ inert avfall från verksamheten ovan nivån +6,9 meter; samt
  - bedriva fortsatt och utökad hamnverksamhet omfattande godshantering upptill 800 000 ton per år;
- allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av denna tillståndsansökan jämte bilagor.

Sökandebolagen ansöker vidare om tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken att inom enskilt vattenområde tillhörigt kv. Höganäs 35:1, i Höganäs kommun, utföra nödvändiga arbeten i vatten avseende förstärkning och breddning av befintlig kaj, allt i huvudsaklig överensstämmelse med vad som framgår av denna tillståndsansökan jämte bilagor.

Sökandebolagen yrkar att mark- och miljödomstolen lagligförklarar befintliga

vattenanläggningar (kajerna) inom kv. Höganäs 35:1, Höganäs kommun, enligt 17 § lagen (1998:811) om införande av miljöbalken.

Sökandebolagen yrkar vidare att mark- och miljödomstolen

- a) bestämmer att tillståndet ska gälla från den tidpunkt som sökandebolagen skriftligen underrättar tillsynsmyndigheten om tidpunkten för när det nya tillståndet tas i anspråk;
- b) bestämmer igångsättningstiden av den miljöfarliga verksamheten enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken till tio (10) år från den dag tillståndsdomen tas i anspråk;
- c) bestämmer tiden enligt 22 kap. 25 § andra stycket miljöbalken, då arbetena hänförliga till vattenverksamheten ska vara utförda, till tio (10) år från den dag tillståndsdomen tas i anspråk;
- d) bestämmer att anspråk enligt 24 kap. 13 § tredje stycket miljöbalken på grund av oförutsedd skada ska framställas till mark- och miljödomstolen inom fem (5) år från utgången av den under punkten c) angivna arbetstiden;
- e) meddelar verkställighetsförordnande, dvs. förordnar att blivande tillstånd får tas i anspråk även om domen inte har vunnit laga kraft;
- f) fastställer de villkor som föreslås i ansökan; samt
- g) godkänner den till ansökan bifogade miljökonsekvensbeskrivningen.

Sökandebolagen hemställer att 2000 års och 2007 års tillstånd avseende den bedrivna verksamheten inom kv. Röret och Svampen, respektive 2004 års tillstånd avseende deponiverksamheten vid Invallningen, ska upphöra att gälla vid den tidpunkt som sökandebolagen skriftligen underrättar tillsynsmyndigheten om att man avser ta det nya tillståndet i anspråk.

Förslag till villkor

Sökandebolagen föreslår, så som talan slutligt bestämts, att följande villkor föreskrivs för verksamheten.

Allmänt villkor

1. Om inte annat framgår av nedan angivna villkor ska verksamheten, inbegripet åtgärder för att minska luft- och vattenföroreningar samt andra störningar för omgivningen, utformas och bedrivs i huvudsaklig överensstämmelse med vad sökandebolagen uppgett eller åtagit sig i målet.

Utsläpp till luft

2. Det totala utsläppet av stoft från fasta utsläppspunkter för tillverkning av metallpulver får som begränsningsvärde inte överstiga 15 ton per år.

Kontroll ska ske årligen vid de utsläppspunkter som framgår av kontrollprogrammet.

3. Halten stoft i renad processgas får inte överstiga följande värden.

Textila spärrfilter	5 mg/m ³ ntg
Elfilter	10 mg/m ³ ntg

Kontroll ska ske årligen vid de utsläppspunkter som framgår av kontrollprogrammet.

Villkoret ska anses uppfyllt om angivna värden innehålls vid ordinarie mättilfälle eller vid en uppföljande mätning senast tre (3) månader efter det ordinarie mättilfället.

4. Utsläpp av kväveoxider - räknat som NO₂ - från bränsleuppvärmda processer såsom torkar, pannor, reformrar, bandugnar och andra termiska processer med en normal driftseffekt över 0,5 MW får inte överskrida 100 mg/MJ tillfört bränsle.

Kontroll ska ske vid de utsläppspunkter som framgår av kontrollprogrammet.

5. Utsläpp av kväveoxider - angivet som NO₂ - från tunnelugnarnas rökgaser i Svampverket får inte överstiga 100 ton per år.

Kontroll ska ske två gånger per år vid de utsläppspunkter som framgår av kontrollprogrammet.

6. Det totala utsläppet av svaveloxider - angett som SO₂ - från pyrometallurgisk tillverkning av mangansulfid får inte överstiga 6 kg/ton producerad mangansulfid.

Kontroll ska ske vart tredje år vid de utsläppspunkter som anges i kontrollprogrammet.

7. Svavelkoncentrationerna i ingående reduktionsmedel vid reduktion av järnslig ska vara mindre än 1,5 % av torr substans.

Kontroll ska ske genom samlingsprov för varje leverans.

8. Utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) vid produktion av ytbelagda samt lösningsmedelsklistrade pulver får som begränsningsvärde uppgå till högst 2 ton per år för befintliga anläggningar.

Kontroll ska ske två gånger per år vid de utsläppspunkter som anges i kon-

trollprogrammet.

Buller

9. Buller från verksamheten inom verksamhetsområdet, inkluderat hamn och deponiverksamheten, ska begränsas så att det utomhus vid bostäder inte ger upphov till högre ekvivalent ljudnivå än
  - 55 dB(A) vardagar (kl. 06.00-18.00)
  - 45 dB(A) nattetid (kl. 22.00-06.00), dock att ljudnivån efter utbyggnaden av hamnen under högst 7 nätter per år får överskrida 45 dB(A) men inte 50 dB(A).
  - 50 dB(A) övrig tid

Ekvivalentvärdena ska baseras på de tidsperioder som anges i villkoret.

Momentan ljudnivå nattetid får inte överskrida 55 dB(A). Verksamheten ska utformas så att arbetsmoment som kan ge upphov till momentana ljudnivåer nattetid över 55 dB(A) undviks. Vid enstaka och oförutsedda händelser får dock nämnda momentanvärde tillfälligt överskridas.

Övervakning ska ske genom närfältsmätningar och beräkningar.

Beträffande den utökade hamnverksamheten ska mätningar, de första tre åren, göras vid två (2) tillfällen varje år. Ett av dessa tillfällen ska vara när avlastning sker efter kl. 22.00. Från och med år fyra ska mätningar göras så snart det skett förändringar som kan medföra ökade bullernivåer vid bostäder, dock minst vart femte år.

Beträffande verksamheten i övrigt ska mätningar göras så snart det skett förändringar som kan medföra ökade bullernivåer vid närmaste bostäder, dock minst vart femte år.

FoU-verksamhet

10. Då tillverkning i pilotskala av en produkt (eller produkter som tillverkas i samma huvudsakliga tillverkningsutrustning) bedöms överstiga 500 ton per år ska sökandebolagen anmäla detta till tillsynsmyndigheten. En anmälan ska, vid behov, innehålla förslag till villkor jämte förslag till komplettering av bolagets mätprogram för kontroll av miljön.

Deponi

11. Sökandebolagen ska för deponeringsverksamheten ställa säkerhet om 10 miljoner kronor.

Transporter

12. Sökandebolagen ska årligen i miljörapporten redovisa de åtgärder som vidtagits för att minska miljöpåverkan av transporter.

Haverivillkor

13. Vid pyrometallurgisk tillverkning av mangansulfid ska vid reaktionstemperaturer överstigande 120 °C rökgaser tillfälligt ledas förbi textiltfiltret för att undvika filterhaveri i form av brand med medföljande utsläpp av brandgaser innehållande farliga ämnen. Antal förbiledningar ska dokumenteras och bifogas den årliga miljörapporten.
14. Vid haveri i Svampverkets ugnfilter ska energitillförseln omgående avbrytas. Kylningen av ugnen via rökgasfläktar får dock pågå till dess att risken för ugnshaveri inte längre föreligger.

Energivillkor

15. Verksamheten ska styras av ett certifierat energiledningssystem enligt ISO 50001 eller standarder som kan komma att ersätta denna. Ledningssystemet ska innehålla rutiner för inköp och projektering av energikrävande utrustning baserat på livscykelkostnad, LCC (Life Cycle Cost).

Kontrollprogram

16. Kontrollprogram ska inges till tillsynsmyndigheten senast tre månader efter att det nya tillståndet tagits i anspråk.

Förslag till utredningsvillkor

- U1. Sökandebolagen ska utföra de utredningar som behövs som underlag för att fastställa begränsningsvärde för utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) för nytillkommande anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Slutlig redovisning med förslag till slutliga villkor ska inlämnas till Mark- och miljödomstolen senast tre år från det att sökandebolagen anmäler drifttagande av ny anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagdapulver.

Provisoriskt villkor

- P1. Utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) vid produktion av ytbelagda samt lösningsmedelsklistrade pulver får inte överstiga 0,20 kg/ton producerat pulver i nytillkommande anläggning.

Kontroll ska ske två gånger per år vid de utsläppspunkter som anges i kontrollprogrammet.

Bemyndiganden

Höganäs föreslår att tillsynsmyndigheten bemyndigas enligt 22 kap. 25 § tredje stycket miljöbalken att meddela villkor och föreskrifter om försiktighetsmått i följande avseenden:

- Föreskrivande av erforderliga villkor för FoU-verksamheten enligt villkor 10.
- Föreskrivande om bullerbegränsade åtgärder vid anläggningsarbeten.

Lokalisering och planförhållanden

Höganäs industriområde är beläget i Höganäs tätort i Höganäs kommun. Verksamheten bedrivs inom kvarteren Svampen 1, Röret, Höganäs 32:4 och Höganäs 35:1. Bostadsbebyggelse finns norr, söder och öster om anläggningen. Närmaste bostadsfastigheter ligger ca 150 meter från verksamhetsområdet.

Verksamhetsområdet omfattas av Höganäs kommuns översiktsplan daterad 2002-10-17. Ett tematiskt tillägg för vindkraft och en fördjupning av planen har därefter tillkommit. En aktualiseringsförklaring av planen gjordes under 2010. I aktualitetsförklaringen finns också en planeringsinriktning angiven, vilken bl.a. omnämner planer på en ny detaljplan för deponin Invallningen. För närvarande pågår arbete med en förnyad översiktsplan. En preliminär tidplan är att utställningshandlingar rörande den nya planen kommer att ställas ut under hösten 2013. Vid tidpunkten för inlämnande av denna tillståndsansökan har några utställningshandlingar ännu inte offentliggjorts.

Verksamhetsområdet är detaljplanelagt för industriell verksamhet och detaljplaner finns för alla verksamhetens delar förutom några mindre delar av hamnområdet och det f.d. cisternområdet i hamnen. Även deponiområdet omfattas av detaljplan. Att några mindre delar av hamnområdet saknar detaljplan innebär emellertid inte att den ansökta verksamheten kan anses planstridig. Såvitt gäller detaljplanen för hamnområdet anger denna att aktuellt område är utpekad för hamnverksamhet. Av detaljplanen framgår att befintlig kaj och hamnbassäng ligger på punktprickad

mark, dvs. mark som inte får bebyggas. Eftersom den ansökta vattenverksamheten varken medför att området kommer att bebyggas, är i strid med detaljplanens syfte, inte påverkar någon annans rätt att nyttja marken eller medför inskränkningar i någon annans rätt att nyttja sin mark samt att miljöns karaktär förblir intakt, dvs. att marken och miljön fortfarande kommer att utgöra hamnområde, anser sökandebolagen att den ansökta vattenverksamheten inte strider mot gällande detaljplan för hamnområdet. Sammantaget gör sökandebolagen bedömningen att den ansökta verksamheten är förenlig med gällande detaljplaner.

Den ansökta verksamheten berör inga riksintressen eller områden som är skyddade enligt 7 kap. miljöbalken.

Verksamhetsbeskrivning

Tillverkningen av metallpulver sker huvudsakligen vid fyra anläggningar; Svampverket, Pulververket samt verken för Distaloy® och Astaloy™.

I Svampverket tillverkas ett svampbaserat råpulver (även kallat järnsvamp eller krossgods) som utgör råmaterial för den vidare processen i Pulververket. En liten kvantitet råpulver mals, siktas och levereras som färdig produkt per år. Genom avskiljning tillverkas även s.k. TU-kalk av restprodukten tunnelugnsslagg som bildas i tunnelugnarna. Tillverkningen av svampbaserat råpulver sker enligt den så kallade "Höganäsmetoden" som uppfanns av Höganäs AB för drygt 100 år sedan. I sökt alternativ avses kapaciteten för tillverkningen av svampbaserat råpulver öka från dagens 140 000 ton till ca 170 000 ton per år. För att klara detta planeras modifieringar av befintliga tunnelugnar och - vid behov - även installation av ytterligare en tunnelugn. Kapacitetsökningen kräver även en utbyggnad av dagens befintliga råmateriallager (det s.k. sliglagret), samt ökad kapacitet för beredning, packning, tömning, krossning och silolagring. Alla tillkommande anläggningar planeras i, eller i anslutning till, befintligt Svampverk. Tillverkningen av TU-kalk genom avskiljning från tunnelugnsslagg planeras att öka till högst 30 000 ton per år.

I Pulververket tillverkas huvudsakligen svampbaserade och atomiserade *baspulver*, dels från svampbaserat råpulver (krossgods/järnsvamp), dels från atomiserat råpulver. Det svampbaserade råpulvret kommer från Svampverket medan det atomiserade råpulvret kommer från Höganäs anläggning i Halmstad. Förutom produktion av svampbaserat och atomiserat baspulver tillverkas även en mindre mängd svavellegerat pulver samt andra blandade pulver. I sökt alternativ planeras kapaciteten öka från dagens 350 000 ton till ca 550 000 ton per år genom att befintliga bandugnslinjer successivt kommer att uppgraderas/bytas ut och nya bandugnslinjer installeras. Vidare planeras en ny mottagningsstation för atomiserat råpulver, en utbyggd anläggning för mottagning av svampbaserat råpulver samt utbyggnad av mal- och valsningsutrustning (med tillhörande siktar, egalisatorer och transportutrustningar).

För att öka utpackningskapaciteten planeras också installation av ny homogeniserings- och utpackningsutrustning. Ytterligare tillkommande bandugnslinjer kan eventuellt komma att placeras i en ny byggnad i anslutning till nuvarande Distaloyverk.

Vid verken för Distaloy® och Astaloy™ sker i huvudsak tillverkning av diffusionslegerade *baspulver*, s.k. Distaloypulver och Astaloypulver liksom produktion av *blandade och ytbelagda pulver*. Distaloy® tillverkas av antingen svampbaserade eller atomiserade rå- eller baspulver från Pulververket eller legerade pulver från Astaloyprocessen tillsammans med legeringsmedel och tillsatsmaterial. Förutom produktionen av Distaloy® sker även produktion av mekaniskt blandade pulver samt ytbelagda pulver.

Vid verket för Astaloy™ sker tillverkning av s.k. Astaloypulver. Med Astaloy™ avses legerade och atomiserade värmebehandlade järnpulver/baspulver. Atomiserat, legerat råpulver ankommer från anläggningen i Halmstad och går direkt in i bandugnar, där det värmebehandlas. I sökt alternativ planeras kapaciteten för värmebehandlat baspulver i verken för Distaloy® och Astaloy™ att öka från 145 000 ton till ca 200 000 ton per år, medan kapaciteten för blandade pulver planeras öka från 130 000 ton till ca 280 000 ton per år. Av mängden blandade pulver planeras ca 80 000 ton utgöras av ytbelagda pulver och lösningsmedelsklistrade blandade pulver. Kapacitetsökningen för värmebehandlade baspulver planeras ske genom uppgradering av befintliga ugnslinjer och installation av ytterligare ugnslinjer för värmebehandling, en ny mottagningsstation för legerade rå- och baspulver samt utökning av kapacitet för både uppvägning och förblandning. Kapacitetsökningen för de blandade pulvren planeras ske genom optimering och tillbyggnad av befintlig doserings- och blandningskapacitet. För att uppnå sökt produktionsvolym av ytbelagda pulver och lösningsmedelsklistrade pulver planeras åtgärder för att öka kapaciteten i befintlig anläggning till en maximal kapacitet om 15 000 ton samt uppförandet av en ny anläggning i anslutning till Distaloyverket.

Produktion av tillsatsmaterial

Inom Höganäs tillverkas även tillsatsmaterialen ferrosfosfor och mangansulfid, vilka främst används för inblandning i blandade pulver. Vidare utförs, av kvalitetssäkrings- och försörjningsskäl, siktning och/eller målning av andra inköpta tillsatsmaterial i speciella mal- och siktstationer. Tillverkningen sker i Fabrik XII och i Astaloyverket. I sökt alternativ planeras produktionen av ferrosfosfor att öka från dagens 1 000 ton till ca 2 000 ton per år. Detta möjliggörs genom installation av ytterligare en produktionslinje. Även produktionen av mangansulfid planeras öka i motsvarande grad, från ca 700 ton till 1 500 ton per år. Detta planeras ske främst genom utökad produktionstid, men eventuellt även genom installation av ytterligare en reaktionskammare samt dubblering av malutrustning. För att säkra försörjningen

av kvalitetssäkrat tillsatsmaterial inom koncernen planerar sökandebolagen att öka mängden inköpt tillsatsmaterial som kvalitetssäkras på plats till upp till 4 000 ton årligen (från dagens kapacitet på 30 ton per år). För detta kommer ytterligare utrustning för målning och siktning att behöva installeras.

Komponenttillverkning

Tillverkning av komponenter och elektriska artiklar kommer att ske i småskaliga anläggningar som närmast kan liknas vid pilotproduktion eller lätt verkstadsindustri. Exempel på tillverkningsprocesser som kommer att användas är *formning* av detaljer genom pressning eller 3D-printning, *slutjustering* av geometri och andra egenskaper genom ugnsbehandling härdning, mekanisk bearbetning samt *montering* av komponent genom lödning, ytbehandling, limning eller andra metoder. Montering kan även innebära sammanfogning av egentillverkade delar med andra, inköpta delar. I sökt alternativ planeras en årlig tillverkning av metallkomponenter och/eller elektriska artiklar om maximalt 20 000 ton färdiga produkter.

FoU-verksamhet

Utvecklingsarbetet vid Höganäs genomförs i ett flertal steg. Vanligtvis startas det i laboratorieskala (prov tillverkning av små mängder, i storleksordningen från ett par gram till några kilo). Nästa steg är att verifiera tekniken i produktions- och kundmiljö tillsammans med kund, varefter tillverkning i pilotskala påbörjas. Pilotproduktion är en småskalig kopia av den tänkta produktionsprocessen. Med anledning av verksamhetens karaktär är det svårt att i detalj beskriva vilka förändringar som planeras. Tillverkningen planeras i ett första skede att ske i småskaliga anläggningar som närmast kan liknas vid pilotproduktion. I första hand planeras befintliga utrymmen och utrustningar användas.

Energianvändning

Produktionen vid Höganäs anläggningar är energiintensiv. Tillgången på leveranssäker, konkurrenskraftig och stabil energi är av högsta prioritet hos sökandebolagen. Inom produktionen används också tekniska gaser och vätskor ("media"). Användningen av dessa är starkt kopplad till energianvändningen. Energikartläggningar genomförs regelbundet inom sökandebolagens verksamhet i Höganäs. Den senaste energikartläggningen gjordes år 2012. Under 2011/2012 användes totalt ca 290 GWh naturgas per år och användningen av elenergi uppgick till ca 70 GWh. Kostnaden för energi är en betydande andel av produktionskostnaderna. Av denna anledning har sökandebolagen under många år arbetat med att effektivisera energianvändningen. Sedan 1990 har energianvändningen per producerat ton pulver minskat med nästan 40 procent samtidigt som sökandebolagen till följd av en ökande efterfrågan ökat tillverkningen av produkter som kräver fler processteg och mer energi per ton. I sökt alternativ kommer en ökad produktion att leda till en ungefärlig dubbling av energianvändningen vid anläggningarna jämfört med idag. Den specifika

energianvändningen (per producerad mängd) förväntas dock inte att öka. Sammantaget är sökandebolagens ambition att ligga i framkant och utvecklingen på energiområdet bevakas kontinuerligt - inte minst för att finna hållbara och förnybara alternativ till energiförsörjningen. I följd härav söks aktivt samarbeten kring energiråvaror, energiproduktion och energiintegration med omgivande samhälle.

Råvaruhantering

Inom Höganäs används och hanteras en stor mängd råvaror och kemikalier. Förbrukning och utbyte av råmaterial följs upp och utgör viktiga nyckeltal vid tillverkningen, inte minst för att få största möjliga utbyte av insatt material och för att så långt möjligt minska spill. Reduktionsmaterial i form av returkoks återförs i stor utsträckning till processerna, varigenom användningen av jungfruliga material minskas. Cirka 45 procent av det tillförda reduktionsmaterialet består av returkoks. I sökt alternativ kommer, som en självklar följd av de planerade produktionsökningarna, användningen av råvaror att öka. Användningen av järnslig och reduktionsmaterial följer produktionsökningen i Svampverket och bedöms därför öka med omkring 40 procent jämfört med dagens situation. Även användningen av atomiserat råpulver från Halmstad kommer att öka. Användningen av legeringsämnen kommer dock att fördubblas, främst på grund av en förändrad efterfrågan. Användningen av smörjmedel bedöms öka med drygt 80 procent.

Kemikaliehantering

Den totala mängden använda kemikalier i verksamheten är relativt begränsad. Störst mängd utgörs av hjälpkemikalier i produktionen, medan viss mängd även används för underhåll samt för analysverksamhet i laborieverksamheten. Den viktigaste hjälpkemikalien utgörs för närvarande av aceton, som används som bärare av ytbeläggningsmaterialet vid ytbeläggning av pulver samt som bärare av tillsatser och bindemedel i vissa blandade pulver. I sökt alternativ bedöms mängden använd aceton att öka från omkring 100 ton till omkring 1 000 ton per år. Användandet av övriga kemikalier ökar i stort sett proportionerligt mot produktionsökningen.

Vattenanvändning

Vatten används huvudsakligen som kylvatten för kylning av produktionsutrustning, för sanitära ändamål samt i en mycket begränsad mängd som processvatten. Det finns två system för vattenförsörjning, ett med havsvatten och ett med kommunalt vatten. Havsvatten används för indirekt kylning av ugnar, kompressorer och vätgas-anläggningen. Sommartid används havsvatten även för det interna hetvattensystemet. Vidare utnyttjas en delström med använt havsvatten för dammbekämpning vid deponin Invallningen. I sökt alternativ bedöms användningen av havsvatten öka på grund av ett ökat behov av kylning i samband med ökad produktion. Ökningen är dock mycket svårbedömd eftersom behovet av kylvatten beror på en rad olika faktorer såsom extern avsättning av spillvärme samt utveckling av processtekniker. En

grov uppskattning är att användningen av havsvatten bedöms öka från dagens dryga 5 Mm³ per år till ca 12 Mm³. Kommunalt vatten används främst för sanitära ändamål, men även i mindre mängder som processvatten för inblandning i tunnelugnsslagg och som spolvatten. Den totala förbrukningen av kommunalt vatten har under senare år uppgått till 65 000 - 70 000 m³. I sökt alternativ förväntas användningen av kommunalt vatten att öka till 90 000 m³.

Hantering av restprodukter, biprodukter och avfall

Vid produktionen erhålls såväl *produkter* som *restprodukter*. Restprodukter är material som uppkommer i en tillverkningskedja, men som inte utgör själva huvudprodukten. Restprodukterna hanteras antingen som *biprodukter* eller *avfall*. Av praktiska skäl skiljer sökandebolagen mellan branschspecifika och icke-branschspecifika restprodukter. Till de branschspecifika restprodukterna räknas t.ex. slagger, filterstoff, förbrukade infordringstegel och kasserade produkter. Dessa kan oftast klassas som biprodukter. Biprodukter som erhålls ur processerna har ett värde antingen internt eller externt. De icke-branschspecifika restprodukterna är oftast rena avfall, för vilka det finns etablerade vägar för källsortering, insamling, återvinning inklusive avfallshantering. Som avfall räknas sådant material som saknar värde i en given situation och därför ska omhändertas. Trots att sökandebolagen återanvänder drygt 70 procent av de slaggmängder som uppkommer i den egna produktionen, måste ett antal tusen ton slagg deponeras varje år. Utöver de restprodukter som klassas som avfall och deponeras internt uppkommer även icke-farligt avfall och farligt avfall som omhändertas externt. Sökandebolagen har väl inarbetade rutiner för omhändertagande och källsortering. Farligt avfall hämtas löpande och inga större mängder lagras inom området. Den övervägande mängden farligt avfall går till återvinning.

Deponin "Invallningen"

Deponin Invallningen togs i bruk 1976 och omfattar ett markområde på ca 10 ha. Deponin drivs för närvarande under ett eget tillstånd (ett s.k. påbyggnadstillstånd till grundtillståndet för hela verksamheten från år 2000) från 2004. Som anges ovan omfattar förevarande ansökan *fortsatt* drift av Invallningen i enlighet med vad som anges i det tillstånd som nu gäller för deponin. Tillståndet avser fortsatt utfyllnad till nivån +6,9 meter samt ytterligare tillförsel av 500 000 m³ inert avfall ovan nivån +6,9 meter. Det avfall som läggs på deponin är att betrakta som inert avfall, vilket innebär att materialet inte genomgår några väsentliga förändringar vid deponering och inte heller ger upphov till halter i lakvatten som överskrider fastställda gränsvärden enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10). Sammansättningen och lakegenskaperna hos det deponerade materialet analyserades senast 2012 och bedöms vara relativt konstant. I sökt alternativ kommer restproduktmängderna, i och med ökad produktion, att öka. Med nuvarande möjligheter att omhänderta restprodukter beräknas deponeringsbehovet av avfall att öka proportionellt med produkt-

ionsökningen. Sökandebolagens målsättning är dock att mängden deponerat material ska minska relativt sett - och helst även reellt. Sökandebolagen avser att fortsatt utnyttja den befintliga deponin Invallningen till dess att nu gällande deponitillstånd uppfyllts. Under den fortsatta påfyllnaden bedöms det aktuella utläckaget förbli på en oförändrad nivå eftersom den exponerbara ytan på deponin inte kommer att förändras nämnvärt.

Transporter

Sökandebolagens verksamhet är beroende av både interna och externa transporter. Anläggningen saknar järnvägsförbindelse varvid in- och uttransporter sker med fartyg eller lastbil. Mängden transporter som krävs inom verksamheten är kopplat till produktionen vid anläggningarna. Behovet av interna och externa transporter kommer att följa utvecklingen av den förväntade produktionsökningen. En ökad produktion kommer därför att öka behovet av transporter. Mer än 95 procent av produkterna som produceras i sökandebolagens anläggning i Höganäs exporteras. Merparten av uttransporterna sker idag med lastbil och kan delas in i två huvudflöden:

- Europatrafik (lastbilstransporter för marknaderna inom Europa), ca 35 procent.
- Containertrafik (lastbilstransporter till Helsingborgs hamn som därefter lastas om för vidare transport till kunder utanför Europa), ca 65 procent.

Inga förändringar i transportvägar planeras vid sökt alternativ då de utredningar som sökandebolagen har genomfört visar att dagens transportvägar är jämbördiga eller bättre jämfört med de studerade alternativen. Däremot planeras en utökad användning av den egna hamnen för export. På sikt ser sökandebolagen, till skillnad från idag, möjligheter att skeppa färdigt metallpulver från den egna hamnen. På detta sätt skulle antalet fartyg och lastbilar i industrihamnen öka, medan antalet lastbilar som körs genom tätorten minskar. En ökad export från den egna industrihamnen är möjlig om ett antal förutsättningar är uppfyllda, nämligen (i) efterfrågan på exportmarknaderna utvecklas enligt sökandebolagens prognoser, (ii) rederier är beredda att garantera tillräcklig kapacitet och service med anslutning så att sökandebolagen kan säkra sina leveranstider till kund, samt (iii) att den inbördes prisbildningen för olika transporttjänster inte ändras avsevärt. Idag uppfylls inte dessa förutsättningar fullt ut. Sökandebolagen kommer dock att verka för att nå de lösningar som möjliggör denna utveckling.

Transportvolym (ton per år)	Nuläget	Sökt alternativ	Nollalternativ
Ankommande via väg	205 000	445 000	395 000
Ankommande via egen hamn	250 000	340 000	380 000
Utgående via väg	300 000	140 000	550 000
Utgående via egen hamn*	0	430 000**	0
Totalt	755 000	1355 000 (+80 %)	1 325 000 (+75 %)
Varav på väg	505 000 (70 %)	585 000 (40 %)	945 000 (70 %)

* Utöver detta går fartyg för Höganäs räkning från Helsingborgs hamn.

** Förutsätter att hamnen är utbyggd. Innan utbyggnad sker dessa uttransporter med lastbil från Höganäs.

Hamnområdet

Höganäs industrihamn ligger söder om industriområdet på fastigheten Höganäs 35:1, i omedelbar anslutning till Höganäs kommuns fritidshamn. Hamnen drivs av Höganäs Hamnbyggnads AB, med Höganäs AB som dominerande. Hamnanläggningen består av en bassäng med muddrad inseglingränna, två kajer samt byggnader för kontor, personalutrymmen och en mindre verkstad. Endast den västra kajen används idag för lossning och lastning, medan den östra (den så kallade Malmbyggen) hålls i reserv. Hamnområdet ligger inte inom strandskyddat område. På den västra kajen finns en nyligen uppförd hamnkran som har ersatt den tidigare kranen. Den nya kranen har högre kapacitet och är betydligt mer energieffektiv jämfört med den kran som pensionerades under 2013. Kranens energianvändning är halverad jämfört med den tidigare kranen, vilket beror på att den nya kranen innefattar energiåterföringsteknik. Diffus damning bedöms minska då tratten på kranen har en delvis ny skyddskonstruktion och förses med bl.a. vindskydd vid såväl intag (trattens övre del) som vid uttag (trattens nedre del). För att ytterligare minska damningsrisken kommer lastbilarna vid uttag att köra in i en sluss, och samtliga skopor kommer ha en mer sluten design än tidigare. Buller bedöms minska på grund av att all bullergenererande utrustning på kranen byggts in i isolerade utrymmen, samt på grund av steglös drift.

Lossning och lastning i hamnen, som även kan göras med mobilkran, sker huvudsakligen mellan kl. 07:00 och 18:00 på vardagar. Endast i undantagsfall pågår hamnarbete även under övrig tid. Nyttjandemöjligheten i hamnen begränsas främst av nattidsvärde för buller. Hamnen används idag främst för intag av järnråvara, koks- och antracit för Höganäs egen användning samt för införsel av gods för externa intressenter. I dagsläget anlöper omkring 50-60 fartyg per år Höganäs hamn, resterande fartygstransporter som Höganäs använder sker idag till/från Helsingborgs hamn.

För verksamheten i hamnen finns en hanteringsordning upprättad, med trafikbestämmelser, förtöjningsregler, anmälningsplikt, regler för lastning, lossning och uppläggning av gods. Man har även anvisningar för avfallsmottagning. Vidare finns

ett speciellt regelverk för ankommande fartyg med farligt gods. Rutinerna inom hamnen är inkluderade ledningssystemet. Avfall från hamnverksamheten hanteras åtskilt från övrigt avfall. Avfallet utgörs av hushållsavfall och toalettavfall, hämtas direkt från fartyg med slamsug och lämnas till godkänd mottagare. Oljeblandat vatten från ballasttankar m.m. (s.k. sludge), hämtas kostnadsfritt direkt från fartyg och lämnas till godkänd mottagare.

I sökt alternativ bedöms antalet årliga anlöp till hamnen ligga på ca 140 fartyg, vilket kan jämföras med dagens anlöp på omkring 50-60 årligen. Detta alternativ innebär dock att de fartygstransporter som idag går till/från Helsingborgs hamn för Höganäs räknas flyttas till den egna industrihamnen (och i samband med detta försvinner även lastbilstransporterna till/från Helsingborgs hamn).

För att möjliggöra en utökad export från den egna hamnen kommer en rad åtgärder i och i anslutning till hamnområdet (liksom på industriområdet) att krävas. Bland annat planeras en containerdepå i anslutning till dagens färdigvarulager vid Pulververket inne på verksamhetsområdet. För att klara lossning och lastning i hamnanläggning planeras även en utökning av kajbredden samt en förstärkning av befintlig kaj och muddring utmed den nya kajlinjen. Vidare måste ytterligare en hamnkran för containerhantering installeras. En utökad användning av hamnen för export innebär även att drifttiderna för arbeten i hamnen måste utökas. För att minimera bullerpåverkan på omgivningen kommer Höganäs även att vidta vissa bullerbekämpande åtgärder som t.ex. en bullervall eller motsvarande längs med nuvarande hamnled samt delvis lägga om hamnleden så att risken för buller minskas för de närmaste bostadsfastigheterna. Vid en utökad användning av industrihamnen planeras även för möjligheten till att erbjuda landströmsanslutning för de fartyg som har möjlighet till detta.

Särskilt om vattenverksamheten

Rådighet

Den vattenverksamhet som omfattas av denna ansökan kommer att bedrivas inom fastigheten Höganäs 35:1 vilken ägs av Höganäs Hamnbyggnads AB. Sökandebolagen har således erforderlig vattenrättslig rådighet.

Arbeten i vatten

Sammanfattningsvis avser den sökta verksamheten:

- att bredda den yttre delen av den befintliga kajen ("Metanolkajen") om ca 10 meter utmed en ca 100 meter lång sträcka. Breddningen sker genom utfyllnad med ca 100 000 m³ massor bakom en spont.

- att utmed den nya kajlinjen på Metanolkajen muddra ner till 8,2 meter ramfritt djup. Muddringen avses utföras med grävskopa från land och mängderna bedöms uppgå till några hundra kubikmeter.

Berörda fastigheter

Den ansökta vattenverksamheten kommer att bedrivas inom fastigheten Höganäs 35:1 i Höganäs kommun. Sökandebolagen bedömer vidare att påverkansområdet för vattenverksamheten kommer att vara mycket begränsat och enbart omfatta fastigheten Höganäs 35:1. Någon skada till följd av vattenverksamheten kan inte förutses.

Arbets tid och oförutsedd skada

Arbetstiden föreslås vara 10 år och på grund av de ansökta arbetenas natur föreslår sökandebolagen att tiden för anmälan av anspråk på ersättning för oförutsedd skada bestäms till den minimala, dvs. 5 år från utgången av arbetstiden.

Miljökonsekvenser och skyddsåtgärder

Utsläpp till luft

År	Totalt levererad mängd pulver (kton)	Stoft (t/år)	CO ₂ (kt/år)	SO ₂ (t/år)	NO _x (t/år)	VOC (kg/år)
2005	270	5,5	200	35	57	570
2006	290	5,4	230	39	67	740
2007	310	5,7	230	36	64	820
2008	300	5,3	240	45	65	720
2009	230	4,1	170	41	56	540
2010	320	4,6	250	42	77	1000
2011	330	5,6	220	36	64	620
2012	300	5,4	200	40	71	260

Stoft

Utförda utredningar ger vid handen att stoftutsläppen från sökandebolagens verksamhet totalt sett är låga. Pulververket är den dominerande utsläppskällan för stoft. Sammantaget framgår att utsläpp av stoft i *nuläget* uppgår till ca 5 ton per år. Det låga stoftutsläppet kan förklaras med effektiva partikelfilter, väl fungerande processövervakning och styrning samt löpande underhåll.

Ett flertal av befintliga filter har leverantörsgarantier att klara 5 mg/m³.

I *sökt alternativ* beräknas stoftutsläppen till mindre än 15 ton. Detta ska jämföras med ett beräknat stoftutsläpp på ca 12 ton per år vid full produktion enligt det nu gällande miljötillståndet.

Svaveloxider

Utsläpp av svaveloxider (SO_x) står i relation till producerade mängder under året. Mer än 90 procent av utsläppen från sökandebolagens verksamhet sker från Svampverkets tunnelugnsprocess. Källan till svavel i processen är främst det koks som används som reduktionsmaterial i tunnelugnsprocessen. Svavlet fördelas främst mellan den slagg som bildas, i stoft och som SO_x i rökgaserna. I tunnelugnsprocessen tillsätts bl.a. kalksten som slaggbildare bl.a. med syfte att binda svavel från råvarorna. Detta är en mycket effektiv rening med ca 80 procents verkningsgrad.

Utsläppen av SO_x i *nuläget* uppgår till mellan 35 - 45 ton per år räknat som svavel-dioxid (SO₂). I *sökt alternativ* beräknas utsläppen av SO_x till ca 65 ton räknat som SO₂, vilket är ca 5 ton lägre än vid full produktion enligt nu gällande miljötillstånd.

Det finns ingen känd teknik för att rena rökgaser med så låga koncentrationer som det är fråga om i det aktuella fallet. De halter som uppmätts i rökgaserna från Svampverkets tunnelugnar i utsläppspunkten uppgår till ca 20 mg SO₂/m³ ntg. Det är mer ändamålsenligt att begränsa utsläpp av SO₂ genom krav på ingående råmaterial till tunnelugnsprocessen.

Kväveoxider

Utsläpp av kväveoxider (NO_x) står i relation till produktionen under året. Det är Svampverket som är den dominerande utsläppskällan. Ett visst utsläpp sker även från ugnarna i respektive verk. Sammantaget framgår att utsläppen av kväveoxider i *nuläget* uppgår till mellan 60 och 80 ton per år räknat som NO₂. I *sökt alternativ* bedöms utsläppen av kväveoxider till ca 100 ton, vilket är ca 7 ton lägre än vid full produktion enligt nu gällande miljötillstånd. Till skillnad från utsläpp av SO_x kan sökandebolagen i viss mån styra och kontrollera utsläppen av kväveoxider (NO_x) från tunnelugnarna i Svampverket. I likhet med SO₂- utsläppen är det emellertid fråga om låga till mycket låga utsläppshalter av NO_x. Möjligheterna för avskiljning och kontinuerlig mätning av NO_x är därför begränsad. Det finns inte någon kommersiell teknik tillgänglig för att avskilja NO_x med de låga ingående NO_x-halter som föreligger i detta fall. Vidare är det oklart hur stor avskiljningsgraden av NO_x blir eftersom tillgänglig dimensioneringsdata inte täcker så låga ingående halter som det är fråga om här. När det gäller så låga halter av NO_x ska även beaktas att det kommer att vara mycket svårt, om inte omöjligt, för sökandebolagen att få funktionsgarantier från tänkbara leverantörer.

Installation av SCR-teknik bedöms kräva en investering om ca 200 miljoner kronor innefattande bl.a. katalysatorbädd, hantering och lagring av urea, värmeväxlare, kanalsystem, media och styrutrustning m.m. Till detta kommer kostnader för bränsle och processkemikalier, driftskostnader samt kostnader för inköp av ytterligare utsläppsrätter. För att nå ett optimalt temperaturintervall för katalytisk rening krävs en reningsanläggning som skulle förbruka ca 1,5 gånger mer naturgas än vad som förbrukas i hela Svampverket under ett normalår. Den totala förbrukningen av naturgas för verksamheten ökar med ca 50 %. Enbart kostnaderna för naturgasen uppskattas till minst 50 miljoner kronor årligen. Exklusive de kostnader som uppkommer för köp av utsläppsrätter enligt lagen (2004:1199) om handel med utsläppsrätter. Verkningsgraden bedöms bli mycket låg vid de låga halter som förekommer i den rökgas som ska renas. Kostnaden för kväveoxidrening kan uppskattas till 69 MSEK vilket ger 13 000 kronor per kilo avskild kväveoxid.

Sökandebolagen anser således att föreskrivande av ett haltvillkor för NO_x inte är motiverat utan föreslår endast ett takvillkor, se villkorspunkt 5. Den föreslagna villkorskonstruktionen har även gjorts med beaktande av att villkoret inte ska hindra framtida energieffektiviseringar med hjälp av förändrad eller ny förbränningsteknik.

Flyktiga organiska ämnen, VOC

Sökandebolagens prognos är att tillverkningen av vissa ytbelagda pulver och lösningsmedelsklistrade blandningar där aceton används som lösningsmedel kommer att öka framgent, närmare bestämt från dagens produktion om 6 000 ton till 80 000 ton per år enligt nu sökt alternativ. Nuvarande, befintliga anlaggningslokaler har en kapacitet på ca 10 000 ton per år, men rymmer en framtida ökning av kapaciteten upp till 15 000 ton. En kapacitetsökning utöver detta, vilket ingår i sökt alternativ, kommer att ske i nya lokaler. När det gäller utsläpp av flyktiga organiska ämnen så innebär det att det i *muläget* emitteras ca 800 - 900 kg aceton per år beroende på produktionsvolym. I genomsnitt emitteras 0,13 kg per ton producerat ytbelagt pulver och lösningsmedelsklistrade blandningar. I *sökt alternativ* beräknas utsläppet uppgå till 10-16 ton per år, baserat på en emission som motsvarar nuvarande medelfall från utförda mätningar samt nuvarande villkor för tillkommande anläggning om 0,20 kg/ton producerat pulver. Sökandebolagen föreslår att det nu gällande villkoret avseende VOC som dåvarande miljödomstolen föreskrev i 2007 års dom ska gälla fortsättningsvis, se villkorspunkt 8.

Eftersom riskerna för lokala förhöjda haltnivåer av ozon är mycket små föreslår sökandebolagen ett villkor som är relaterat till utsläpp per producerat ton (0,20 kg/ton), vilket säkerställer att produktionen sker på ett miljömässigt bra sätt jämfört med produktion av samma mängd produkter i en annan anläggning. Det är inte miljömässigt motiverat att byta reningsteknik i den befintliga produktionsanläggning-

en. Sökandebolagen bedömer därmed inte att det är möjligt att uppnå en högre reningsgrad än 99 % i befintlig anläggning. I de nya anläggningarna bedömer bolagen att en reningsgrad om 99,8 % kan uppnås. Sökandebolagens reningsgrad tål även att jämföras med Mark- och miljööverdomstolens färskas avgörande (M 5062-14) avseende slutliga villkor för VOC, varvid MMÖD accepterade en reningsgrad om 95 %.

Sökandebolagen har redovisat olika möjliga tekniker för att minska utsläppen av aceton. Sammanfattningsvis har det bedömts *teoretiskt möjligt* att minska totalutsläppen vid maximal produktion från 16 till 4 ton per år med användning av någon av dessa tekniker. Detta har dock inte kunnat bekräftas i praktiken genom tester eller på annat sätt och det saknas erfarenhet från användning av dessa tekniker i tillverkning av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver (verksamhetens acetonutsläpp härrör från tillverkningen av ytbelagda respektive lösningsmedelsklistrade pulver). Dessa tekniker kräver också en ökad användning av naturgas. Vidare är det önskvärt med flexibilitet i framtida teknikval så att en avvägning kan göras mellan t.ex. ökad användning av naturgas och ytterligare sänkta acetonutsläpp, inte minst med tanke på att det är fråga om en utsläppsminskning från redan låga nivåer. För det fall domstolen anser att ett takvillkor för utsläpp av VOC bör föreskrivas, anser bolagen att ett sådant värde endast kan fastställas för de *befintliga anläggningarna*. Sökandebolagen föreslår således ett takvillkor på 2 ton från dessa anläggningar.

Det är emellertid inte möjligt att idag, dvs. innan reningstekniken i den planerade produktionsanläggningen för lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver är fastställd och utvärderad, fastställa ett takvillkor. I sådant fall bör, under en prövotid, effekterna utredas avseende den teknik som installeras (katalytisk rening, processintegrerad lösning eller annan BAT). En sådan prövotid kan förslagsvis gälla i tre år från det att bolagen anmäler drifttagande av ny anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Utsläpp till vatten

Något processavloppsvatten förekommer inte.

Dagvatten

Verksamhetens bidrag till föroreningar via dag- och kylvatten är ytterst begränsat. Den ansökta verksamhetens metallutsläpp som vattenutsläpp står för ca 1 promille av de totala metallutsläppen i Öresund (baserat på den senast tillgängliga uppskattningen inom Öresundsvattensamarbetet från år 2005). Sätter man verksamhetens andel i relation till det totala utsläppet av samtliga källor i Skåne län understiger den i samtliga fall 1 promille. Utsläppen uppgår till ca 40 kg metaller per år och kommer inte att öka nämnvärt vid utökad verksamhet i enlighet med ansökan. Ut-

släppen av enskilda metaller är på ringa nivå och har alla en i sammanhanget försumbar påverkan på recipienten. Flera analysresultat ligger under detektionsgränsen för respektive parameter och utsläppsberäkningar har då utförts på värdet för detektionsgränsen trots att ingen halt egentligen har kunnat uppmätas. För att minska risken för ofrivilliga utsläpp och möjligen även ytterligare sänka befintliga utsläppsnivåer åtar sig sökandebolagen att installera dagvattenbrunnsfilter bestående av en grovavskiljning och ett filter för avskiljning av metaller och olja i de sammanlagt ca 20 dagvattenbrunnar som finns på de tre områden där legeringar och legerade pulver hanteras.

Släckvattenhantering

Dimensionerande släckvattenflöde är ca 150 m³/timma. Släckvatten som används vid brandbekämpning av byggnad eller maskin kan ta följande vägar:

- Till mark och infiltration genom icke hårdgjorda ytor.
- Till dagvatten genom avloppsbrunnar på vägar och planer och genom takavvattning.
- Samlas i lågpunkter i källare och kulvertar i byggnader, om tak och/eller vägg kollapsat, eller om brandbekämpning sker inomhus.

Viss liten del av använt vatten kan förångas. Släckvatten kan inte nå spillvattennätet i någon större omfattning eftersom systemet är pluggat i alla golvbrunnar inom området. Släckvatten som samlas inomhus kan inte heller nå dagvattensystemet eftersom sådana golvbrunnar inte finns.

Genom den beredskap som Höganäs håller finns möjligheter att hindra släckvatten att spridas med dagvattensystem till Öresund.

Inom industriområdet finns ett cirkulärt brandpostnät. Dimensionerande uttag och beräknat flöde för scenarioplanering är fullt uttag vid två brandposter vilket enligt mätning ger ett uttag om cirka 150 m³/timma. Flödet kommer sannolikt att minska vid långvarigt uttag eftersom brandpostnätet inte fullt ut kommer att kunna försörjas av det kommunala vattensystemet. Detta har dock inte testats i full skala.

Beredskapsorganisation och rutiner inklusive utbildning m.m. finns beskrivet i den reviderade säkerhetsrapporten som fogats till ansökan. Givet förutsättningarna på verksamhetsområdet avser sökandebolagen upprätthålla beredskap för följande åtgärder i syfte att uppnå ett effektivt omhändertagande av släckvatten.

Alla avbördningspunkter inom anläggningsområdet är dagvattenbrunnar utomhus på hårdgjorda ytor. I syfte att hindra avbördning av brandsläckvatten till dagvatten-

systemet finns brunnstättningar utplacerade i enlighet med sökandebolagens insatsplaner. Cirka tio ytterligare brunnstättningar placeras på en släpvagn som hålls i beredskap. Med dessa, tillsammans med de befintliga kan alla brunnar runt en byggnad tätas. Tätning bedöms kunna vara slutförd inom 30 minuter efter det att beslut tas. Prioriterade områden (närmast olycksplats) bedöms kunna tätas inom 15 minuter efter beslut.

Tillfälliga jordvallar kan upprättas med hjälp av entreprenörer som upphandlats för att kunna inställa sig med kort varsel. Jord finns på deponin Invallningen, som är belägen inom industriområdet och består av inert finkornig slagg. Lösningen är effektiv, men sökandebolagen bedömer att det sannolikt tar ett antal timmar att anlägga tillräckliga vallar för uppsamling av brandsläckvatten. Sökandebolagen avser införskaffa så kallade dubbelkammartuber som fylls med vatten från brandposter. Dubbelkammartuber är flexibla och kan användas för att skapa dammar för släckvatten. Varje tub är 150 meter lång och sökandebolagen avser införskaffa fyra tuber på rulle för snabb utläggning. Sökandebolagen bedömer att detta är tillräckligt för att omringa en brinnande byggnad eller del av byggnad. Sökandebolagen har personal på skift under dygnets alla timmar och kan med kort varsel avsätta 4-6 personer för utläggning av tuber i händelse av brand eller olycka. 150 meter dubbelkammartub bedöms kunna läggas ut inom 15 minuter efter att ett beslut har tagits. En brandpostanslutning med en utflödeskapacitet om 1 000 liter per minut kan färdigställa en 0,35 m hög invallning inom cirka 20 minuter. Total tidsåtgång för att skapa en tillräcklig invallning bedöms därmed vara cirka 30-35 minuter.

Sökandebolagen har inte möjlighet att innehålla och lagra de större mängder släckvatten som kan uppkomma vid långvarig insats och eventuell eftersläckning. I sådant fall måste släckvatten förflyttas till annan lagringsplats. Genom föreningen Safir-Syd, en samarbetsgrupp för industriell resurssamling, kan sökandebolagen få tillgång till detta. Safir-Syd har bl.a. tillgång till ett antal cisterner med beredskap att ta emot släckvatten. Genom att dela sådana lösningar med andra verksamhetsutövare kan man skapa stora beredskapsresurser till rimliga kostnader. Sökandebolagen avser ingå avtal med Safir-Syd (eller annan aktör med motsvarande resurser) avseende insamling, transport och lagring av släckvatten. I samband med ingående av avtal med Safir-Syd upprättas en larmplan som kommuniceras via bevakningsföretaget G4S. I larmplanen finns upptaget externa företag med specifika kompetenser som kan behövas vid en olycka och som har ingått avtal med Safir-Syd. Behandling av insamlat släckvatten tillhör inte insatsfasen, men utgör ett kompletterande åtagande från sökandebolagen genom anslutningen till Safir-Syd (eller motsvarande aktör). Genom de resurser som anslutningen ger kan lämplig behandling och kontroll genomföras när den akuta insatsen har avslutats.

Buller

Bullervillkoren för Höganäs som ska uppfyllas vid närmaste bostäder, fastställdes av miljödomstolen år 2000. Dessa är i linje med Naturvårdsverkets, fram till och med juni 2013 gällande riktlinjer för externt industribuller från befintlig Industri. Eftersom företaget har kontinuerlig drift gäller 45 dB(A) ekvivalent buller nattetid, vilket är dimensionerande för bullret från företaget. Den maximala momentana ljudnivån får nattetid inte överstiga 55 dB(A). Ljudnivåerna har vid omgivningsmätningar, sedan 2008 inte överstigit 45 dBA.

De två senaste mätningarna 2011 och 2012 visar något högre bullernivåer än de två föregående åren, 2009 och 2010, vilket förklaras av att mätningarna de senaste åren, till skillnad från de mätningarna 2009 och 2010, utförts under sommarhalvåret när ventilationsbehovet är som störst (vilket ger högre bullernivåer från fläktar). Mätningarna visade att det momentana ljudkravet på 55 dBA nattetid innehölls med marginal i samtliga mätpunkter. Även det hittills gällande villkoret nattetid på 45 dBA ekvivalent ljudnivå innehölls i samtliga mätpunkter. Eftersom driften är kontinuerlig kan ungefär samma ljudnivåer förväntas under både dag- och kvällstid. Vid mätningarna kunde inga enskilda bullerkällor uppfattas. En subjektiv uppskattning gjordes att det dominerande bullret uppfattades från Svampverket i punkterna 1-4. I punkten 12 var det Calderys verksamhet som gav upphov till det dominerande bullret. I övriga mätpunkter kunde endast ett diffust fläktbuller uppfattas. Inte i någon mätpunkt kunde impulsartat buller eller hörbara tonkomponenter uppfattas.

Höganäs verksamhet klarar i nuläget de bullervillkor som hittills har gällt. I sökt alternativ, vid utbyggnader och ökade interna transporter måste bulleråtgärder vidtas så att bullervillkoren fortsatt kan innehållas. Nödvändiga åtgärder kan gälla såväl nya som befintliga källor liksom generella åtgärder som bullervallar eller motsvarande bullerskydd. Liksom i nuläget kommer bulleraspekter beaktas i samband med inköp av ny utrustning. I sökt alternativ kommer transportbehovet att öka och därmed även bullret från trafiken till och från hamnen. Med ett bullerskydd längs hamnleden uppskattas nuvarande bullerkrav kunna uppfyllas. Tillkommande hantering av containergods i hamn kan dock ge andra typer av bullerproblem; en ny typ av momentana ljud samt en förflyttning av det maximala trafikbullret under 2-3 dagar i veckan.

Avfall

Före deponering hanteras materialet enligt följande:

- Ugnsslagg, avskilt filterstoff och finkornigt materialspill från Svampverket blandas med vatten i mekanisk blandare och mellanlagras inomhus, alterna-

tivt lastas direkt på fordon. Därefter transporteras materialet till Invallningen och läggs direkt på plats.

- Avskilt stoft och finkornigt materialspill från Pulververket samlas i en central ficka. Materialet fuktas och transporteras med fordon till Invallningen.
- Grovkornigt materialspill och keramiskt skrot från Svampverket samlas i containrar som töms på Invallningen. Dammande material bevattnas före transport och tömning.
- Uppsop från vägar och planer transporteras direkt med sopbil till Invallningen.

Det avfall som läggs på deponin är att betrakta som inert avfall, vilket innebär att materialet inte genomgår några väsentliga förändringar vid deponering och inte heller ger upphov till halter i lakvatten som överskrider fastställda gränsvärden enligt Naturvårdsverkets föreskrifter (NFS 2004:10). Sammansättningen och lakegenskaperna hos det deponerade materialet analyserades senast 2012 och bedöms vara relativt konstant. I sökt alternativ kommer restproduktmängderna, i och med ökad produktion, att öka. Med nuvarande möjligheter att omhänderta restprodukter beräknas deponeringsbehovet av avfall att öka proportionellt med produktionsökningen. Sökandebolagens målsättning är dock att mängden deponerat material ska minska relativt sett - och helst även reellt. Sökandebolagen avser att fortsatt utnyttja den befintliga deponin Invallningen till dess att nu gällande deponitillstånd uppfyllts. Under den fortsatta påfyllnaden bedöms det aktuella utläckaget förbli på en oförändrad nivå eftersom den exponerbara ytan på deponin inte kommer att förändras nämnvärt.

Utöver de processrelaterade restprodukter som klassas som avfall och deponeras internt uppkommer även andra avfall som omhändertas externt. Höganäs har väl inarbetade rutiner för omhändertagande och källsortering av olika avfallsslag. Anvisningar över var de olika fraktionerna samlas in finns anslagna på respektive verk. Farligt avfall hämtas löpande och inga större mängder avfall lagras inom området. Den övervägande mängden farligt avfall (under 2012 drygt 1000 ton) går till återvinning. Den totala mängden farligt avfall som skickades till destruktion under 2012 uppgick till knappt 90 ton.

Risk och säkerhet

Företagets verksamhet i Höganäs lyder i dagsläget under den lägre kravnivån inom Sevesodirektivet. I och med en utökad produktion i sökt alternativ kommer Höganäs att klassas om till att lyda under den högre kravnivån.

I ledningssystemet finns också särskilda rutiner för att identifiera potentiella risker. Inom alla verksamheter vid företaget har genomförts grovriskanalyser. Dessa fokuserar på att identifiera verksamheter där konsekvenser av en händelse kan bli allvarlig, dels på ett tidigt stadium i ett projekt, dels på ett övergripande sätt i befintliga anläggningar. En riskmatris används för att kvantifiera riskerna. Höganäs hanterar både "brandfarliga och explosiva ämnen", "giftiga" och "miljöfarliga" ämnen som omfattas av Sevesolagstiftningen. Det är framförallt momentant lagrad mängd nickel ("giftiga") samt dikopparoxid (Cu_2O) och koppar ("miljöfarliga") som bestämmer kravnivån och som gör att anläggningen i sökt alternativ kommer att klassas enligt den högre kravnivån. I nuläget uppgår de momentant lagrade mängderna av nickel, dikopparoxid och koppar till 150, 140 respektive 30 ton. Motsvarande mängder i sökt alternativ är 300, 400 respektive 120 ton.

Bland riskerna vid verksamheten som särskilt omnämns i säkerhetsredovisningen är kemikalieanvändning med tillhörande hantering och lagring, dammexplosioner samt risker som hänger samman med en eventuell höjning av havsytan och tillhörande risker för verksamheten och dess omgivningar.

Betydande mängder pulver med dammexplosiva egenskaper hanteras vid Höganäs. Bland annat har de flesta järnpulver sådana egenskaper. Dock krävs i många fall hög antändningsenergi för att en explosion ska inträffa. Pulver som innehåller smörjmedel är mer lättantändliga. Detta gäller olika blandade pulver, s.k. kundblandningar. En genomgång av hela anläggningen är gjord med avseende på möjliga dammexplosiva miljöer. Klassningsplaner är framtagna och åtgärder vidtagna för alla produktionsanläggningar.

En generell ökning av havsvattennivåerna i världshaven förutses som en följd av ett allt varmare globalt klimat. Bedömningen är att den allmänna havsvattenhöjningen fram till 2050 inte kommer att påverka Höganäs verksamheter annat än möjligen marginellt.

Extrema havsyttehöjningar skulle, särskilt i framtiden, kunna uppstå i samband med stormar och högvatten. Då kan kustområdet komma att påverkas genom tidvis dämning av mynningar till dagvattensystem etc. Verksamheten i Höganäs hamn, som idag har ett arbetsområde ca 2,4 meter över medelvattennivå, kommer i högre grad än idag att kunna påverkas vid sådana extrema höjningar av havsnivån. Höganäs industriområde ligger på en höjd av ca +7 m över havet. Extremt höga vattennivåer vid en allmän havsvattennivåhöjning bedöms dock inte kunna översvämma industriområdet.

De dimensionerande skadefall som har identifierats för verksamheten med avse-

ende på storskalig kemikalieolycka är:

- Brand i svavellager
- Vätgas- eller naturgasläckage vid reformer
- Explosionsmöjlighet i bandugn
- Pulverbrand och pulver till recipient med släckvatten

Skyddsåtgärder

Höganäs är väl utrustat vad gäller brandbekämpningsutrustning. Brandlarm finns som skyddar anläggningarna. Ett flertal utrymmen är utrustade med automatiska gassläckanläggningar, främst datarum, serverrum och ställverk. Handbrandsläckare finns utplacerade över området; i form av CO₂, pulver och släckvätskor. Kontorsmiljöer är på flera ställen försedda med vattensprinkler. Detta gäller även för reformerns vätgaslager. Vidare finns brandcellsindelning i alla lokaler. Produktionslokalerna är försedda med s.k. punktskydd som stänger brandportar vid brandlarm. Brandportar testas kontinuerligt, och rökluckor, som testas årligen, finns i produktionslokalerna.

Där det finns risk för pulverspill eller kemikalier till avlopp, finns inom området utplacerat tätningsanordningar (s.k. Tättingar) som läggs över brunnar för att förhindra spridning till dagvatten- eller spillvattennät. För att ta hand om eventuellt oljespill finns Sygol-granulat utplacerat på strategiska platser.

En beredskap finns för det fall en allvarlig olycka skulle ske. Det finns en nödlägesplan för hur organisationen skall agera vid plötsligt och oförutsett nödläge orsakat av brand/explosion, allvarliga olycksfall eller utsläpp av vätskor, gaser eller andra ämnen till omgivningen. Brandskyddsområdesansvariga är utsedda för att leda ett förebyggande brandskyddsarbete, med delegerat ansvar för både det tekniska och organisatoriska brandskyddet inom respektive brandskyddsområde. Höganäs har ingen egen industribrandkår eftersom den kommunala räddningstjänsten är stationerad endast ca 500 meter från industriområdet, och företaget för en kontinuerlig dialog med Räddningstjänsten. Under 2012 genomfördes en gemensam övning tillsammans med Räddningstjänsten. Övningen föll väl ut och liknande övningar kommer kontinuerligt att genomföras framöver.

INKOMNA YTTRANDEN

Naturvårdsverket anser att bolaget bör inkomma med nya förslag till villkor, vilka inte reglerar endast normal drift och heller inte är formulerade som riktvärden. Bolaget anför att de BAT-slutsatser med utsläppsvärden som finns i BREF för järn- och ståltillverkning inte är tillämpliga på verksamheten då Höganäsmodellen är en unik modell som inte inkluderar de processer som finns reglerade i BREF-dokumentet. Detta innebär enligt bolaget att endast de allmänna BAT-slutsatserna,

vilka saknar utsläppsvärden, är tillämpliga i detta fall. Endast vanliga traditionella miljöbalksvillkor ska således föreskrivas i detta fall. Vid tillståndsprövningen i Sverige är praxis att villkor innefattar samtliga driftförhållanden (d.v.s. inklusive onormala driftförhållanden). Genomförandet av IED i svensk rätt utgår från detta synsätt. Mark- och miljööverdomstolen har i två avgöranden visat hur villkor kan utformas som ger nödvändig flexibilitet och som även inbegriper hänsyn till onormala driftförhållanden (se rättsfallen MÖD 2012:10 och MÖD 2012:21). Viss reglering av onormal drift föreslås delegeras till tillsynsmyndighet. Naturvårdsverket anser inte att villkor gällande onormal drift är en sådan fråga av mindre betydelse som kan delegeras till tillsynsmyndigheten. Flera av villkorsförslagen (villkor 3,4, 5,6, 8 och 9) är formulerade på ett sådant sätt att de i praktiken är jämförbara med riktvärden. Villkorsförslagen strider därmed mot MÖD:s praxis (se t.ex. MÖD 2009:2 och 2009:9) som anger att villkor ska formuleras som begränsningsvärden för att vara tydliga, rättssäkra och kontrollerbara.

Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB) anser att de formuleringar som används i beskrivningen av omhändertagande av släckvatten är så pass allmänt hållna att det inte framgår huruvida sökanden har en verklig plan för hur omhändertagandet ska gå till. Inga detaljer på hur släckvatten vid olika brandscenarier ska samlas upp i brunnar, lågpunkter och dag/spillvattensystem ges. När det gäller byggande av vallar, diken och dammar som kan behövas vid uppsamlade av släckvatten anges endast att kontakt finns med entreprenörer som kan vara behjälpliga med detta. Inga förberedelser eller planer på hur arbetet ska utföras redovisas. MSB ställer sig frågande till att sådana tämligen omfattande arbeten kan utföras på ett effektivt sätt genom improvisationer vid ett skarpt läge. Rimligen krävs tämligen omfattande förberedelser. Sammantaget anser MSB att sökanden bör föreläggas att ta fram en dedicerad plan för omhändertagande av förorenat vatten från brandbekämpning.

Sjöfartsverket ser positivt på planerna för utökad hamnverksamhet i Höganäs och har i sak inget att erinra mot de tilltänkta åtgärderna i enlighet med ansökan. Sjöfartsverket tillstyrker därför ansökan. Sjöfartsverket anser att detaljutformning av ombyggnaderna i hamnen skall samrådats med lotsområdeschefen för lotsområde Malmö innan projektering/byggnation påbörjas. Sjöfartsverket är av den principiella åsikten att större fartyg än idag inte kommer att kunna tas in i hamnen om inte ytterligare åtgärder vidtas. Sökandena avser i framtiden kunna ha två fartyg inneliggande samtidigt. Denna fråga måste utredas närmare om så är möjligt innan Sjöfartsverket kan ta slutlig ställning. Krav på genomförande av fartygssimuleringar kan komma att ställas om så anses nödvändigt. Sjöfartsverket ser att den ökade godshanteringen kan komma att ställa krav på att verksamheten i hamnen måste kunna bedrivas dygnet runt. Således menar Sjöfartsverket att ett förnyat miljötillstånd bör ge hamnen möjlighet att arbeta dygnet runt för att kunna uppnå en tillräcklig effektivitet.

Sökandena avser vidare att föra över containertransporter från lastbil till fartyg. Detta ställningstagande ses mycket positivt och ligger helt i linje med EU:s vitbok om framtida transporter. Slitaget på det nu hårt belastade vägnätet kan då minska med samhällsekonomiska och miljömässiga vinster som följd. Sjöfartsverket vill informera om att Transportstyrelsen nu ser över möjligheterna att införa regelverket kring inre vattenvägar i den svenska delen av Öresund. Det skulle kunna öppna nya möjligheter för Höganäs AB att ha en lokal feedertrafik av containers mellan Höganäs och Helsingborg sjövägen. Av handlingarna framgår det att sökandena ser en framtida potential i LNG som energikälla och att det kan bli aktuellt med sådana fartygsanlöp. Sjöfartsverkets kommentar till detta är att det då med hänsyn till säkerhetsavstånd kan bli svårt att ha två inneliggande fartyg samtidigt. I övrigt ser Sjöfartsverket positivt på transporter och användning av LNG.

Transportstyrelsen yttrar sig ur sjöfartssynpunkt. TS/SF har inget att erinra om de planerade åtgärderna i enlighet med ansökan men vill framföra följande kommentar: I ansökan framgår det att det blir en ny kaj och muddring. Detta verkar medföra att förutsättningar för dagens fartygstrafik ändras något. Effekterna av detta och vilka riskreducerande åtgärder som kan krävas och den slutgiltiga detaljutformningen bör utredas i samråd med Sjöfartsverket, Lotsområde Malmö och Transportstyrelsen. Transportstyrelsen utesluter inte att en riskanalys (ex. en fartygssimulering) kan bli nödvändig. För den del av anläggningsarbetet som kommer att påverka fartygstrafiken bör man analysera riskerna i samband med detta. Utifrån denna analys bör projektet föreslå eventuella åtgärder och en handlingsplan för att höja säkerheten för sjötrafiken i samband med utförandet av planerat arbete. Detta bör ske i samråd med Sjöfartsverket, Lotsområde Malmö. Föreligger behov av avlyssning av vattenområden för sjötrafik ska detta ansökas om hos Länsstyrelsen. Efter genomfört arbete ska alla förändring av strandlinje, bottentopografi och andra objekt geodetiskt bestämmas enligt sjömättningsstandard S 44 och delges Transportstyrelsen och Sjöfartsverket för kontroll och uppdatering av sjökort. Vid förändringar som nyetablering, indragning och flyttning av utmärkning för sjöfarten s.k. sjösäkerhetsanordningar (SSA) ska tillstånd först ansökas om hos Transportstyrelsen.

Länsstyrelsen i Skåne län yrkar, så som talan slutligt bestämts, vid huvudförhandlingen avslag till bolagets begäran om utökad produktion enligt 9 kap. miljöbalken samt avstyrker tillstånd till utökad hamnverksamhet m.m. enligt 11 kap miljöbalken. Skälen för detta är främst

- Oklarheter beträffande den utökade verksamhetens presumtiva störningar i form av buller, transporter m.m. i sitt närområde
- Oklarheter i redovisningen avseende sammantagen miljöpåverkan från punktkällor och diffusa utsläpp, exempelvis diffus damning (stoftnedfall) samt miljöeffekter av utsläpp av metaller mm till Öresund, inräknat läckage

från den befintliga deponin (invallningen). Ickeförsämringskravet enligt vattendirektivet och dess relevans oaktat utspädning av föroreningar i havet.

- Bolagets inställning till magnituden av sina egna utsläpp till luft från punktkällor i relation till andra utsläppare och övrig miljöbelastning.
- Brister i säkerhetsrapporten avseende bolagets redovisning av dimensionerade scenarier. Länsstyrelsen anser inte att bristerna i säkerhetsrapporten ensamt utgör hinder för prövning av bolagets ansökan, men att utökning av bolagets verksamhet kräver en annan grundsyn beträffande beräkning av sannolikheten för allvarlig kemikalieolycka.

Länsstyrelsen har vid huvudförhandlingen tillstyrkt tillstånd enligt 9 kap miljöbalken till befintlig produktion under förutsättning av länsstyrelsens skärpta villkorsförslag nedan.

Buller

I fråga om buller ska Naturvårdsverkets gällande riktlinjer med 50, 45, 40 dB(A) som ekvivalenta ljudnivåer gälla som begränsningsvärde för all verksamhet

VOC

Länsstyrelsen medger bolagets yrkanden om villkor och provotid.

Svaveldioxid

Utsläppen från tunnelugnarnas rökgaser får uppgå till högst 35 ton per år.

Kväveoxider

Utsläpp av NO_x från tunnelugnarnas rökgaser får som riktvärde uppgå till högst 70 ton per år under en provotid på tre år.

Stoft

Utsläpp av stoft från fasta utsläppspunkter för tillverkning av metallpulver får uppgå till högst 8 ton per år.

Diffus damning

Årliga nedfallsmätningar ska ske enligt SDG-metoden. Mätning av PM 10 och PM 2,5 bör göras vart tredje år. Nanopartiklar ska utredas under en provotid på tre år. Tillsynsmyndigheten ska ges möjlighet att föreskriva ytterligare villkor i frågan om försiktighetsåtgärder.

Utsläpp till vatten

Utsläppen av metaller i dagvattnet är stora, ca 40 kg per år. Ett villkor som begränsar utsläppsmängden ska föreskrivas. Åtgärder bör föreskrivas om att inget släckvatten vid brand får nå recipienten.

Kemikalieanvändning

Bolaget ska under en provotid om tre år efter samråd med tillsynsmyndigheten kartlägga och utreda de kemiska ämnen, enskilda eller kemiska produkter, som hanteras i verksamheten och som utgör prioriterade ämnen enligt ramdirektivet för vatten (PÅ) eller fastställda som prioriterade farliga ämnen (PFÄ) eller enligt HVMFS 2015:4. Kartläggningen ska syfta till att redovisa möjliga och rimliga åtgärder för att förhindra att dessa ämnen leds till bolagets utgående avloppsvatten, dagvetten eller kylvatten.

Säkerhetsrapporten

Länsstyrelsen anser att säkerhetsrapporten har brister men att de inte utgör processhinder vid prövningen enligt miljöbalken.

Villkorsformuleringar

Länsstyrelsen anser att villkoren ska formulerade som begränsningsvärden.

Övriga synpunkter

Grunden för Länsstyrelsens ställningstagande är att bolaget inte genom befintliga kompletteringar lyckats visa att den begärda produktionsökningen är godtagbar enligt 2 kap. miljöbalken. Länsstyrelsen anser att den ansökta produktionsökningen, av miljöskäl, måste kunna genomföras utan ytterligare, eller i vart fall rimlig ökad miljöpåverkan, vilket innebär att sökandebolaget bör redovisa alternativa tekniska lösningar, alternativa råvaror till processen med mera, innan ytterligare utsläpp kan tillåtas. Ansökan bör således fördjupas på en rad punkter. Ansökan är i dagsläget inte utformad på ett sådant sätt att Länsstyrelsen kan ta ställning till tillåtligheten av den ansökta produktionsökningen och Länsstyrelsen kommer vid utebliven fördjupning att yrka avslag till ansökan. Länsstyrelsen anser att utsläppen från verksamheten får anses som betydande och att samhället ännu måste vidta kraftfullast möjliga åtgärder för att begränsa denna typ av utsläpp. Länsstyrelsen anser exempelvis (nedan) att bolaget bör åläggas att redovisa alternativa reduktionsmedel med lägre svavelhalt, samt vilka kostnader samt miljövinster det skulle innebära att övergå till dessa.

Länsstyrelsen anser generellt att bolaget baserar sina resonemang på obsoleta miljödata och att en djupare analys av den egna verksamhetens påverkan förutsätter ajourhållning avseende omvärldsdata.

Utsläpp till luft

Vid produktion av ytbelagda- samt lösningsmedelsklistrade pulver används aceton. Vid sökt produktion kommer förbrukningen att öka med en faktor 10. Acetonhaltig luft renas i befintlig reningsutrustning med hög reningsgrad 99 %.

Vid en tillkommande produktionsanläggning har bolaget redovisat tre möjliga tekniker för att rena aceton. Alla har en reningsgrad på cirka 99,8 %. Vid full produktionen bedöms de årliga utsläppen av aceton begränsas till 4 ton per. Utsläpp av VOC har bland annat betydelse för uppkomsten av marknära ozon, när dessa ämnen reagerar med bl.a. kvävedioxid. Bolagets redogörelse för sin kommande rening av acetonhaltig luft relateras inte till övriga ökande utsläpp, utan beskrivs endast i generella ordalag som en miljöproblematik i avtagande, utan direkt koppling till hälso-risker i verksamheten. Länsstyrelsen anser att ett villkor som begränsar det årliga utsläppet till högst 4 ton per år ska föreskrivas. Vidare bör villkor föreskrivas om att acetonhaltig luft ska avledas via reningsutrustning med en reningsgrad om minst 99,5 % och att reningsutrustningen ska vara i drift minst 99,5 % av tiden som produktion pågår.

Nedfall av svavel är den viktigaste orsaken till försurningen av sjöar och vattendrag. I områden med kraftig försurning påverkas känsliga djur och växter och produktionen av skog minskar sannolikt. Nedfall av försurande ämnen leder till att det avrinnande vattnet från skogsmark blir surt och aluminiumrikt, vilket orsakar omfattande skador på vattenlevande växter och djur. Försurningen kan försämra dricksvattnets kvalitet i enskilda brunnar och skada gamla skyddsvärda byggnader och hällristningar. I Skåne är nedfallet störst i sydväst och avtar mot nordost. Utsläppen av svaveloxid har reducerats kraftigt i Europa och Sverige de senaste åren. Trots att nedfallet kraftigt minskat är mark- och sjöförsurningen fortsatt allvarlig. Skåne är starkt försurat och nedfallet överstiger fortfarande den kritiska belastningsgränsen vilket innebär att försurning fortfarande kan öka och återhämtning ej ännu är möjlig. Bolaget släpper idag ut cirka 35-45 ton SO₂ per år. Det är den fjärde största punktkällan i Skåne. Yrkad maximal produktion innebär ett utsläpp på cirka 65 ton per år. Det innebär den tredje största punktkällan. Bolaget har yrkat på följande villkor 7 ”Utsläpp av svaveloxider- angivet som SO₂- från tunnelugnarnas rökgaser i Svampverket ska begränsas så att svavelkoncentrationen i ingående reduktionsmedel ska vara <1,5 % av torr substans”. Bolaget har inte redovisat vilka andra reduktionsmedel som finns på marknaden med lägre svavelhalt och vad kostnaden skulle bli att byta till dessa. Länsstyrelsen kan utifrån redovisat material inte avgöra om villkoret, såsom bolaget yrkar att det ska formuleras, kan anses vara lämpligt. En 40 % ökning av utsläppen av försurande svaveloxider till luft från 35-40 ton till 65 ton SO₂ per år är inte acceptabel. Utgångspunkten vid tillståndsprövning av företag som söker tillstånd för en betydande kapacitetsökning bör vara att utsläppen inte ska öka proportionerligt med den ökade produktionen. Länsstyrelsen bedömer det vara miljömässigt motiverat att förelägga bolaget att närmare redogöra för hur utsläppen av försurande ämnen vid sökt produktion kan reduceras i förhållande till dagens totala utsläpp, det vill säga uppgå till högst 35 ton per år.

Idag är bolagets utsläpp av NO_x cirka 70 ton per år, den sjätte största punktkällan i Skåne. Vid yrkad omfattning 130 ton per år blir bolagets utsläpp den tredje största punktkällan. Bolagets utsläpp är enligt Länsstyrelsens mening betydande. En 90 % ökning av utsläppen är inte acceptabel. Länsstyrelsen bedömer det vara miljömässigt motiverat att förelägga bolaget att närmare redogöra för hur utsläppen av övergödande ämnen vid sökt produktion kan reduceras i förhållande till dagens totala utsläpp, det vill säga uppgå till högst 70 ton NO_x per år.

Utöver stoftutsläpp från punktkällor förekommer diffusa utsläpp från bolagets verksamhet. Huvudsaklig källa till diffusa utsläpp är deponin, den så kallade Invallningen och vid transporter av råvaror från hamnen. Det har förekommit klagomål från närboende på nedfall av stoft från verksamheten. Det är viktigt att diffusa utsläpp hålls på en så låg nivå som möjligt. Att kvantifiera hur stora utsläppen är, är svårt att avgöra exakt. Länsstyrelsen vill i sammanhanget förtydliga att det är den *sammantagna mängden* föroreningar från verksamheten som avgör frågan om tillåtlighet till bland annat ökad produktion, varför det är väsentligt att bolaget redogör för den troliga omfattningen och sammansättningen av det diffusa utsläppet, vilka åtgärder som avses vidtas för att det diffusa utsläppet ska minska samt vilka effekter för miljötillståndet som uppnåtts genom redan vidtagna åtgärder. Länsstyrelsen anser att villkor ska föreskrivas om att bolaget ska utföra årliga nedfallsmätningar enligt den så kallade SDG (Standard Deposit Gauge) metoden. Mätning av partiklar, så kallade PM10 och PM 2,5 mätningar bör utföras vart annat eller vart tredje år. Länsstyrelsen yrkar vidare att tillsynsmyndigheten ska ges möjlighet att föreskriva ytterligare villkor i frågan om försiktighetsåtgärder för att begränsa damning och miljöpåverkan från verksamheten.

Bolagets utsläpp av stoft till luft efter reningsutrustningar uppgår idag till cirka 5 ton per år. Bolaget har yrkat på att få öka utsläppen till 15 ton per år. Idag är bolagets utsläpp den 5:e största punktkällan av stoft i Skåne. Vid yrkad verksamhet innebär det att bolaget blir den näst största punktkällan. Länsstyrelsen kan konstatera att bolaget använder sig av högeffektiva filter för avskiljning av stoft. Funktionen av befintlig reningsutrustning bedöms vara BAT. Utgående halter av stoft ligger på låga nivåer, understiger oftast 1 mg/Nm³. Bolagets yrkade begränsningsvärde om 5 mg/Nm³ är högt satt. Utrymme borde finnas för skärpning av värdet. I annat fall kan incitament för processförbättringar utebli. Länsstyrelsen finner det därför såväl tekniskt möjligt som miljömässigt motiverat att föreskriva villkor om att det totala utsläppet av stoft ska begränsas till högst 8 ton per år.

Buller

Bolaget hänvisar i MKB att man klarar sina sedan år 2000 gällande bullervillkor. Dessa bygger i sin tur på Naturvårdsverkets bullerriktvärden för externt industribuller för befintlig verksamhet. Dessa har som bolaget påpekar upphävts i juli 2013.

Naturvårdsverket kommer med en ny vägledning under 2015. Verksamheten är be- lägen så att samhället omringar verksamheten från tre håll. Länsstyrelsen gör be- dömningen att det är miljömässigt motiverat att bullervärden motsvarande Natur- vårdsverkets övergångsvägledning bör ligga till grund för verksamhetens drift, 40 dBA nattetid, 45 dBA kvällar och helg och 50 dBA dagtid. Bolaget har angett att kostnader för bullerdämpande åtgärder uppgår till cirka 9 MSEK för att klara dessa värden. Länsstyrelsen överlåter åt domstolen att avgöra om den uppgivna investe- ringskostnaden är rimlig, men erinrar om att tillgänglig forskning ger vid handen att långvarig exponering för buller har negativa hälsoeffekter. Hamnverksamheten är en integrerad del av verksamheten och värden för industribuller bör även tillämpas för denna. För lågfrekvent buller från hamnverksamhet bör värdena i Socialstyrel- sens allmänna råd (SOSFS 2005:6) om buller inomhus tillämpas.

Utsläpp till vatten

Utsläpp av dagvatten från området och lakvatten från deponin, Invallningen sker till recipienten Öresund. Redovisade utsläpp av metaller för år 2013 uppgick till cirka 40 kg. Länsstyrelsen anser att detta är ett betydande utsläpp som inte kan fortgå utan åtgärd. Länsstyrelsen anser därför att villkor ska föreskrivas gällande uppsamling och rening av dagvatten innan det avleds till Öresund. Renings- anläggningen ska innefatta såväl sedimentering som filtrering och skulle kunna be- stå av ett antal sedimenteringsbrunnar/damm med efterföljande torvfilterbädd (en beprövad teknik som nyttjas på många avfallsdeponier för rening av förorenat dagvatten). Länsstyrelsen anser vidare att villkor som begränsar utsläppsmängden av metaller till recipienten ska föreskrivas. Sannolikt kan detta inte ske förrän efter en prövotid för att trimma in anläggningen.

Bolagets verksamhet påverkar omgivningen på flera olika sätt. För att dokumentera vilken påverkan som bolagets verksamhet medför ska bolaget utföra recipientkon- troll, samordnat eller enskilt. Länsstyrelsen anser att ett särskilt villkor ska föreskri- vas om att recipientkontroll ska ske årligen avseende vattenföroreningar i hamnbas- sängen och ute i Öresund samt avseende luftföroreningar i Höganäs tätort och urban bakgrund. Det är, utifrån de allmänna intressenas perspektiv, väsentligt att den som ansöker om tillstånd att få bedriva miljöfarlig verksamhet också åläggs att med- verka ekonomiskt till insamling av miljödata och till att fortlöpande vetenskapliga analyser av miljötillståndet kan genomföras.

Länsstyrelsen anser att bolaget ska erhålla ett kompletteringsföreläggande eller genom villkor åläggas att genomföra en utredning som lämpligtvis mynnar ut i en delsektionering av verksamhetsområdet och förslag på kompletterande åtgärder för att förhindra spridning av släckvatten. Utgångspunkten bör vara att inget förorenat släckvatten får nå recipienten vid en brand.

Energihushållning

Länsstyrelsen menar att det i tillståndet bör finnas en reglering av energiförbrukning/energihushållning och utfasning av fossila bränslen. Att det ingår i PFE hindrar inte att energihushållning villkoras i tillståndsbeslut. Om det sedan är lämpligast att utforma villkor som energiförbrukning per ton producerad vara eller via villkor kring kartläggning av energiutnyttjandet och en bedömning av kostnadsnyttoanalys av olika åtgärder med efterföljande krav på åtgärder kan Länsstyrelsen inte bedöma utifrån handlingarna i ansökan.

Kemikalieanvändning

Länsstyrelsen yrkar på att bolaget under en prövotid ska utreda frågan om slutliga villkor för behandling och utsläpp och eventuell utfasning av prioriterade ämnen enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU av den 12 augusti 2013 vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område, bilaga 1 och 2, Naturvårdsverkets rapport 5799 ”Förslag till gränsvärden för särskilt förorenande ämnen” samt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1907/2006 av den 18 december 2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier (Reach), bilaga XIV. Under prövotiden ska bolaget, efter samråd med tillsynsmyndigheten, kartlägga och utreda ämnenas eventuella förekomst och källor och dess påverkan på recipienten samt ange förslag till hur användningen kan minska eller upphöra.

Haverivillkor

Länsstyrelsen ifrågasätter nyttan med andra stycket i bolagets villkorsförslag 15. Denna formulering kan upphäva delar av tillståndet. Vanligen brukar delegering till tillsynsmyndigheten gälla frågor av mindre betydelse.

Säkerhetsrapport

Länsstyrelsen anser sammanfattningsvis inte att säkerhetsrapporten i nuvarande utformning kan läggas till grund för miljöprövningen i de delar som rör bolagets skyldigheter med stöd av Sevesolagstiftningen och begär att den kompletteras med en riskanalys, dimensionerande skadefall, konsekvenser av olycka, släckvattenhantering m.m.

Höganäs kommun har yttrat bl.a. följande. Kommunen är i grunden positiv till förslaget och till Höganäs AB:s fortsatta och utökade verksamhet i Höganäs stad. Höganäs kommun ser mycket positivt på det stora flertalet bullerdämpande åtgärder som anges i ansökningshandlingarna. Dock kan konstateras att en förhållandevis stor andel befintlig bostadsbebyggelse, trots föreslagna åtgärder, kommer att drabbas av buller överstigande gällande gränsvärden. Avseende den ökning av trafikbuller, vilken alstras utanför verksamhetsområdet och som beror på det ökade trans-

portbehovet, drar kommunen slutsatsen att både befintlig och planerad bostadsbebyggelse drabbas negativt.

Att det finns en sund balans i förhållandet mellan verksamheters omgivningspåverkan och en god boendemiljö i staden är mycket viktigt för Höganäs kommun. Näringslivets tillväxt och stadens utveckling med nya bostäder måste kunna ske på ömsesidiga villkor. Höganäs kommun vill därför yrka på att Höganäs AB och Höganäs Sweden AB vidtar nödvändiga åtgärder så att inte stadens tillväxt hindras, främst när det gäller detaljplaneläggning för bostäder.

Miljötillsynsnämnden i Höganäs kommun anför bl.a. följande.

En ökad produktion kommer att ge en ytterligare ökning av försurande och övergödande ämnen om inte krafttag görs för att minska utsläppen. Verksamheten bidrar dessutom till växthuseffekten genom sina mycket stora utsläpp av växthusgaser. Även vad gäller stoftutsläpp och utsläpp av ozon borde mer kunna göras för att minska miljöeffekterna. Bullerproblemet är svårlöst med Bolagets placering mitt i samhället och en ändring till fler transporter via hamnen räcker knappast till som en lösning på problemet. En utökad transport via hamnen är dock energieffektivt och ett bra sätt att minska buller, utsläpp av växthusgaser och den ökade trafiken på våra vägar. Detta gäller även om Bolaget inte utökar sin verksamhet. Att spillvärme nu tas tillvara på ett bättre sätt än tidigare är bra, men mer borde kunna göras även inom detta område. Vad gäller deponin Invallningen undrar miljötillsynsnämnden hur det är tänkt att restprodukter ska hanteras i en framtid när Invallningen inte kan ta emot mer avfall. Sammantaget ställer en utökad verksamhet stora krav på skyddande åtgärder för människor och miljön och väcker frågor som inte har besvarats i ansökan.

Buller

Vid en ökad produktion kommer bullret att öka om inte Bolaget vidtar tillräckliga åtgärder för att minska störningarna för boende, främst från lastbilstrafiken men även ljud från fläktar och produktionen i övrigt. Lastbilstrafiken genom samhället blir tätare och därför är det att föredra att använda hamnen för transporter så långt det går. Bullret riskerar att bli högre än de nivåer som nämns i Naturvårdsverkets övergångsbestämmelser. Bolaget föreslår själva att högre bullernivåer än dessa ska accepteras och hänvisar till högre nivåer från tidigare tillståndsbeslut. Miljötillsynsnämnden håller inte med om den bedömningen utan föreslår att buller från verksamheten anpassas efter Naturvårdsverkets övergångsvägledning och därför inte överstiger 40 dBA nattetid, 45 dBA kvällar och helg och 50 dBA dagtid vid bostäder. Även bullret inomhus bör beaktas vid bedömningen av bullret.

Utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC)

En utökad verksamhet kommer att ge ett ökat utsläpp av VOC, främst i form av aceton som riskerar att tiofaldigas om inte tillräckliga skyddsåtgärder vidtas. Högeffektiv reningsutrustning som ska vara i drift 99,5% av tiden behövs för att minska mängden hälsoskadlig marknära ozon som kan bildas som en följd av utsläppet.

Utsläpp av svaveldioxid (SO₂)

Ökat utsläpp av svaveldioxid från 30-40 ton till upp emot 65 ton SO₂ per år kommer att ge ett stort bidrag till försurningen i Skåne. I Skåne är försurning redan ett stort problem. Bolaget avser att se till att svavlet i reduktionsmedlet minskas till <1,5 %, men Bolaget borde också redovisa kompletterande metoder som till rimliga investeringar kan minska svavelutsläppet till en acceptabel nivå på 30-40 ton SO₂.

Utsläpp av kväveoxider (NO_x)

Utsläppet av NO_x riskerar att öka från ca 70 ton till 130 ton. Effekten blir övergödning i hav, sjöar och vattendrag. Bolaget borde kunna visa på sätt att minska kväveoxiderna så att de i varje fall inte ökar i samma takt som utsläppet. Övergödning är ett känt problem i regionen.

Diffus damning

Det har återkommande förekommit klagomål på diffus damning som kan härröra från Invallningen och från transporter av råmaterial. Detta är ett problem som riskerar att öka. Därför bör Bolaget kunna visa hur damningen ska minskas och regelbundna mätningar genomföras.

Stoft

Eftersom stoftutsläppet efter rening av utgående luft är relativt låg, 1 mg/Nm³, så borde större krav än föreslagna 5 mg/Nm³ kunna ställas vad gäller utsläppet av stoft efter rening. Det bör därför vara rimligt att minska utsläppet av stoft till 8 ton i stället för föreslagna 15 ton per år.

Utsläpp till vatten

Bolaget bör redovisa hur dagvattnet kommer att renas före utsläpp till havet. Bolaget bör också ha en bättre beredskap att ta hand om spillvatten efter en brand eller en olycka så att inte förorenat vatten riskerar att nå ut till recipienten via dagvattnet eller grundvattnet.

Energieffektivisering

Bolaget har aktivt arbetat med energieffektiviserande åtgärder under en rad år. Utöver egna åtgärder i produktionen har Bolaget också omhändertagit energispill som fjärrvärme både till den egna verksamheten men även för leverans till kommunens fjärrvärmenät. Bolaget har under de senaste 20 åren successivt sänkt både specifik

en sådan utökad verksamhet. I övrigt avser sökandebolagen att hålla de samråd och utföra de riskanalyser, fartygssimuleringar m.m. som kan anses behövas.

Naturvårdsverket

Med anledning av Naturvårdsverkets synpunkter om sökandebolagens föreslagna villkor, föreslår sökandebolagen justeringar och tillägg av föreslagna villkor. Eftersom sökandebolagen har strukit begreppet ”normal drift” i ovan nämnda villkor och istället föreslår ett samlat villkor för såväl normal som onormal drift samt här till föreslår takvillkor i relevanta delar, anser bolagen att det saknas skäl att nu göra en distinktion mellan begreppet normal/onormal drift samt i övrigt ytterligare bemöta Naturvårdsverkets synpunkter.

Bolagets förslag till villkor så som de slutligt justerats framgår ovan i anslutning till ”Ansökan” och ”yrkanden”.

Myndigheten för samhällskydd och beredskap

I verksamheten finns en god beredskap som sökandebolagen avser ytterligare öka genom investeringar i utrustning för tillfällig invallning, utbildning och samarbete med extern part. Genom dessa insatser förkortas insatstiden och skapas förutsättningar att:

- hindra avbördning av brandsläckvatten till dagvattennätet,
- upprätta tillfälliga invallningar för uppsamling av brandsläckvatten på olycksplatsen,
- vid långvarig insats påbörja borttransport till större insamlingslager, samt
- behandla insamlat brandsläckvatten efter avslutad insats.

Länsstyrelsen i Skåne län

Generella synpunkter

Enligt länsstyrelsen får den sökta produktionsökningen, *av miljöskäl*, endast genomföras utan ytterligare, eller i vart fall med rimligt ökad miljöpåverkan. Till stöd för detta hänvisar länsstyrelsen till att det allmänna miljötilståndet i Skåne är försurad (för högt nedfall av svavel) och övergött (för högt nedfall av kväveoxider). Enligt sökandebolagens mening behöver länsstyrelsens synsätt emellertid nyanseras. I det aktuella fallet är det viktigt att ha källans relativa betydelse för den totala miljöpåverkan klar för sig. Det blir annars fel i bedömningen av åtgärdspotential och miljönytta. Dagens utsläpp och den förändring som planeras måste värderas i förhållande till den övriga belastning som förekommer och den miljöpåverkan detta ger upphov till i omgivande miljö. Sökandebolagen noterar att länsstyrelsen inte har gjort någon sådan relativ jämförelse.

Enligt sökandebolagens förmenande bör den sökta produktionsökningen även ses i ett större sammanhang. Eftersom bolagens produkter medför viktiga miljövinster längre fram i värdekedjan bör, *av miljöskäl*, hänsyn även tas till resurseffektiviteten, energiförbrukningen och miljönyttan som uppnås i *hela värdekedjan* från tillverkningsledet till användarledet.

En värdering av sökandebolagens energiförbrukning och den *lokalt* ökade material- och energiomsättningen bör alltså, enligt sökandebolagens mening, göras i ljuset av att en ökad produktion och export från anläggningarna i Sverige kraftfullt bidrar till minskade *globala* utsläpp och minskad klimatpåverkan. Sökandebolagen tillverkar produkter som på nästan alla områden ger ett högre resursutnyttjande och effektivare produktion av färdiga varor, inklusive effektivare energianvändning jämfört med alternativa tillverkningsprocesser.

Användning av metallpulver, dvs. pulvermetallurgi ("PM") utgör en alternativ teknologi till konventionell bearbetning av stål. När metallpulver pressas till färdiga komponenter uppnås önskad form direkt eller med endast liten efterbehandling. Detta medför ett högt materialutnyttjande jämfört med konkurrerande tekniker.

Processtiden är i regel kortare vid tillverkning av PM-komponenter än motsvarande komponent tillverkad av maskinbearbetat stål. Energiförbrukningen för tillverkning av PM-komponenten är ungefär 30 % lägre.

De produkter som sökandebolagen utvecklar bidrar i flera fall till en mer hållbar utveckling av samhället, t.ex. elmotorer för cyklar som kan ersätta resor med personbil samt induktorer som kan användas i växelriktare i sol- och vindkraftsanläggningar.

Andra användningsområden för metallpulver är olika reningsprocesser. Metallpulvret är genom sin ringa storlek väl lämpat för s.k. katalytiska/mekaniska reaktioner, vilket används i exempelvis vattenrening. För luftrening används metallpulvret som filter för rening av avgaser i lastbilar. I dessa fall pressas järnpulvret vid lågt tryck, sintras och resultatet blir ett poröst metallfilter som kan användas vid höga temperaturer i t.ex. dieselmotorer.

Genom att anlägga ett lokalt perspektiv i bedömningen av den sökta verksamheten och att inta en principiell hållning - att utsläppen inte får öka trots att produktionen ökar - som inte har stöd i miljöbalkens hushållningsbestämmelser, förbiser länsstyrelsen att den ansökta verksamheten bidrar till en hållbar utveckling. Länsstyrelsen förbiser också att den hållbara utvecklingen gynnas av att sökandebolagen beviljas tillstånd till ansökt produktionsökning.

Alternativa processtekniker

Sökandebolagen är världens äldsta tillverkare av metallpulver och har själva utvecklat merparten av de unika processer som krävs för produktionen. Sökandebolagen är teknikledande inom en stor del av produktionsprocesserna. Detta har lett till att teknisk kompetens i absolut världsklass samlats hos sökandebolagen. Några exempel på egenutvecklade processlösningar är:

- tunnelugnar för tillverkning av sligbaserat råpulver,
- bandugnar för glödning och värmebehandling av pulver,
- lagrings- och transportsystem av material i pulverform, samt
- packmaskiner.

Länsstyrelsens krav på redovisning av alternativa processtekniker måste ses i ljuset av att merparten av sökandebolagens processer är helt unika och att sökandebolagen är världsledande när det gäller teknikutveckling inom PM. Höganäs AB är den metallpulvertillverkare som satsar störst andel av sin omsättning på forskning och utveckling. All processutveckling syftar till att öka energieffektivitet och materialutnyttjande, öka kvalitetsutfall och möjliggöra produktion av pulver med nya egenskaper och högre prestanda, att minska processutsläpp och slutligen för att skapa säkra arbetsplatser. De drygt cirka 150 personer som är anställda inom FoU (dvs. ca 8 - 10 % av koncernens anställda) tillsammans med Höganäs Sweden AB:s ingenjörsavdelning (EPI) som har ett uttalat uppdrag att stötta produktionen med teknikutveckling, omfattande allt från automation och styrning av processer, design av och investering i energikrävande utrustning och utveckling av smält- och glödgningsprocesser m.m., borgar för att alternativa processtekniker övervägs och utreds dagligen hos sökandebolagen.

Till länsstyrelsens begäran ska även beaktas att den tekniska informationen kring sökandebolagens unika processlösningar är extremt känslig och utgör företagshemligheter.

Sökandebolagen producerar svampbaserade råpulver genom reduktion av järnmalm i tunnelugnar enligt den s.k. ”Höganäsmetoden”.

Vissa koncept inom direktreducerat järn (DRI) kan sägas ha lägre energikostnad per ton än Höganäsmetoden, men produkterna är inte jämförbara. Ett DRI-baserat pulver har inte den renhet och pressbarhet som pulver tillverkade med Höganäsmetoden uppnår, varför DRI-pulverprodukter inte är konkurrerande material utan används i huvudsak som smältråvara i metallurgiska processer.

Glödning av metallpulver sker i bandugnar. Glödningen av metallpulver är av avgörande betydelse för materialets kvalitet och för processens ekonomi. På marknaden finns ett antal teknikkoncept för värmebehandling och glödning av pulvermaterial. Inga alternativ kan emellertid konkurrera med Höganäs bandugnsprocesser rörande kapacitet, energieffektivitet eller mediaförbrukning i den aktuella applikationen.

De glödningssugnar som är kommersiellt tillgängliga på marknaden är bl.a. tråugnar/batchugnar och vakuumugnar. Dessa ugnsvarianter har dock en avsevärt sämre kapacitet vilket leder till ett betydligt större energibehov än sökandebolagens egenutvecklade bandugnar. Kombinationen av storleken på sökandebolagens ugnar och möjligheter till styrning ger en jämnare kvalitet på Höganäs produkter. Jämmt och högt kvalitetsutfall ger förutsättningar för att undvika kassationer, hantering och omprocessning av material m.m.

När det gäller packmaskinemas utformning ligger det i sakens natur att utsläpp av producerat pulver (dvs. stoft) ska begränsas i allra möjligaste mån. Sökandebolagens utgångspunkt är att allt stoft ska omhändertas eftersom stoftet utgör sökandebolagens produkt. Att en så stor andel stoft från filter återförs till utpackningsprocessen är därmed en mycket viktig processkunskap - och tillika en av sökandebolagens stora konkurrensfördelar.

Att uppnå en så pass hög grad av återföring som möjligt är alltså av yttersta vikt för sökandebolagen och det är ett ekonomiskt incitament hos sökandebolagen att utsläppet av stoft från verksamheten ska bli så lågt som möjligt.

Obsoleta miljödata

De miljödata som MKB:n genomgående baserats på är den senast tillgängliga data som är av relevans i sammanhanget. Sökandebolagen har därför svårt att förstå länsstyrelsens påstående att bolagen baserar sina resonemang på "obsoleta miljödata". Med hänsyn till länsstyrelsens allvarliga kritik mot den miljödata sökandebolagen har använt är det dock anmärkningsvärt att länsstyrelsen inte själv utvecklar sitt påstående och anger i vilka specifika delar som det ingivna underlaget baseras på "obsoleta miljödata". Såvitt sökandebolagen kan bedöma har länsstyrelsens inte anfört ett enda vetenskapligt skäl som stöd för sitt påstående.

Nollalternativ

Sökandebolagen konstaterar att länsstyrelsens referens till dåvarande koncessionsnämndens beslut 7/91 som stöd för att ett annat nollalternativ ska användas är ryckt ur sitt sammanhang och avser en annan typ av tillstånd (tilläggsstillstånd) än vad som nu är för handen. Det nollalternativ som används vid utarbetande av MKB:er är

scenariot med full produktion enligt gällande tillstånd och de utsläppsnivåer som följer härav (samt med innehållande av de utsläppsvillkor som anges av tillståndet). Detta är också det fall som har använts i föreliggande ansökan. Eftersom sökandebolagen utan föregående prövning inom ramen för gällande tillstånd kan bygga ut verksamheten till maximala tillståndsnivåer för samtliga pulvertyper, har sökandebolagen svårt att förstå länsstyrelsens resonemang att sökandebolagen bör använda dagens nivåer (dvs. nuläget) som nollalternativ. I det aktuella fallet är skillnaden mellan det "normala" nollalternativet och nulägesfallet vad gäller produktion och utsläpp, större än vad det brukar vara. På grund härav innehåller MKB:n även en redovisning av miljökonsekvenserna i nuläget. MKB:n innehåller alltså tre olika scenarier, i) det "normala" nollalternativet, ii) nuläge, och iii) sökt alternativ. Med hänsyn till att alla tre scenarier är belysta i MKB:n, anser sökandebolagen att länsstyrelsens synpunkter i praktiken saknar relevans.

Påståendet att "*bolaget är bland de mest påverkande verksamheterna i Skåne*" och att "*utsläppen från verksamheten får anses betydande och samhället måste vidta kraftfullast möjliga åtgärder för att begränsa denna typ av utsläpp*" är alltså knappast relevant för tillståndsprövningen. Sökandebolagen vidhåller därför sin inställning att bolagets emissioner är av marginell betydelse.

Sökandebolagen vill avslutningsvis understryka att utsläppen som beskriver dagens situation (dvs. nuläget) baseras på verkliga mätningar. För framtidsfallet (dvs. det sökta alternativet) som beskriver situationen vid de sökta produktionsnivåerna, beräknas dessa, utifrån de leverantörsgarantier som kan lämnas på tillkommande reningsutrustning samt på historiska utsläppsdata när verksamhetens utsläpp är så låga att leverantörerna överhuvudtaget inte är beredda att lämna några garantier alls på reningsutrustningen. De utsläppsnivåer som anges för sökt alternativ ska alltså ses som den maxnivå som överhuvudtaget kan garanteras av leverantörerna av tillkommande reningsutrustning.

Utsläpp till luft

Aceton

Verksamhetens utsläpp av aceton utgör ett försumbart bidrag till uppkomsten av marknära ozon. Uppkomst av marknära ozon är till mycket stor del inte ett lokalt utan ett storregionalt föroreningsproblem. Tidvis förhöjda värden i södra Sverige beror på utsläpp i andra delar av Europa och på väderförhållanden. Som ett illustrerande exempel kan nämnas att en femtonprocentig minskning av VOC-utsläppen i Sverige skulle minska den nuvarande ozonexponeringen 12 000-15 000 pg/m³-timmar med 50-200 pg/m³-timmar, dvs. med 0,3-1,6 %.

Marknära ozon uppstår genom reaktioner mellan luftföroreningar som kväveoxider och flyktiga organiska ämnen (VOC). Utsläpp av VOC kan därför medverka till uppkomsten av ozon. Det flyktiga organiska ämnet som släpps ut från den ansökta verksamheten är aceton. Acetonet är mindre reaktivt än t.ex. VOC i bilavgaser när det gäller att bilda marknära ozon. Att reaktionerna tar längre tid innebär att en utsläppsplym hinner transporteras och spädas innan eventuellt ozon bildas. Risken är därför mycket liten att lokala förhöjda haltnivåer av ozon ska uppstå i området kring Höganäs till följd av utsläpp av aceton från verksamheten. Utsläppen innebär inte heller några hälsorisker i själva verksamheten.

Utsläpp av aceton bör således relateras till ett större sammanhang än lokal uppkomst av marknära ozon, vilket sökandebolagen strävat efter att göra i MKB:n och den kompletterande MKB:n. Den ansökta verksamhetens utsläpp av aceton är mycket lågt. Reningsgraden uppgår till ca 99 % i befintlig anläggning och 99,8 % i nya anläggningar.

Eftersom riskerna för lokala förhöjda haltnivåer av ozon är mycket små föreslår sökandebolagen ett villkor som är relaterat till utsläpp per producerat ton (0,20 kg/ton), vilket säkerställer att produktionen sker på ett miljömässigt bra sätt jämfört med produktion av samma mängd produkter i en annan anläggning.

Det är inte miljömässigt motiverat att byta reningsteknik i den befintliga produktionsanläggningen. Sökandebolagen bedömer därmed inte att det är möjligt att uppnå en högre reningsgrad än 99 % i befintlig anläggning. I de nya anläggningarna bedömer bolagen att en reningsgrad om 99,8 % kan uppnås. Sökandebolagens reningsgrad tål även att jämföras med Mark- och miljööverdomstolens färskas avgörande avseende slutliga villkor för VOC (MMÖD den 23 april 2015 i mål nr M 5062-14) varvid MMÖD accepterade en reningsgrad om 95 %. Sökandebolagen har redovisat olika möjliga tekniker för att minska utsläppen av aceton. Sammanfattningsvis har det bedömts *teoretiskt möjligt* att minska totalutsläppen vid maximal produktion från 16 till 4 ton per år med användning av någon av dessa tekniker. Detta har dock inte kunnat bekräftas i praktiken genom tester eller på annat sätt och det saknas erfarenhet från användning av dessa tekniker i tillverkning av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver (verksamhetens acetonutsläpp härrör från tillverkningen av ytbelagda respektive lösningsmedelsklistrade pulver). Dessa tekniker kräver också en ökad användning av naturgas. Vidare är det önskvärt med flexibilitet i framtida teknikval så att en avvägning kan göras mellan t.ex. ökad användning av naturgas och ytterligare sänkta acetonutsläpp, inte minst med tanke på att det är fråga om en utsläppsminskning från redan låga nivåer.

För det fall domstolen anser att ett takvillkor för utsläpp av VOC bör föreskrivas, anser bolagen att ett sådant värde endast kan fastställas för de *befintliga anläggningarna*. Sökandebolagen föreslår således ett takvillkor på 2 ton från dessa anlägg-

ningar. Det är emellertid inte möjligt att idag, dvs. innan reningstekniken i den planerade produktionsanläggningen för lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver är fastställd och utvärderad, fastställa ett takvillkor. I sådant fall bör, under en provotid, effekterna utredas avseende den teknik som installeras (katalytisk rening, processintegrerad lösning eller annan BAT). En sådan provotid kan förslagsvis gälla i tre år från det att bolagen anmäler drifttagande av ny anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Sökandebolagen föreslår således ett provotidsvillkor enligt följande.

Ul. Sökandebolagen ska utföra de utredningar som behövs som underlag för att fastställa begränsningsvärde för utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) för nyttillkommande anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Slutlig redovisning med förslag till slutliga villkor ska inlämnas till Mark- och miljödomstolen senast tre år från det att bolagen anmäler drifttagande av ny anläggning för produktion av lösningsmedelsklistrade eller ytbelagda pulver.

Byte av reduktionsmedel för begränsning av svavelutsläppen

Sökandebolagen har låtit utreda möjligheterna att ytterligare begränsa utsläppen av svaveldioxid genom krav på ingående material. Avgörande egenskaper hos reduktionsmedlet (utöver svavelinnehåll) som måste beaktas är bl.a. brinnhastigheter, fysisk struktur (reduktionsmedlet är bärare av en bädd som måste ha en viss styrka och gaspermeabilitet för att processen ska fungera) och kemi (bl.a. kolhalt). Dessa absolut nödvändiga förutsättningar begränsar kraftigt urvalet av vilka alternativa reduktionsmedel som överhuvudtaget kan komma ifråga i sökandebolagens processer. Sökandebolagen köper idag antracit med ett svavel innehåll om högst 0,75 %. Tidigare har även antracit från Kina med en något lägre svavelhalt (ca 0,5 % svavel) använts. Kinesisk antracit har historiskt sett endast varit kommersiellt tillgänglig under vissa perioder. Leveranser både från Kina och Vietnam bedöms av marknaden vara osäkra och sökandebolagen måste ha alternativa möjligheter för sin försörjning. Sökandebolagen bedömer att konkurrensen om antracit med låg svavelhalt kommer att öka. Priset på antracit med låg svavelhalt (< 0,75 %) som sökandebolagen använder är i dagsläget nästan dubbelt så högt som på antracit av normalkvalitet och förväntas öka i högre takt än annan antracit på grund av ökad efterfrågan. Av de material som bidrar till svaveltillförseln till Svampverkets tunnelugnsprocess är bidraget från antracit endast ca 1 %. Ytterligare krav på renhet av antracit ger därför endast marginella förändringar av massbalansen. Ett byte till antracit med lägre svavelhalt har därför liten inverkan på de totala utsläppen av SO₂ från verksamheten.

Av de material som bidrar till svaveltillförseln till Svampverkets tunnelugnsprocess är bidraget från koksgrus ca 97 %. Mängden svavel från denna, i processen nödvändiga råvara, utgör därmed den största källan till svavelutsläpp från processen. Råvaran till koksgrus kommer från kokskol. Råvaran kokskol innehåller 0,6 – 1,5 % svavel eller mer. Kokskol används framförallt för framställning av metallurgiskt koks, vilket i sin tur används som råvara vid tillverkning av stål. Efter ”kokning” i koksverken siktar man bort fraktioner med en partikelstorlek under ca 20 mm. Det är denna siktfraction som kallas koksgrus. Ca 30 % av svavlet i det koksande kolet avgår vid kokningsprocessen tillsammans med alla flyktiga kolväten och övrigt svavel återfinns i den färdiga koksen. Det finns med andra ord en direkt koppling mellan kvaliteten på det koksande kolet och den färdiga koksen. Sökandebolagen köper idag allt sitt koksgrus från SSAB som använder råvara med låg svavelhalt vid sin produktion av koks. Koksgruset som sökandebolagen köper idag har en svavelhalt om ca 0,75 % svavel. Priset för detta koksgrus är uppemot 20 % högre än priset på annat tillgängligt koksgrus. Sökandebolagen har tillfrågat potentiella leverantörer av koksgrus om möjligheterna att bibehålla dagens låga svavelhalter i koks och koksgrus även över tid. Den sammantagna bedömningen från leverantörerna är att det sannolikt kommer att finnas tillgång på lämpligt koksgrus med en svavelhalt under 1 % under en tidshorisont om, i vart fall, 10 år. Tiden därefter är emellertid förenat med mycket stora osäkerheter på världsmarknaden om hur tillgången på reduktionsmedel med dagens låga svavelinnehåll kommer att se ut. I sammahanget är det viktigt att påpeka att svavel från reduktionsmedel koks och antracit påverkar kvaliteten på den färdiga produkten negativt. Reduktionsblandningen är därför noga anpassad för att avskilja och binda så mycket svavel som möjligt. Att använda lågsvavliga reduktionsmedel är avgörande för produktkvaliteten och utgör således en garant för att sökandebolagen alltid kommer att söka reduktionsmedel som innehåller så låga svavelhalter som möjligt.

Det alternativa reduktionsmedel som kan komma i fråga för tunnelugnsprocessen är s.k. biokoks. Något sådant finns emellertid idag inte tillgängligt. Det är inte heller givet att en övergång till biokoks ger några minskade svavelutsläpp. Om kokningsprocessen av ett biosubstrat inräknas kan till och med svavelutsläppen bli högre, beroende på vilket substrat som kan komma att användas. Sökandebolagen bedömer att möjligheten att ersätta koks med biokoks ligger långt fram i tiden, om ens möjligt.

Höganäs ser inte att det finns något alternativ till koks (koksgrus) att tillgå för användning som reduktionsmedel i tunnelugnsprocessen. Sökandebolagen har inte hittat något annat koksgrus med lägre halter än de som används idag. Sökandebolagen använder redan idag det reduktionsmedel som har det lägsta svavelinnehållet som är kommersiellt tillgängligt på marknaden. Mot bakgrund av ovan bedömer sökandebolagen att det i dagsläget inte finns några realistiska alternativ att begränsa

de totala utsläppen av SO₂ till högst 35 ton per år genom byte till reduktionsmedel med lägre svavelhalt.

Rökgasrening för rening av svavel

Våt rökgasrening bedöms inte vara lämplig för att rena tunnelugnarnas rökgaser, främst eftersom tekniken är anpassad för höga halter av svaveldioxid i rökgasen. Rökgaserna i den ansökta verksamheten innehåller mycket låga halter. Omhändertagandet av vatten/slurryblandningen kan dessutom kräva särskild vattenrening. Användning av våt rökgasrening blir därför relativt dyr.

Utredningen ger vid handen att endast torr rening överhuvudtaget är tekniskt möjligt att installera vid anläggningen.

- Våt och halvtorr rening ger problem bland annat med korrosion i befintlig utrustning. Även tillgänglig filterkapacitet bedöms otillräcklig. Lösningen bedöms sammantaget vara tekniskt både olämplig och mycket svår att genomföra.
- En torr reningsteknik kräver att reaktionskemikalier i pulverform tillsätts i den varma delen av flödet. Lösningen interfererar då med placeringen av de värmväxlare som installerats för spillvärmeutnyttjande. En torr rening är därför tekniskt svår att installera samtidigt som man bibehåller fjärrvärmeproduktion i denna punkt.
- Med samtliga tekniker alstras avfall i form av reningsrester som måste omhändertas.

En mycket översiktlig uppskattning av kostnader har gjorts avseende torr rökgasrening. Detaljerade kostnader har inte gått att få fram eftersom leverantörerna saknar erfarenheter av att rena stora rökgasflöden med så låga halter av svaveldioxid som det nu är fråga om. Halterna svaveldioxid i utgående rökgaser från Svampverkets tunnelugnar är idag, ca 20 mg SO₂ per m³ normal torr gas, vilket är lägre än förväntade halter efter rening med någon av de utredda metoderna. Teknik för rening av så låga koncentrationer svaveldioxid i rökgas som i den sökta verksamheten finns helt enkelt inte kommersiellt tillgänglig.

Installation av torr rökgasrening beräknas kosta ca 50 -73 mkr. Till ovanstående kommer kostnader för produktionsbortfall samt tillkommande driftkostnader, vilka uppskattas till ca 4,3-7,3 mkr per år (inkl. kapitalkostnader). Kostnader för omhändertagande av avfall tillkommer, liksom intäktsbortfall för det fall fjärrvärmeproduktionen måste upphöra. Med en antagen uppnådd reningseffekt om 10 % svaveloxider från Svampverkets rökgaser (vilket inte kan garanteras eftersom utgående koncentrationer utan aktiv svavelrening är lägre än vad som normalt erhålls efter rening) och med 15 års avskrivning på investering blir kostnaden för rening ca 550-1 800 kronor/kg avskild svaveloxid. Uppskattade kostnader för drift av svavelrening

är i storleksordningen ca fem gånger högre eller mer än de reningskostnader som kan anses skäligen enligt jämförbara fall.

Undersökta åtgärder för att minska utsläppen av kväve

Sökandebolagen har låtit utreda möjligheten att begränsa utsläppen av kväveoxider från tunnelugnsprocessen samt kostnaderna för detta. Sammanfattningsvis framgår att det inte finns någon känd kommersiellt tillgänglig teknik som garanterar någon funktion vid rening av gas med så låg halt kväveoxid som den i Svampverkets avgaser. Två ledande leverantörer på den svenska marknaden har tillfrågats angående möjligheterna att installera SNCR- respektive SCR-rening. Svaren har lämnats som konceptuella resonemang med översiktliga kostnadsbedömningar. De dimensioneringsdata som de ledande leverantörerna av reningsutrustning för kväveoxider har, slutar vid högre utgående kväveoxidhalter efter rening än de som rökgaserna från tunnelugnarna innehåller före/utan rening. Det finns således inga garantier för att någon rening av kväveoxider i avgaserna från tunnelugnsprocessen kan åstadkommas med kommersiellt tillgänglig teknik. Om bolagen, oaktat slutsatsen ovan, skulle installera aktiv kväverening med SCR-teknik blir reningskostnaderna mycket höga, ca 13 000 kr per kilo avskild kväveoxid med antagande om 10 % verkningsgrad. Därtill måste, med denna alternativa teknik, ca 130 GWh naturgas förbrukas vilket medför ett tillkommande utsläpp om ca 26 000 ton koldioxid årligen. Sammanfattningsvis gör sökandebolagen bedömningen att med den produktionsvolym som ansökan omfattar, finns det i dagsläget inte några möjligheter att begränsa de totala utsläppen av kväveoxider till högst 70 ton per år.

Utsläpp av stoft och diffus damning

Sökandebolagen arbetar sedan lång tid tillbaka systematiskt med att begränsa såväl diffus damning som stoft från punktkällor från verksamheten. Diffus damning mäts med den s.k. SDG-metoden (Standard Deposit Gauge). Mätningarna visar att bolagens åtgärder, exempelvis grönställning eller hårdgörande av ytor, har gett resultat. Den diffusa damningen har stadigt minskat och antalet klagomål avseende nedsmutsning har minskat över tid, med undantag för åren 2006 och 2007 då stora entreprenadarbeten utfördes på deponin Invallningen. Stoftutsläpp från punktkällor har i stor utsträckning åtgärdats genom processintegration där skyddsgas förbränns i bandugnarnas värmezoner. Vid förbränningen fångas stoft upp, bland annat genom att gasformiga material kondenseras. Ett fåtal installationer för processintegration kvarstår och planeras att genomföras inom en femårsperiod. Sökandebolagens bedömning är att stoftnedfallet sannolikt inte kommer att öka vid sökt alternativ jämfört med nuläget.

Mätningarna visar att det totala stoftnedfallet är 200-600 gram per 100 m² och år, vilket motsvarar 20-50 gram per 100 m² och månad, vilket är i samma storleksord-

ning som vid andra metallindustrier. Hur omfattande stoftnedfall som är ”normalt” är svårt att säga. Det finns begränsat med jämförelsedata eftersom få nedfallsmätningar av stoft görs i Sverige och dessa dessutom enbart görs i industrimiljö. Såvitt bekant finns det inga mätningar av stoftnedfall i urban miljö i Sverige. Nedfallet påverkas, förutom av de aktiviteter som sker på industriområdet, även av det lokala klimatet. Vindexponering och nederbörds mängder är de viktigaste klimatfaktorerna. Det totala stoftnedfallet i Höganäs härrör både från sökandebolagens verksamhet och från övriga samhällets verksamhet, t.ex. trafik och öppna ytor. Huvudbeståndsdelen i det analyserade nedfallet är sandpartiklar (SiO_2), vilket är naturligt med tanke på verksamhetens strandnära läge. Mätningar av järnedfall (järn är en indikator på att nedfallet härrör från sökandebolagens verksamhet) visar att det aktiva arbetet mot damning har gett resultat.

Den diffusa damningen från verksamheten uppkommer främst vid hantering av råmaterial inklusive transport från hamn till inomhus råmateriallager och hantering av restprodukter vid transport och lagring på interndeponi. Damning kan också uppstå genom uppvirvling på öppna planer och vägar, på grund av blåst eller passerande fordon. Under åren 1999 - 2014 inkom 25 klagomål på damning. 14 av dessa inkom under 2006 och 2007 då entreprenadarbete genomfördes på Invallningen. Sedan 2012 har endast några enstaka klagomål på damning inkommit varav merparten inte kunnat hänföras till sökandebolagens verksamhet.

Stoft från punktkällor

Att begränsa stoftutsläppet från produktionsanläggningarna är av yttersta vikt för sökandebolagen. Målet är att allt producerat metallpulver (som i utsläppt form ingår i stoftmängderna från anläggningarna) ska kunna säljas eftersom ”stoft” utgör bolagens huvudsakliga produkt. Bolagen har därför starka ekonomiska incitament att minimera stoftutsläppen. Utformningen av nya ugnar med tillhörande kringutrustning beslutas i nära anslutning till att de ska uppföras. De är inte möjligt att i dagsläget detaljerat beskriva vilka processintegrerade tekniker respektive filterinstallationer som kommer att väljas för de planerade ugnarna. I avsnitt 3.2 i den kompletterande TB:n beskrivs dock vidtagna och planerade åtgärder i befintliga och tilltänkta anläggningar. Genomgående kommer tillkommande utsläppskällor att utformas så att stoftutsläppen minimeras antingen genom processintegrerade lösningar eller, vid behov, stoftrening. I verksamheten sker redan idag omfattande recirkulation av material, eftersom detta minskar materialspill och stoft till filter. Den processintegrerade utrustning som redan är installerad på ett flertal naturgaseldade bandugnar kostar 450 000-550 000 kronor per ugn. Kostnader för installation och drift av reningsutrustning måste beräknas i varje enskilt fall eftersom utrustningen dimensioneras efter olika förutsättningar såsom olika flöden, temperaturer, beräknade stoftkoncentrationer och i förekommande fall stoftets sammansättning.

Mot denna bakgrund anser bolagen inte att det finns skäl att ytterligare villkorsreglera frågan om diffus damning, inte heller genom bemyndigande till tillsynsmyndigheten.

Krav på mätning

Sökandebolagen har inte mätt partikelstorlek i utgående gas. Baserat på hur utsläpp från denna typ av källor brukar se ut kan det dock antas att huvuddelen (ca 80 %) av partiklarna är mindre än 10 µm och att de sprids mer eller mindre som en gas, dvs. de sedimenterar inte i närområdet. Hur stor andel av stoftet som utgörs av partiklar under 2,5 och 1 µm samt som nanopartiklar (10-100 nm) mäts inte som rutin vid svenska industrier och har heller inte mätts vid anläggningen i Höganäs. Det finns enligt sökandebolagens uppfattning inte skäl att mäta partikelstorleken i utsläppen från anläggningen, inte minst som den är en så liten utsläppskälla till partiklar till yttre miljö - i nuläget är det totala utsläppet ca 5 ton per år. De stoftutsläpp som anläggningen kan ge upphov till torde dessutom vara av mindre intresse jämfört med partiklar som härrör från t.ex. dieselavgaser i trafiken eller från utsläpp av svaveldioxid från olika källor, t.ex. fartygsbränsle. Vidare är kunskapen om nanopartiklar fortfarande så begränsad att det skulle vara svårt att dra några slutsatser av ett resultat, även om mätningar är möjliga att genomföra. Höganäs kommun genomför inom ramen för sitt arbete med miljö kvalitetsnormer mätningar av PM10. Miljö kvalitetsnormerna för PM10 har inte överskridits de senaste åren.

Begränsningsvärde för utsläpp av stoft

Sökandebolagen har föreslagit två typer av villkor för stoftutsläpp. Det första är ett haltvillkor som ska säkerställa att momentan stoftbelastning hålls på en så låg nivå som möjligt men som också ger verksamheten utrymme att inom befintliga rutiner på ett effektivt sätt hantera avvikande funktion hos filter och ger verksamheten och tillsynsmyndigheten tydliga och hanterbara anvisningar om åtgärder. Föreslaget haltvillkor medger således att något enskilt filter har en något högre stoftkoncentration, dock lägre än 5 mg/m³ ntg, men att övriga filter då måste ha högre effektivitet. Länsstyrelsen och sökandebolagen delar uppfattningen att den reningsutrustning som bolagen använder utgör BAT. Sökandebolagen har kombinerat haltvillkoret med ett takvillkor, dvs. ett villkor om utsläpp om högst 15 ton per år, vilket säkerställer att bolagen underhåller utrustningen på ett optimalt sätt. Länsstyrelsen anför att takvärdet bör sättas till 8 ton per år så att inte incitament för processförbättringar uteblir. Sökandebolagen anser att länsstyrelsens farhågor om uteblivna incitament saknar fog eftersom sökandebolagen har alla incitament att återföra så mycket stoft som möjligt till processerna. Stoftet utgör verksamhetens själva produkt och all stoft som lämnar anläggningen som utsläpp är en ekonomisk förlust för bolagen. Om den sökta verksamheten skulle bedrivas i enlighet med vad som får anses utgöra BAT, i förevarande fall ett utsläpp om 5 mg/m³ ntg, beräknas det totala stoftutsläppet från punktkällor uppgå till 77 ton per år (50 ton från befintlig verksamhet och 27 ton

från tillkommande verksamhet). Det tak om högst 15 ton per år som sökandebolagen föreslår är således *mindre än en femtedel* av det totala stoftutsläpp som ett användande av BAT ger. Beaktas de faktiska (uppmätta) stoftutsläppen från befintlig verksamhet och 5 mg/m^3 ntg för tillkommande verksamheter är totalutsläppet 32 ton, dvs. *mer än dubbelt så högt* som det föreslagna taket om 15 ton. Eftersom det inte går att erhålla leverantörsgarantier på lägre än 5 mg/m^3 ntg kan sökandebolagen inte räkna med lägre utsläpp än så i den tillkommande verksamheten. Detta är också ett skäl till att takvillkoret inte kan sättas helt utan marginaler i förhållande till uppmätta utsläpp, utan också måste relateras till beräknade/garanterade utsläpp. Genom det föreslagna takvillkoret åtar sig dock sökandebolagen en markant strängare nivå än vad som får anses utgöra BAT.

Ett tak om 15 ton ger vid omräkning ett utsläpp som understiger 0,03 kg per ton levererade produkter. Såvitt sökandebolagen känner till saknar ett så lågt utsläpp motstycke i tillstånd till jämförbara verksamheter i Sverige. Bolagen noterar slutligen att länsstyrelsen anser att den sökta verksamheten "*måste kunna genomföras utan ytterligare, eller i vart fall rimlig ökad miljöpåverkan*". Sökandebolagen konstaterar således att vad gäller stoftutsläpp har verksamheten idag ett villkor om högst 15 ton per år vilket är samma nivå som bolagen föreslagit för den sökta produktionsökningen. Härav följer alltså att en väsentlig produktionsökning kommer att kunna genomföras utan att taket för stoftutsläpp höjs.

Processtekniska åtgärder för att minska belastning på filter

För att textila spärrfilter ska fungera krävs en viss stoftbelastning eftersom stoftet som hamnar på filtermaterialet i sig utgör en del av filtreringen. En hög stoftbelastning på filtren innebär inte högre stoftutsläpp, utan endast dyrare drift av filtren (i form av högre energianvändning m.m.). Sökandebolagen arbetar kontinuerligt med att optimera luftflödena, dels för att minimera uppkomsten av restprodukter, dels för att åstadkomma högsta möjliga energieffektivitet. Onödigt stora luftflöden innebär att fläktar och annat drar mer energi vilket innebär högre kostnader för bolaget. Det finns således starka incitament för sökandebolagen att arbeta med frågan.

Halterna stoft efter rening ligger normalt på halter under detektionsgränsen till något enstaka mg/m^3 ntg. Halterna efter rening är så låga att det såvitt bolagen känner till inte finns utrustning på marknaden där leverantören garanterar en högre reningsgrad än den som nu föreligger. Befintliga stoftfilters funktion är sammantaget i paritet med eller bättre än BAT, vilket även länsstyrelsen har konstaterat.

Förekomst av cancerogena ämnen eller nanopartiklar

Stoftets påverkan på människor och miljö har redovisats i avsnitt 5.3.4 i MKB:n. I tillägg till detta kan följande noteras. Hälsoeffekterna av partiklar i luften rör främst luftvägssjukdomar, cancer och hjärt- och kärlsjukdomar. Bland annat anses partiklarna kunna skapa eller förvärra inflammationer i luftvägarna. Vissa forskningsre-

sultat tyder på att partiklar har betydelse för dödlighet i hjärt-kärlsjukdom, främst hos känsliga individer. Vad gäller cancerrisk så är kunskapsläget oklart, men exempelvis långvarig yrkesexponering för höga halter av förbränningspartiklar (som dieselvagnar) kan innebära en ökad risk för lungcancer. Grövre partiklar, större än PM 10, bidrar inte till några tydliga hälsoeffekter men bidrar till olägenheter i form av nedsmutsning av ytor. Beroende på vad de innehåller kan de även sprida stoftbundna ämnen som metaller och icke flyktiga organiska ämnen. Metallsammansättningen hos de partiklar som insamlats kring Höganäs skiljer sig dock inte i stor grad från de som insamlats på referensstationen Brännan, Viken. Järnhalten är ca 10 % i Brännan och ca 13-14 % i Höganäs. Av detta kan slutsatsen dras att de metaller som sprids via stoft i luften i och runt Höganäs tätort till största delen härrör från andra källor än den ansökta verksamheten.

Buller

Det stämmer inte att sökandebolagen angivit att värdena kan innehållas till en kostnad om 9 miljoner kronor. Tvärtom anges i den bullerutredning som sökandebolagen gav in i samband med kompletteringen den 10 oktober 2014 att *hamnverksamheten och tillhörande transporter* av bullerskäl sannolikt inte kan bedrivas nattetid. Den ansökta verksamheten *exklusive hamn och transporter* bedöms med vidtagande av åtgärder till en kostnad av ca 9 miljoner kronor *plus* ytterligare investeringar vid utbyggnaden (erfarenhetsmässigt ca 0,5 % av den totala investeringskostnaden) kunna innehålla 40 dBA nattetid. Vad gäller hamnverksamheten bedömer bullerkonsulten i samma utredning att det inte finns någon garanti för att 45 dB(A) alltid kan innehållas i området närmast hamnen, även om att alla identifierade åtgärder vidtas.

Sökandebolagen har på länsstyrelsens önskemål i en särskild utredning undersökt möjligheterna att innehålla värdena i Naturvårdsverkets övergångsvägledning (kompletterande bullerutredning 2014-10-10). Lennart Karlsson på ÅF Infrastructure har på sökandebolagens uppdrag härtill tagit fram en rapport angående buller. Av rapporten kan följande slutsatser dras.

Vid prövning enligt miljöbalken är utgångspunkten att olägenheter måste kunna begränsas i sådan omfattning att verksamheten är tillåtlig. Skyldigheten att vidta åtgärder sträcker sig emellertid längre än till "tillåtlighetsgränsen" - så länge det finns en nytta och kostnaderna är rimliga i förhållande till den, ska åtgärder vidtas. Det finns således två nivåer att beakta: i) den nivå vid vilken verksamheten kan accepteras (är tillåtlig) och ii) den nivå som blir följd av vad som därutöver kan uppnås med rimliga åtgärder. Bedömningen av vad som är tillåtligt respektive rimligt att uppnå ska göras i en individuell prövning baserat på de faktiska omständigheterna i relation till miljöbalkens bestämmelser. Naturvårdsverkets vägledning är inte bindande och de värden som anges i den är inte värden som om de överskrids

medför oacceptabla bullerstörningar. Även exempelvis Boverkets vägledning om buller i planläggning, som innehåller högre värden än Naturvårdsverkets vägledning, redovisar värden som kan accepteras.

Bullret, mätt som ekvivalentbuller, från den nu ansökta verksamheten bedöms bli jämförbart med vad som nu gäller eller till och med bli lägre i flera punkter. I många av referenspunkterna och under stora delar av dygnet är därtill övrigt samhällsbuller bestämmande för totalbullernivåerna. Eventuella skillnader i buller från verksamheten kommer därmed att få mindre betydelse för de närboende. Det är i ljuset av ovanstående sökandebolagens bestämda uppfattning att verksamheten med det bullervillkor sökandebolagen har föreslagit är tillåtlig och att bolagen åtagit sig att vidta de åtgärder som rimligen kan krävas.

Om den ansökta hamnverksamheten kommer till stånd kan sökandebolagens transporter genom centrala Höganäs halveras och lastbilarna - och därmed bullret - istället lokaliseras till verksamhetsområdet. Detta torde leda till minskat transportbuller i centralorten, vilket är ytterligare en positiv miljökonsekvens av att den ansökta verksamheten kommer till stånd. Med föreslagna skyddsåtgärder skulle bullret vid bostäder längs vägen mellan hamnen och det centrala verksamhetsområdet dessutom, trots den ökade trafiken, minska. Om hamnverksamheten kommer till stånd skulle således *både* transportbullret i tätorten och bullret från vägen till hamnen minska.

En konsekvens blir att den trafik som tidigare inte ansetts höra till verksamheten eftersom den ägt rum utanför verksamhetsområdet nu kommer att flytta in på verksamhetsområdet och därmed betraktas som en del av verksamheten. Mot bakgrund av att trafikomläggningen medför miljönytta genom ökad fartygstrafik och en sammantaget förbättrad bullersituation anser ÅF att bullret från transporterna rimligen bör exkluderas från bullervillkoret och istället regleras som trafikbuller. Sökandebolagen instämmer i att detta är en rimlig inställning, men har ändå valt att inkludera bullerbidraget från transporterna i verksamheten och vidta de åtgärder som krävs för att verksamheten samlat ska innehålla de nivåer som bolaget har föreslagit. De utredningar som sökandebolagen låtit ta fram visar att länsstyrelsens föreslagna hel- och kvällsvärde om 45 dB(A) inte kan garanteras även om alla identifierade skyddsåtgärder vidtas. Ett dagvärde om 50 dB(A) skulle innebära att det helt saknas marginaler och det är därmed i praktiken omöjligt för sökanden att bedriva verksamhet under ett sådant villkor. Vad gäller nattvärdet 40 dB(A) saknas det helt förutsättningar att med säkerhet innehålla ett sådant villkor.

Med anledning härav vill sökandebolagen, på nytt, framhålla att utgångspunkten vid villkorsskrivning är att verksamhetsutövaren ska ha faktiska och rättsliga förutsättningar att innehålla villkoret, se bl.a. Miljööverdomstolens domar i målen MÖD

2009:2 och 2009:9.1 förevarande fall kan sökandebolagen konstatera att ett sådant villkor som länsstyrelsen föreslår i praktiken skulle omöjliggöra delar av den ansökta verksamheten. Det skulle vara omöjligt att innehålla eller saknas marginaler till villkorets nivåer och bolagen kan heller inte vidta några specifika åtgärder som garanterar att en överträdelse av villkoret upphör. Att sökandebolagen har marginaler till de nivåer vid vilka straffansvar inträder är också en förutsättning för att bolagen ska kunna göra de investeringar i hamn och annan utökning av verksamheten som ansökan omfattar. Så omfattande investeringar kan inte genomföras om det inte står klart att bolagen kommer att kunna bedriva verksamheten som planerat.

Det bullervillkor som sökandebolagen föreslår motsvarande de värden som tidigare, enligt praxis och enligt Naturvårdsverkets nu upphävda riktlinjer, gällt för befintlig industri. Nivåerna förekommer i praxis för hamnverksamhet, se exempelvis MÖD 2014:13 (Landskrona hamn) och Miljöprövningsdelegationens vid Länsstyrelsen i Skåne län slutliga villkor för Helsingborgs hamn (Beslut 2013-06-13, dnr 551-6266-201). För ett stort antal hamnar som innehar tillstånd enligt miljöbalken är frågan om slutliga villkor för buller ännu inte avgjord. De prøvotidsvillkor enligt vilka hamnverksamhet ofta bedrivs är dock i linje med det villkor sökandebolagen nu föreslår, se t.ex. tillstånd för Värtahamnen (MÖD 2011-04-19, mål M 1956-10), hamnen vid Loudden (Mark- och miljödomstolen i Nacka 2014-04-29, mål M 900-11) samt Trelleborgs hamn (Miljödomstolen i Växjö 2010-04-26, mål M 867-08 resp. 2010-04-30, mål M 3103-03).

Sammantaget säkerställer det föreslagna villkoret att ingen oacceptabel olägenhet för människors hälsa eller miljön uppstår. Sökandebolagen arbetar kontinuerligt med att minimera bulleremissionerna från verksamheten och buller beaktas exempelvis alltid vid inköp av ny utrustning. Även om bolagen således strävar efter så låga bullernivåer som möjligt måste bullervillkoret medge ett rationellt bedrivande av verksamheten. Det villkor som bolagen föreslår möjliggör detta och säkerställer att bullernivåerna utomhus vid bostad är acceptabla. Om den ansökta verksamheten kommer till stånd bedöms den sammantagna bullersituationen i verksamhetens omgivning förbättras.

Lågfrekvent buller från hamnverksamheten

Hamnverksamheten är en del av den ansökta verksamheten och omfattas av sökandebolagens förslag till bullervillkor. Vad gäller lågfrekvent buller inomhus i bostad visar de beräkningar som sökandebolagen låtit utföra att nivåerna med god marginal ligger under riktvärdena i SOSFS 2005:6. Det saknas således anledning att särskilt villkorsreglera frågan.

Tabell från Bilaga C till komplettering av ansökan 2014-10-10. Lurö är namnet på ett representativt fartyg.

<u>Fersband (Hz)</u>	<u>Lågfrekventa ljudnivåer inomhus (dB)</u>	<u>Beräknade värden från Lurö</u>
31,5	56	40
40	49	36
50	43	32
6,3	41	25
80	40	20
100	38	20
125	36	15
160	34	12
200	32	8

Utsläpp till vatten

Verksamhetens bidrag till föroreningar via dag- och kylvatten är ytterst begränsat. Utsläppen uppgår till ca 40 kg metaller per år och kommer inte att öka nämnvärt vid utökad verksamhet i enlighet med ansökan. Utsläppen av enskilda metaller är på ringa nivå och har alla en i sammanhanget försumbar påverkan på recipienten. Flera analysresultat ligger under detektionsgränsen för respektive parameter och utsläppsberäkningar har då utförts på värdet för detektionsgränsen trots att ingen halt egentligen har kunnat uppmätas.

Central insamling och rening av dagvatten är tekniskt mycket komplicerad och kräver omfattande omläggningar och tillbyggnader av dagvattensystemet samtidigt som effekten bedöms bli marginell.

För att minska risken för ofrivilliga utsläpp och möjligen även ytterligare sänka befintliga utsläppsnivåer avser sökandebolagen installera dagvattenbrunnsfilter i tre områden där legeringar och legerade pulver hanteras.

Utsläpp av metaller via dagvatten

Länsstyrelsen anger att verksamhetens utsläpp av metaller i dagvatten uppgår till ca 140 kg år 2013, en uppgift hämtad från tabell 6 i den kompletterande MKB:n. Sökandebolagen har tyvärr upptäckt att vissa av värdena i tabellen inte bara anger verksamhetens utsläpp utan även den mängd metaller som finns i det ingående havsvattnet. I nedanstående tabell redovisas de korrekta värdena (vilka även redovisades i bolagets miljörapport för år 2013). Värdena för kadmium, bly, krom, molybden, barium, kvicksilver och arsenik för år 2013 har justerats.

<u>Kg per år</u>	<u>2009</u>	<u>2010</u>	<u>2011</u>	<u>2012</u>	<u>2013</u>	<u>2014</u>
<u>Nickel</u>	<4	<4	<4	<4,5	<6,1	7,4
<u>Koppar</u>	0	<4	0	<4	<2,2	2,6
<u>Zink</u>	0	0	<97	<13,4	<2,9	<7,7
<u>Kadmium</u>	0	<3	<0,4	0	0	<0,02
<u>Bly</u>	<4	<4	<4,5	<1,5	0	0,2
<u>Krom</u>	<1	<1	<1,2	<0,3	<0,8	0,5
<u>Molybden</u>	<15	<5	<5,4	<2	3	1,8
<u>Barium</u>	1	6	<47	<24	23	17
<u>Kvicksilver</u>	0	<0,1	<0,03	<0,02	0	<0,02
<u>Arsenik</u>	<5	<5	<5,3	<0,1	0,7	0

Som framgår av tabellen uppgick den sammanlagda mängden metaller från verksamheten under 2013 till ca 40 kg. Det är dock inte den totala summan av olika metaller som är intressant vad gäller negativ påverkan på recipienten, utan förekomsten av särskilt miljöpåverkande metaller, i vilken form de är (biotillgängligheten), var utsläppet sker, hur stor den totala belastningen är osv. Först därefter kan man bedöma det enskilda utsläppets betydelse och eventuella negativa miljöpåverkan på recipienten. Spridning av metaller på grund av mänsklig aktivitet kommer (i stadsmiljö) främst från trafik, byggnader och olika galvaniserade konstruktioner. Den ansökta verksamhetens metallutsläpp som vattenutsläpp står för ca 1 promille av de totala metallutsläppen i Öresund (baserat på den senast tillgängliga uppskattningen inom Öresundsvattensamarbetet från år 2005). Vad beträffar totala utsläpp till vatten i Skåne (ej bara till Öresund) understiger den ansökta verksamhetens andel av de totala utsläppen från olika punktkällor av nickel, koppar och zink i samtliga fall 1 %. Sätter man verksamhetens andel i relation till det totala utsläppet av samtliga källor i Skåne län understiger den i samtliga fall 1 promille.

Sökandebolagen har låtit [REDACTED] (Svensk MKB AB) yttra sig över verksamhetens utsläpp till vatten och gällande miljö kvalitetsnormer och bedömningsgrunder. Av yttrandet framgår att av de metaller som lämnar verksamheten genom dag- och lakvatten härrör en majoritet från intaget havsvatten och tillskottet från verksamhetens är marginellt. Bidraget späds omedelbart ut i havsområdet och verksamhetens bidrag har en försumbar och inte mätbar påverkan av vattenkvaliteten med avseende på metallförekomst. Den ansökta verksamheten medför sammantaget inte annat än marginella bidrag till metallföroreningar i vatten. Som framgått av den kompletterande MKB:n bedöms den produktionsökning som ansökan omfattar inte medföra nämnvärt ökade utsläpp av metaller till vatten eftersom utsläpp endast sker via dagvatten och lakvatten från inertdeponin, vars mängder inte är kopplade till produktionsnivån. Sammanfattningsvis bedömer sökandebolagen att

metallutsläppens påverkan på vattenkvaliteten i det angränsande havsområdet är försumbara, både i nuläget, nollalternativet och i det sökta alternativet. Sökandebolagen anser därför att det var några förslag till villkor, av miljöskäl, inte kan anses motiverat.

Åtgärder för att minska utsläppen

Dagvatten som insamlas från tak och hårdgjorda ytor inom industriområdet avleds via eget och, vad avser ett mindre område, kommunalt dagvattensystem till Öresund. Alla golvbrunnar inne i industribyggnader är plomberade och utgör således inte spridningsväg för vatten. Vidare är alla golv hårdgjorda och källare utförda för att vara täta. Fabrikslokaler och andra anläggningar har inga avlopp kopplade till dagvattennäten. Dagvattennätet delas till viss del med ett annat företag (Calderys Nordic AB). Sökandebolagen har tidigare redovisat dels vilka åtgärder som i ett första led kan vidtas för att undvika att dagvatten alls förorenas av verksamheten, dels vilka åtgärder som i ett andra led kan vidtas för att rena dagvatten. Detta beskrivs särskilt i avsnitt 2.1 i den kompletterande TB:n av den 10 oktober 2014. Sammantaget kan det konstateras att dagvatten potentiellt kan förorenas genom damning och spill från verksamheten. Genom bolagens åtgärder och rutiner för att förhindra damning och spill minimeras föroreningarna i dagvattnet. Dagvattnet innehåller mycket låga partikelhalter och effekten av sedimentering, dvs. avskiljning och uppsamling av partiklar skulle troligtvis inte ens vara mätbar. Det enda direkta utsläppet till vatten från verksamheten är metaller och verksamhetens bidrag till metallhalten i Öresund är marginellt. Dagvattnets påverkan på recipienten bedöms vara försumbar. Anläggning av gemensamma uppsamlingsanordningar, sedimenteringsdamm och torvfilterbädd på området skulle vara tekniskt mycket svårt och förenat med stora kostnader samtidigt som miljönyttan skulle vara marginell eftersom utsläppen redan idag är försumbara. Ett tiominutersregn med två års återkomsttid (beräknat till ca 125 liter/sekund och hektar) ger ett totalt dagvattenflöde på drygt 2 100 m³, en mängd som ökar om kylvatten medräknas. Anläggningarna måste således klara stora flöden samtidigt som de låga föroreningshalterna ger sämre avskiljningsgrad och i förhållande till effekten större mängder reningsavfall som måste omhändertas. Det komplexa dagvattennätet gör att gemensam uppsamling och behandling inte är effektivt eller ens tekniskt möjlig utan omfattande omläggningar. Utöver att det är tekniskt mycket svårt är det förenat med stora kostnader att samla dagvatten från alla avrinningsområden på det ca 80 hektar stora området till en punkt.

Åtgärder vid källan har större förutsättningar att vara effektiva eftersom det minimerar flödet som måste hanteras och renas, ger möjligheter till anpassad teknik efter den förorening som ska avskiljas samt minimerar mängderna reningsavfall som uppstår. En lokal grovavskiljare kan vara lämplig där material hanteras utomhus. I

nuläget finns en sådan vid Svampverkets slagghantering, och sökandebolagen har identifierat ytterligare tre områden där hantering av legerade pulver och legeringar sker utomhus (i täta behållare) och där åtgärder kan vara motiverade, se bild nedan. Områdena består av hårdgjorda planer med avvattning via dagvattenbrunnar till dagvattennätet. Sökandebolagen åtar sig att installera dagvattenbrunnfilter bestående av en grovavskiljning och ett filter för avskiljning av metaller och olja i de sammanlagt ca 20 dagvattenbrunnar som finns på de tre planerna. Givet förutsättningarna inklusive krav på separata spill- och dagvattennät bedömer sökandebolagen inte att det är möjligt att leda dagvattnet till det kommunala reningsverket. Flödesvariationerna är alltför höga och påverkan på det kommunala reningsverkets kapacitet och funktion skulle bli oacceptabla.

Sammanfattningsvis är de rutiner och försiktighetsmått som vidtas eller avses vidtas i verksamheten väl utvecklade och tillräckliga ur miljösynpunkt. Detta bekräftas av de regelbundna mätningar av dagvatten som genomförs. Partikelhalterna i avbördat dagvatten är låga och ytterligare rening med sedimentation bedöms inte ge annat än möjligen marginella effekter på dagvattenkvaliteten. Villkor för att begränsa utsläpp från dagvatten skulle enligt bolagens uppfattning inte fylla någon funktion eftersom miljöpåverkan av betydelse endast bedöms kunna ske i samband med olycka. I en sådan situation sker skadebegränsning utifrån den specifika situation som uppstått.

Villkor om recipientkontroll

Med hänsyn till att föroreningarna som förekommer i Öresund i huvudsak härleds till andra utsläppskällor än sökandebolagens verksamhet anser bolagen att villkorsregleringar med avseende på recipientkontroll är direkt olämpligt ur rättslig synpunkt. Med anledning härav anser sökandebolagen att länsstyrelsens krav om villkor bör lämnas utan avseenden. Sökandebolagen instämmer förvisso i att de undersökningar och utredningar som genomförs inom ramen för tillståndsgivna verksamheter ofta bidrar med kunskap av allmänt intresse, men ställer sig frågande till det principiellt lämpliga i att föreskriva villkor som syftar till en allmän kunskapsutveckling och inte utgör en sådan bestämmelse som behövs för att exempelvis förhindra olägenheter, jfr 2 kap. 3 § och 22 kap. 25 § miljöbalken. Länsstyrelsens krav på att sökandebolagen ska medverka ekonomiskt till insamling av miljödata och till att fortlöpande vetenskapliga analyser av miljötilståndet kan genomföras, är sålunda redan uppfyllt genom sökandebolagets medlemskap i Skånes luftförbund samt kommande medlemskap i Öresunds vattenvårdsförbund. Med ekonomiska medel möjliggör således sökandebolagen, tillsammans med övriga medlemmar, fortsatt och utvecklade recipientkontroller i Skåne/Öresund.

Släckvattenhantering

Sökandebolagen har kompletterat säkerhetsrapporten med ytterligare uppgifter.

Verksamhetens beredskap vid brand är sammantaget mycket god och det finns inte skäl att föreskriva ytterligare villkor i denna del.

Energieffektivisering

Sökandebolagen konstaterar att länsstyrelsens krav på att villkorsreglera kartläggning av energiutnyttjandet går tvärs emot Mark- och miljööverdomstolens uppfattning att *"det bör i tillstånd eller förelägganden inte föreskrivas villkor respektive skyddsåtgärder avseende skyldigheter eller situationer som klart regleras av befintlig lagstiftning"*. En villkorsreglering avseende krav på att utföra energikartläggningar skulle endast medföra en dubbelreglering av ett krav som redan följer av lag. Med anledning härav anser sökandebolagen att det inte är rättsligt motiverat att föreskriva ett sådant krav villkorsvis.

Förutsättningar för att villkorsvis reglera energiförbrukningen i verksamheten i form av produktionsrelaterade begränsningsvärden förutsätter en god kännedom om de åtgärder som skulle kunna vidtas för att klara ett sådant villkor. Vidare förutsätts att de sammantagna konsekvenserna av ett produktionsrelaterat begränsningsvärde går att överblicka, dvs. att i konsekvensbedömningen ska även hänsyn tas till kapacitet, produktkvalitet samt underhålls- och miljöfrågor.

Den sökta produktionsökningen avser i första hand tillverkning av nya avancerade produkter. Eftersom kapacitetsökningen förväntas ske successivt, några år fram i tiden, är det inte möjligt att redan idag beskriva den exakta processteknik som kommer att användas. Verksamheten förutsätter en stor grad av flexibilitet. Av den anledningen vill sökandebolagen inte låsa sig till vissa processtekniker/åtgärder, som efter viss tid och mot bakgrund av senare teknisk utveckling, kan visa sig mindre lämplig från såväl miljö- som företagsekonomisk synpunkt. Sökandebolagen anser således att det inte är lämpligt att föreskriva produktionsrelaterade begränsningsvärden för verksamheten. För att säkerställa att sökandebolagen, vid tidpunkten för nyinvesteringar i produktionsutrustningen, alltid väljer effektivast tillgängliga teknik föreslår sökandebolagen istället ett krav på att upprätthålla ett certifierat energiledningssystem som ska innehålla rutiner för inköp och projektering av energikrävande utrustning baserat på Life Cycle Cost (LCC). Genom att inkludera sådana rutiner i ledningssystemet och certifiera dem som en del av helheten, kommer vid varje kapacitetsökning merkostnader för energieffektivare alternativ att vägas mot sänkta energikostnader i drift. Härigenom säkerställs även att ett externt certifieringsorgan med erforderlig kompetens granskar och säkerställer att sökandebolagen jobbar effektivt med sitt energiarbete. Sökandebolagen föreslår ett nytt tillkommande villkor enligt följande:

16. Verksamheten ska styras av ett certifierat energiledningssystem enligt ISO 50001 eller standarder som kan komma att ersätta denna. Ledningssystemet ska

inhålla rutiner för inköp och projektering av energikrävande utrustning baserat på livscykelkostnad, LCC (Life Cycle Cost)

Utfasning av fossila bränslen

Det är av flera skäl inte möjligt att idag reglera utfasningen av fossila bränslen. Krav på att villkorsvis reglera utfasningen av sökandebolagens användning av naturgas ska även ses i ljuset av att användningen av naturgas som bränsle får anses utgöra BAT för järn - och stålindustrin. Såvitt avser fasta biobränslen (t ex. skogsfil, pellets, halm etc.) är det tekniskt omöjligt att med dessa typer av bränslen åstadkomma de temperaturer som krävs för sökandebolagens processer. Att utfasa naturgas till förmån för användning av fasta biobränslen är inte något alternativ. Beträffande flytande biobränslen (t ex. etanol, metanol, DME etc.) kan dessa bränslen, i de flesta fall, förvisso åstadkomma nödvändiga temperaturer men kräver istället orimliga investeringar av ny utrustning i form av tankar, rör, pumpar, brännare etc. eftersom den befintliga utrustningen inte kan hantera det nya bränslet i processerna. Det är sålunda fråga om investeringar på flera hundra miljoner kronor. Därtill kommer investeringar i infrastruktur, ökad miljöbelastning i form av kraftigt ökade utsläpp av NO_x, VOC, PAH och stoft samt väsentligt ökade lastbilstransporter eftersom bränslet måste transporteras till Höganäs med lastbil. Med hänsyn till ovan, och eftersom bränslet inte har en kommersiell tillgänglighet idag, är sökandebolagen av uppfattningen att flytande biobränsle inte heller utgör ett realistiskt alternativ för att villkorsvis fasa ut sökandens användning av naturgas. När det gäller gasformiga biobränslen kan bl.a. uppgraderad biogas och möjligen även syntetgas från vissa typer av termisk förgasning användas i sökandebolagens processer. Förutsättningarna för användning är att gasen måste ha en tillräckligt hög adiabatisk flammtemperatur, tillräcklig renhet för att undvika ökat slitage i högtemperaturprocesser och en tillräckligt konsistent sammansättning (dvs. den får inte variera över tid). För att ersätta naturgasen med uppgraderad biogas skulle det krävas investeringar om ca 50 miljoner kronor i form av anpassning av förbränningsutrustning. Problemet med att fasa ut naturgasen till förmån för en uppgraderad biogas är dock inte av teknisk natur, utan beror i huvudsak på att den uppgraderade biogasen är en bristvara och inte finns tillgänglig på marknaden för industriföretag. Höganäs använder idag all den biogas som är kommersiellt tillgänglig. Det finns inget som tyder på att tillgången kommer att öka. Det är *teoretiskt möjligt* att konvertera huvuddelen av sökandebolagens processer till el. Att byta naturgas som bränsle till elkraft kräver dock att samtliga gaseldade bandugnar måste bytas ut till elektriska ugnar vilket innebär investeringar i storleksordningen 2-3 miljarder kronor eller mer för sökandebolagen. Med hänsyn till att elkraft inte heller idag kan betraktas som kommersiellt gångbart och att det tål att ifrågasättas om elkraften per definition kan anses förnyelsebar, är sökandebolagen av uppfattningen att inte heller elkraften utgör skäl för att kunna reglera utfasningen av naturgas villkorsvis.

Klimatanpassning

Risken för att förhöjda havsnivåer påverkar verksamheten utanför hamnområdet bedöms i ett hundraårsperspektiv vara liten. Sökandebolagens industriområde är väl skyddat från effekter av *tillfälligt förhöjd* havsnivå. De skador som en tillfällig förhöjning skulle kunna orsaka påverkar inte på något avgörande sätt verksamheten, utan kan i efterhand åtgärdas för att återställa funktion. Vid *permanent förhöjd* havsnivå kan åtgärder successivt behöva vidtas för att hindra negativa effekter på verksamheten. Den huvudsakliga åtgärden på lång sikt kan bli att förstärka hamnanläggningen samt höja befintlig nivå på kaj och hamnområde inklusive delar av transportvägen. Samtliga åtgärder som sökandebolagen identifierat i ett medellångt perspektiv om 25-50 år bedöms vara genomförbara utifrån de prognoser för havsnivåförändringar som finns tillgängliga. Som en försiktighetsåtgärd kommer sökandebolagen att i riskbedömningar rörande tillkommande byggnader, transporter och media införa scenariot att grundvattennivån stiger med en meter jämfört med de nivåer som föreligger idag. Sökandebolagen vill särskilt understryka att förebyggande åtgärder inför möjliga effekter av ett förändrat klimat är en fråga som är gemensam för hela samhället, och inget som endast enskilda verksamhetsutövare kan genomföra på egen hand. Som länsstyrelsen själv framhåller i sin regionala handlingsplan rörande klimatanpassning för Skåne (2014) så måste länets aktörer agera tillsammans och samordnat för att kunna möta havsnivåförändringar och andra klimatförändringar. På verksamhetsutövare faller dock ansvaret att skydda omgivningen mot skadlig påverkan från verksamheten, vilket görs och utvärderas kontinuerligt.

Kemikaliehantering

Sökandebolagens processer kännetecknas av att vara torra och några utsläpp till recipient sker inte idag. Utsläpp från dagvatten och deponin Invallningen bedöms inte innebära att bedömningsgrunder eller gränsvärdesnormer vid närmast relevanta övervakningsstation inte kan innehållas. Sökandebolagen har väl fungerande system för kemikaliehantering. Inköp av kemikalier samt säkerställande av kraven från kemikalieförordningarna REACH och CLP styrs av rutiner i sökandebolagens interna, digitala kemikaliehanteringssystem, f.n. iChemistry, som används som stöd för att kontrollera och riskbedöma de kemiska produkter som hanteras hos sökandebolagen. Sökandebolagen vill understryka att Naturvårdsverkets förslag till riskbaserade värden i rapport 5799 inte längre är relevant då Havs- och vattenmyndigheten utfärdat en ny föreskrift, HVMFS 2015:4, som bl.a. omfattar särskilt förorenande ämnen. Den kemiska statusen i Öresund klassas som god. Enligt bilagd utredning utförd av Lennart Lindeskog, Svensk MKB, finns inga indikationer på förhöjda halter av prioriterade ämnen i havsvattnet som riskerar att överskrida gällande gränsvärdesnormer. Vad gäller sedimenten utanför verksamhetsområdet kan konstateras att halterna ligger väl under aktuella gränsvärdesnormer samt andra tillämpliga effektbaserade kriterier. Vid jämförelse av gällande gränsvärdesnormer med halter vid närm-

ast relevanta övervakningsstation (Öresunds vattenvårdsförbunds mätstation ÖVF 1:3) kan det konstateras att gränsvärdena med marginal underskrids.

Sökandebolagens miljöavdelning ansvarar för att bevaka uppdateringar av restriktionslistorna och upprätthålla en aktuell förteckning över de interna kemikalier som innehåller ämnen på dessa restriktionslistor. Vidare ansvarar miljöavdelningen för att informera verksamheterna och initiera arbetet med att byta ut farliga kemikalier samt upprätthålla en uppföljningslogg och föra statistik över kemikalier på ovan nämnda restriktionslistor. Miljöavdelningen är även behjälplig vid arbetet med utbytesplaner och att finna ersättningsprodukter. Vidare ansvarar respektive verksamhet för att meddela miljöavdelningen sin användning av kemikalier samt att årligen genomföra en komplett inventering av sina kemikalier. Verksamheterna ansvarar även för produktval vid införskaffande och inköp av en ny kemisk produkt, det vill säga det minst farliga alternativet ska väljas om möjligt, samt ansvarar för att dokumentera arbetet med utbyte av kemikalier i en lokal utbytesplan. Vid uppdatering av restriktionslistor görs en screening i kemikaliehanteringssystemet dvs. för alla företagets kemiska produkter och vid en identifiering av produkter med restriktioner förs dessa in i en uppföljningslogg. Arbetet med kemikalieutbyte initieras genom att aktuell verksamhet informeras om att den har kemikalier som bör bytas ut. Då aktuell verksamhet blir informerad om att en av deras kemikalier finns med på en restriktionslista, eller av annan anledning är föremål för utbyte, ska kemikalien tas upp på den lokala utbytesplanen. Undersökning ska göras om en ersättningsprodukt kan hittas och ett beslut ska därefter tas om utbyte är möjligt. I de fallen ersättningsprodukt hittats kan kemikalier antingen bytas ut direkt eller genom en utfasning av kemikalien. Arbetet med utbytesplaner följs upp minst en gång årligen på den lokala arbetsmiljökommittén. Miljöavdelningen är som ovan nämnts behjälplig vid arbetet med kemikalieutbyte och för att hitta en ersättningsprodukt. Miljöavdelningen följer även upp verksamhetens arbete med de lokala utbytesplanerna.

Länsstyrelsen och miljötillsynsnämnden i Höganäs kommun har i sitt yttrande begärt att sökandebolagen under en prövotid ska utreda frågan om slutliga villkor för behandling, utsläpp och eventuell utfasning av prioriterade ämnen som framgår av två EU-rättsliga regelverk, bilaga XIV till REACH och bilaga 1 och 2 till direktiv vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område samt av Naturvårdsverket rapport 5799 "Förslag till gränsvärden för särskilt förorenade områden". Länsstyrelsen och miljötillsynsnämnden i Höganäs kommun har vidare begärt att sökandebolagen under prövotiden ska kartlägga och utreda ämnenas eventuella förekomst och källor och dess påverkan på recipienten samt ange förslag till hur användningen kan minska eller upphöra.

För det första vill sökandebolagen understryka att villkor endast ska sättas på prövotid för det fall verkningarna av en verksamhet inte kan förutses med tillräcklig sä-

kerhet. Sökandebolagen anser att det aktuella provningsunderlaget ger ett tillräckligt underlag för att kunna göra en adekvat bedömning av konsekvenserna av verksamhetens kemikalieanvändning.

Vidare föreligger en tydlig praxis varvid generella kemikalievillkor som tar sikte på bl.a. riskbedömningar, kunskap, riskreducerande åtgärder och substitution har underkänts med anledning av bristande precisering och koppling till den enskilda verksamheten. Villkor kan inte utformas för att fungera som allmänna styrmedel som åsyftar att precisera de allmänna hänsynsreglerna i MB. Ett eventuellt villkor ska ta hänsyn till den individuella verksamheten och det ska göras en bedömning av kemikalieanvändningen i den specifika verksamheten, d.v.s. beakta exponeringsriskerna i det enskilda fallet. Villkoren måste således vara sanktion och därmed förutsägbara på så sätt att en verksamhetsutövare vet vad som krävs för att efterleva villkoret.

Preciserade villkor på kemikalieområdet riskerar dock att motverka sitt syfte och på ett otillåtet sätt låsa åtgärderna till en ögonblicksbild i kunskaps- och teknikutvecklingen. Vidare, som följer av förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll, ska en verksamhetsutövare fortlöpande följa upp risker i verksamheten och föra en förteckning över de kemikalier som används, varför föreslagna villkor måste föranleda en motiverad precisering av egenkontrollförordningens bestämmelser. Sökandebolagen anser att tillståndet inte ska förenas med villkor som mer eller mindre upprepar eller försöker precisera sådana skyldigheter som också följer av gällande lagstiftning.

Med anledning av ovanstående, och med hänsyn till sökandebolagens rutiner för kemikaliehantering kan en prövotidsutredning avseende kemikalier enligt Länsstyrelsens yttrande inte anses motiverat.

Säkerhetsrapporten

Sökandebolagen är av uppfattningen att den reviderade säkerhetsrapporten som gavs in den 10 oktober 2014 är tillfyllest för att bedöma tillåtligheten av den ansökta verksamheten. De kompletteringar som nu efterfrågas torde kunna hanteras inom ramen för den ordinarie tillsynen. Bolagen konstaterar också att ansvarig myndighet, MSB, inte haft några synpunkter på rapporten förutom vad gäller släckvattenhantering. De kompletteringar som nu efterfrågats hänför sig i hög utsträckning till de riskanalyser som utgör underlag för säkerhetsrapporten. Av 7 § i myndighetens föreskrifter följer att en redovisning av att olycksrisker har identifierats och analyserats ska ske genom bl.a. en detaljerad beskrivning av möjliga scenarier för allvarliga kemikalieolyckor och sannolikheten för sådana eller omständigheter under vilka de skulle kunna inträffa. Det är således inte själva analysen i sig som ska inkluderas i säkerhetsrapporten, utan de scenarier den utmynnat i. Dessa scena-

rier, de dimensionerande skadefallen, redovisas i avsnitt 6.2.1-6.2.4 i säkerhetsrapporten.

De flertal riskanalyser som ligger till grund för säkerhetsrapporten har sammanfattats i rapportens avsnitt 5.1 *Processteknisk beskrivning av produktionsenheterna* för respektive verk samt avsnitt 6.1 *Identifiering av olycksrisker*. Syftet med säkerhetsrapporten är att visa att riskerna för allvarliga kemikalieolyckor vid en verksamhet har klarlagts och att alla nödvändiga åtgärder har vidtagits för att förebygga sådana olyckor. Detta syfte uppnås även om de fullständiga riskanalyserna inte fogats till rapporten, men är tillgängliga för tillsynsmyndigheten inom ramen för tillsynen. Som framgår ovan, och av det faktum att MSB inte krävt att riskanalyserna ges in, är sökandebolagen av uppfattningen att detta inte är nödvändigt för att säkerhetsrapporten ska anses komplett.

Kommunstyrelsen i Höganäs kommun

Sökandebolagen hänvisar till MKB och till bemötandet över länsstyrelsens yttrande avseende buller.

Miljötillsynsnämnden i Höganäs kommun

Avfallshantering

Sammanfattningsvis ser sökandebolagen små möjligheter till annat än ett framtida externt omhändertagande, för det inerta avfall som inte kan användas till annat. Det mest realistiska alternativet är idag att hitta en godkänd mottagare för avfall och sluta ett kommersiellt avtal med denne för omhändertagande av uppkommet inert avfall.

Spillvärme

Förutsättningarna för att utnyttja mer restvärme från tillverkningsprocesserna för ytterligare fjärrvärmeproduktion är begränsat genom sökandebolagens avtal med Höganäs Energi avseende leverans av restvärme. Frågan om utbyggnad av fjärrvärmenätet eller att koppla nätet till andra närliggande fjärrvärmenät, för att därigenom tillvarata den utökade restvärmen som uppkommer hos bolagen, är således omständigheter som sökandebolagen i dagsläget inte råder över.

Avseende buller hänvisas till bemötandet av länsstyrelsens yttrande.

██████████
Sökandebolagen arbetar kontinuerligt och aktivt med att minska störningar från transporter till och från verksamheten. Sökandebolagen har dock inte för avsikt att flytta infarten till verksamhetsområdets norra del genom anläggande av en ny vägsträckning öster om Höganäs. Sökandebolagen hänvisar även till avsnitt 3.7 i MKB:n avseende beskrivning av sökandebolagens inställning till transporter och hamnverksamheten.

██████████
Sökandebolagen arbetar kontinuerligt och aktivt med att minska både damning och buller från verksamheten och ytterligare plantering i det aktuella området kommer att genomföras under 2015. Vad gäller damning hänvisar sökandebolagen även till bemötandet av länsstyrelsens yttrande.

DOMSKÄL

Miljökonsekvensbeskrivning

Miljökonsekvensbeskrivningen innehåller förutom en beskrivning av miljöpåverkan vid sökt produktion även en beskrivning av nuläget och ett nollalternativ som omfattar påverkan vid full produktion enligt gällande tillstånd. Enligt mark- och miljödomstolens bedömning uppfyller den miljökonsekvensbeskrivning som ingivits i målet kraven enligt 6 kap. miljöbalken. Miljökonsekvensbeskrivningen ska därför godkännas.

Rådighet

Mark- och miljödomstolen bedömer att sökandenbolagen har erforderlig rådighet för den ansökta vattenverksamheten.

Lokalisering och tillåtlighet

Verksamheten med tillverkning av sk. järnsvamp har bedrivits på den aktuella platsen sedan 1910. Verksamhetsområdet är i allt väsentligt detaljplanelagt för industriell verksamhet och hamnverksamhet. I övriga delar saknas detaljplan. Mark- och miljödomstolen anser därför att verksamheten är förenlig med gällande detaljplaner. Avståndet till närmaste bostäder är kort, ca 150 m. Verksamheten har tidigare befunnits tillåtlig vid en prövning enligt miljöskyddslagen. Det gällande tillståndet

från den 11 maj 2000 medger en samlad produktion beskrivet som processvolymmer i de olika verken på totalt ca 890 000 ton. Motsvarande processvolymmer i den nu ansökta verksamheten skulle uppgå till ca 1 220 000 ton. De idag befintliga processvolymerna uppgår till ca 765 000 ton. Ökningen i förhållande till vad som är tillståndsgivet är således begränsad men betydande i förhållande till dagens produktion.

Störningarna från den utökade produktionen utgörs framför allt av utsläpp av svaveldioxid, kväveoxider, partiklar. Utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider beräknas uppgå till ca 65 ton respektive ca 100 ton vid full produktion. Sökandebolagen har åtagit sig en villkorsbegränsning av svavelinnehållet i reduktionsmedlet samt halt- och takvillkor för utsläppen av svaveldioxid och kväveoxider. Enligt domstolens bedömning har sökandebolagen visat att det inte är tekniskt möjligt att införa effektiv reningsteknik till en rimlig kostnad på grund av den speciella tillverkningsprocessen. Någon ytterligare provotidsutredning under tre år så som länsstyrelsen yrkat kan enligt domstolens bedömning inte förväntas ge något annat resultat.

Fråga är då om utsläppen riskerar att medföra olägenhet av väsentlig betydelse. Mark- och miljödomstolen konstaterar först att utsläppen inte riskerar att medföra några överskridanden av miljökvalitetsnormer för luft. Haltbidraget i närområdet av den sökta verksamheten uppgår till knappt 5 % ($0,2 \text{ ug/m}^3$) för kväveoxider och bidraget till depositionen utgör mindre än 1 %. För svaveldioxid beräknas haltbidraget till ca 10 % ($0,2 \text{ ug/m}^3$). Halten i tätortsluften på 2 ug/m^3 ligger väl under miljömålet på 5 ug/m^3 och miljökvalitetsnormen på 20 ug/m^3 . Även ifråga om partiklar och metaller är haltbidragen små och några överskridanden av miljökvalitetsnormer riskeras inte genom den sökta verksamheten. Även om utsläppen i absoluta tal är stora kan domstolen inte göra annan bedömning än att utsläppen av svavel- och kväveoxider, partiklar och metaller till luft från den sökta verksamheten inte kan befaras medföra olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön. Inte heller utsläppen till vatten riskerar överskrida gällande miljökvalitetsnormer.

I fråga om buller har sökandebolagen åtagit sig villkor i huvudsak i enlighet med villkoren i gällande tillstånd vilket är 55 dB(A) ekvivalent nivå dagtid samt 50 dB(A) kväll och 45 dB(A) natt. Sökandebolagen har visat att det är möjligt att det med ytterligare åtgärder går att innehålla gällande bullervillkor även vid nu ansökt verksamhet. Bolaget har vid huvudförhandlingen åtagit sig att dra fram och erbjuda landelsanslutning till angörande fartyg. I vissa avseenden innebär den sökta verksamheten att bullersituationen förbättras jämfört med nuvarande verksamhet. Enligt domstolens bedömning har sökandebolagen visat att det inte är möjligt att uppnå Naturvårdsverkets riktlinjer på 50 dB(A) dag, 45 dB(A) kväll och 40 dB(A) ens med långtgående åtgärder. Vid en samlad bedömning anser mark- och miljödomstolen att den åtagna och gällande buller- och villkorsnivån inte kan förväntas ge upphov till olägenhet av väsentlig betydelse.

Mark- och miljödomstolen bedömer sammanfattningsvis att det går att föreskriva sådana villkor att verksamheten inte kan befaras ge upphov till skada eller olägenhet av väsentlig betydelse för människors hälsa eller miljön. Det föreligger därför inget hinder mot att tillstånd beviljas på grund av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken eller hushållningsbestämmelserna i 3 kap. och 4 kap. miljöbalken. I fråga om den sökta vattenverksamheten anser domstolen att nyttan av verksamheten överstiger kostnaden för skadorna och olägenheterna av den. Tillstånd ska därför lämnas.

Lagligförklaring

Mark- och miljödomstolen konstaterar att några erinringar mot de befintliga kajanläggningarna inte har inkommit. Lagligförklaring bör därför kunna meddelas.

Villkor

Mark- och miljödomstolen anser att villkor i huvudsak bör föreskrivas med utgångspunkt från vad bolaget slutligen yrkat. Villkor för tillstånd måste dock vara utformade på ett tydligt och stringent sätt som möjliggör uppföljning. Det ankommer på domstolen att ex officio göra denna bedömning och fastställa erforderliga

och ändmålsenliga villkor oavsett vad som yrkats och medgetts i målet. Vissa av villkoren bör därför omformuleras på sätt som framgår av domslutet.

Kväveoxider

Den kritiska belastningsgränsen för kvävedepositionen tangeras i regionen. Det finns därför skäl att begränsa utsläppen så långt möjligt och rimligt. Domstolen har ovan funnit att det inte går att vidta ytterligare effektiva reningsåtgärder till rimliga kostnader. Sökandebolagen har i ansökan och miljökonsekvensbeskrivningen uppgett att utsläppen kommer att uppgå till 100 ton från den samlade verksamheten vid full produktion. Utsläppen vid tillståndsgiven produktion beräknas till 110 ton och 2012 till 71 ton (vid en produktion på 300 000 ton levererad produkt eller 0,24 kg NO_x/ton). Åren 2002-2012 har de totala NO_x-utsläppen varierat mellan 0,19 - 0,24 kg/ton. Utsläppen från Svampverkets tunnelugnar svarade 2012 för 76 % av utsläppen eller 54 ton. Produktionen av järnsvamp uppgick 2012 till 105 000 ton vilket ger ett specifikt utsläpp på ca 0,51 kg NO_x/ton processad järnsvamp. Kapaciteten beräknas enligt ansökan öka från 140 000 ton till 170 000 ton i Svampverket. Sökandebolagen har med detta som utgångspunkt yrkat ett takvillkor på 100 ton NO_x enbart från Svampverkets tunnelugnar, vilket motsvarar ett specifikt utsläpp på 0,59 kg/ton. Som skäl anges att villkorskonstruktionen inte ska förhindra framtida energieffektiviseringar med hjälp av ny eller förändrad förbränningsteknik. I övrigt har sökandebolagen yrkat på haltvillkor från bränsleuppvärmda processer med normaldriftseffekt överstigande 0,5 MW på 100 mg NO_x/MJ bränsle (omräknat till kvävedioxid). Vid huvudförhandlingen har sökandebolagen medgett en skärpning av villkoret så att det ska omfatta alla driftfall och inte enbart normal drift som först yrkats. Efter huvudförhandlingen har sökandebolagen korrigerat siffervärdet i villkorsförslaget till 100 ton på grund av en felräkning.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning. Huvuddelen av produktionsökningen avses i första hand ske genom modifieringar av befintliga ugnar. Som domstolen ovan konstaterat är det inte tekniskt möjligt att installera effektiv rening till rimliga kostnader. En taknivå beräknad utifrån befintliga produktions- och utsläppsdata som för 2012 ändå framstår som högre än normalt uppgår till 87 ton.

Med beaktande av att det bör föreskrivas ett begränsningsvärde som vid straffsanktion ska innehållas vid samtliga driftförhållanden inklusive onormal drift får bolagets yrkande om 100 ton per år innebärande en marginal på knappt 15 % anses rimligt. Mark- och miljödomstolen erinrar dock om att större energieffektiviseringsåtgärder i sig kan behöva förprövas om de påverkar störningsbilden. Det är således inte självklart att sådana kan utföras inom ramen för gällande tillstånd.

Svavel och stoft

Vad gäller frågan om utsläpp av stoft och svaveldioxid anser mark- och miljödomstolen att den av sökandebolagen yrkade regleringarna är rimliga och bör kunna klaras med marginal. De frågor som rör kontroll av diffus damning enligt länsstyrelsens yrkande bör enligt domstolens uppfattning regleras inom ramen för kontrollprogrammet. Mot bakgrund av sökandebolagets redovisning av hanteringen av klagomål på damning och vidtagna åtgärder samt att ytterligare åtgärder för närvarande inte kan identifieras saknas enligt domstolen skäl att föreskriva ytterligare villkor eller att delegera frågan om sådana försiktighetsmått.

Buller

I fråga om buller anser domstolen att sökandebolagen inte har angett något hållbart skäl till varför man åberopar Naturvårdsverkets nuvarande riktlinjer när det gäller tidsintervallen, dvs. att dagtid ska räknas från kl. 06 istället för kl. 07 eller när det gäller undantag från begränsningsvärdet på 55 dB(A) momentan ljudnivå nattetid. I både fallen skulle det innebära en utökning av bullerstörningarna under tidpunkter då närboende kan förväntas bli störda i högre grad. Mot bakgrund av att avsteg görs från ekvivalentnivåerna saknas enligt domstolen skäl att medge ytterligare mildringar.

Transporter

Den ansökta utbyggnaden av hamnen och hamnverksamheten syftar till att möjliggöra utlastning av färdig produkt i container. Dessa transporter sker i dag med lastbil via väg 111 genom centrala Höganäs till Helsingborgs hamn för omlastning till containerfartyg. 2012 skedde detta genom 8 500 vägtransporter som uppgick till

300 000 ton. Vid full produktion, 570 000 ton skulle detta motsvara mellan 17 000 - 19 500 containertransporter på väg årligen utan utbyggd hamn. Med utbyggd hamn skulle 428 000 ton kunna transporteras via fartyg och endast 142 000 ton via vägtransporter. I dagsläget utgör bolagets transporter ca 30 % av den tunga trafiken på väg 111. Den tunga trafiken utgör 6 % av det totala trafikflödet och vid ansökt produktion skulle denna andel mer än fördubblas, vilket kommer att orsaka störningar i form av buller och utsläpp av partiklar och kväveoxider. Av miljökonsekvensbeskrivningen och den bilagda transportutredningen framgår att de samlade utsläppen av svavel- och kväveoxider, partiklar och koldioxid totalt skulle minska om uttransporten av färdig produkt i container sker via den utbyggda hamnen. Därtill kommer betydande minskningar av bullret från trafiken genom samhället. All hantering av containrar förutsätts ske väster om produktionsbyggnaderna som skärmar mot buller. Vidare har sökandebolaget åtagit sig en omdragning av hamnleden och uppbyggnad av en bullervall mot närmaste bostadsbebyggelse, vilket skulle minska verksamhetens bullerpåverkan på dessa bostäder trots den utökade transportverksamheten till hamnen. Sökandebolagen har vid huvudförhandlingen klargjort att utbyggnaden av hamnen och införande av containertransporter via fartyg inte är ett åtagande. Detta innebär att den ansökta och utökade verksamheten måste bedömas utifrån att det kan bli fråga om en väsentlig ökning av antalet vägtransporter ut av färdig produkt i container.

Mark- och miljödomstolen konstaterar att det uppenbarligen är tekniskt möjligt och ekonomiskt intressant för sökandebolagen att lägga om uttransporterna av viss färdig produkt till fartyg. Sökandebolagen råder dessutom helt över verksamheten i den egna industrihamnen. Enligt domstolens bedömning framgår det även klart av ansökan att miljöpåverkan från transportererna, både lokalt i Höganäs och regionalt skulle kunna minskas i betydande mån genom ett sådant förfarande. Mark- och miljödomstolen anser därför att det är både möjligt och lämpligt att i villkor föreskriva att den samlade produktionen av järnbaserat metallpulver inte får överskrida 350 000 ton levererad produkt förrän hamnkapaciteten byggts ut och uttransport av färdig produkt sker via containerfartyg. Denna nivå på levererad produkt motsvarar

enligt domstolens bedömning vad som kan anses tekniskt möjligt med nu gällande tillstånd där det saknas reglering av transportererna.

Utsläpp till vatten och Kemikaliefrågor

Mark- och miljödomstolen anser att de av sökandebolagen åtagna åtgärderna som gäller dag- och släckvattenhantering är tillräckliga. Några ytterligare villkor i enlighet med länsstyrelsens yrkande kan inte anses påkallade.

Mark- och miljödomstolen anser mot bakgrund av sökandebolagens åtaganden när det gäller kemikaliearbetet och att processavloppsvatten saknas att det i detta fall inte finns skäl att ytterligare under en prövotid utreda frågorna om särskilda kemiska ämnen enligt länsstyrelsens yrkande.

Kontrollfrågor

Sökandebolagen har för flertalet utsläppsvillkor yrkat att mätfrekvensen ska regleras i villkoret. I fråga om kontrollen av verksamheten anser domstolen att det finns skäl att utforma villkor om kontrollprogram i enlighet med praxis. Detta gäller även mätfrekvensen. Det bör ankomma på sökandebolagen att inom ramen för egenkontrollen föreslå lämpliga intervall och att tillsynsmyndigheten därefter bör vara oförhindrad att bedöma tillräckligheten och vid behov förelägga om skärpta krav. Villkoren ska i förekommande fall därför utformas som framgår av domslutet. Den närmare regleringen i bullervillkoret bör dock kvarstå.

Mark- och miljödomstolen bedömer inte att det erfordras några särskilda villkor för den ansökta vattenverksamheten och deponeringsverksamheten. Sökandebolagen är dock härvidlag bundna av villkor 1.

Uppskjutna frågor

Mark- och miljödomstolen anser att sökandebolagens yrkande om prövotidsförordnande i fråga om slutliga villkor för utsläpp av flyktiga organiska ämnen (VOC) från nytillkommande anläggning för lösningsmedelsklustrade eller ytbelagda pulver

är ändamålsenlig. Utformningen av provotidsförordnandet och provisorisk föreskrift bör ske med utgångspunkt från sökandebolagens förslag.

Delegerade frågor

Mark- och miljödomstolen bedömer att frågan om ytterligare skäligen försiktighetsmått för pilotskaleproduktion som överstiger 500 ton samt byggbuller från anläggningsarbeten kan delegeras till tillsynsmyndigheten.

Säkerhet för deponiverksamhet

Tillståndet till deponiverksamhet är för sin giltighet beroende av att säkerhet ställs. Detta bör inte regleras som ett villkor utan följer direkt av 15 kap. 34 § jfrt 16 kap. 3 § miljöbalken. Mark- och miljödomstolen bedömer att nivån på den föreslagna säkerheten om 10 miljoner kronor är tillräcklig och kan godtas. Vid utbyte ska säkerheten godkännas av mark- och miljödomstolen. Säkerheten ska förvaras hos Länsstyrelsen i Skåne län.

Verkställighetsförordnande

Den ansökta verksamheten medger en väsentlig produktionsökning. Tillåtligheten har ifrågasatts. Mark- och miljödomstolen anser därför att yrkandet ska ogillas.

Arbetstid och igångsättningstid

Sökandebolagen har yrkat en arbetstid för den sökta vattenverksamheten samt en igångsättningstid för den utökade produktionen och hamnverksamheten på tio år från det att tillståndet tas i anspråk. Mark- och miljödomstolen anser att arbetstiden bör räknas från det att domen vunnit laga kraft och att den ska begränsas till sju år. Även igångsättningstiden bör räknas från det att tillståndet vinner laga kraft mot bakgrund av att det är sökandebolagen själv som bestämmer när man vill ta tillståndet till utökad produktion i anspråk. Det skulle således kunna förflyta en avsevärd tidsrymd varvid såväl förhållandena i omgivningen och teknikutvecklingen kan medföra att nu föreskrivna villkor blir helt inaktuella. Med justeringen av arbetstiden ovan bör den yrkade igångsättningstiden om tio år kunna godtas.

Oförutsedd skada

Mark- och miljödomstolen finner inte skäl att frångå bolagets bedömning om att tiden för inlämnande av anspråk för oförutsedd skada till följd av vattenverksamheten bör bestämmas till fem år från utgången av arbetstiden.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 7 januari 2016 med hänsyn till mellankommande helgdag.

Bengt Johansson

Carl-Philip Jönsson

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Carl-Philip Jönsson samt de särskilda ledamöterna Börje Andersson och Hans Nilsson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Anvisning för överklagande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens slutliga beslut eller dom ska göra detta skriftligen. Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen, Svea hovrätt. Överklagandet prövas av Högsta domstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen inom fyra veckor från avgörandets datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i avgörandet.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Högsta domstolen fordras att prövningstillstånd meddelas. Högsta domstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen, eller
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvillan förekommit eller att målets utgång i Mark- och miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Mark- och miljööverdomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Högsta dom-

stolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. det avgörande som överklagas med angivande av Mark- och miljööverdomstolens avdelning samt datum för avgörandet och målnummer,
2. i vilken del överklagandet överklagas och den ändring i avgörandet som yrkas,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Ytterligare upplysningar lämnas av Mark- och miljööverdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av avgörandet

Förenklad delgivning kan komma att användas i överinstans.

Ytterligare information finns att läsa på www.domstol.se